

Rahandusministeerium

UURINGU ARUANNE

RAK 2004-2006 mõjuindikaatorite lõplike saavutusmäärade väljaselgitamine ja analüüs

Koostaja:

InterAct Projektid & Koolitus OÜ

Mustamäe tee 16

10617 Tallinn

Tel. 6191 372

Faks 6191 370

maarja@interact.ee

Kuupäev: 19.05.2009

InterAct
Projektid & Koolitus OÜ

Toetab Euroopa Liit

RAK
Eesti Riiklik Arengukava

Sisukord

1. SISSEJUHATUS	3
2. RAK MÕJUINDIKAATORITE MÕÕTMISE METOODIKA	5
2.1 ÜLDISED PÕHIMÕTTED MÕJUINDIKAATORITE SAAVUTUSMÄÄRADE VÄLJASELGITAMISEL	5
2.1.1 Tühikoormuse arvestamine mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamisel	6
2.1.2 Topelthindamise vältimine mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamisel.....	7
2.2 MÕJUINDIKAATORI „LOODUD JA SÄILITATUD TÖÖKOHAD (NETO) 12 KUUD PEALE PROJEKTI LÕPPU“ SAAVUTUSMÄÄRA VÄLJASELGITAMISE METOODIKA.....	9
2.2.1 Mõjuindikaatori arvestamise meetoodika prioriteet 1 „Inimressursi arendamine“ puhul	11
2.2.2 Mõjuindikaatori arvestamise meetoodika	13
prioriteet 2 „Ettevõtluse konkurentsivõime“ puhul.....	13
2.2.3 Mõjuindikaatori arvestamise meetoodika	15
prioriteet 3 „Maaelu, põllumajandus ja kalandus“ puhul	15
2.3 MÕJUINDIKAATORI „STRUKTUURIFONDIDE TOETUSEL LOODUD JA 18 KUUD HILJEM TEGUTSEVAD UUED ETTEVÕTTED“ SAAVUTUSMÄÄRA VÄLJASELGITAMISE METOODIKA.....	17
2.3.1 Mõjuindikaatori arvestamise meetoodika prioriteet 2	20
„Ettevõtluse konkurentsivõime“ puhul.....	20
2.3.2 Mõjuindikaatori arvestamise meetoodika prioriteet 3	22
„Maaelu, põllumajandus ja kalandus“ puhul	22
2.4 MÕJUINDIKAATORI „INIMESTE OSAKAAL KÕIGI KASUSAANUTE HULGAS, KELLE ARVATES TOETATUD FÜÜSILISE INFRASTRUKTUURI PROJEKTID ON TOETANUD NENDE KODUKOHA ATRAKTIIVSUST ETTEVÕTLUS- JA ELUKESKKONNANA“ SAAVUTUSMÄÄRA VÄLJASELGITAMISE METOODIKA.....	23
3. SAAVUTUSMÄÄRADE ANALÜÜS VASTAVALT UURINGUTULEMUSTELE	26
3.1 PRIORITEET 1 „INIMRESSURSI ARENDAMINE“ MÕJUINDIKAATORI SAAVUTUSMÄÄR	26
3.2 PRIORITEET 2 „ETTEVÕTLUSE KONKURENTSIVÕIME“ MÕJUINDIKAATORITE SAAVUTUSMÄÄRAD	31
3.2.1 Mõjuindikaator „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“	31
3.2.2 Mõjuindikaator „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted“ ...	37
3.3 PRIORITEET 3 „PÕLLUMAJANDUS, KALANDUS JA MAAELU“ MÕJUINDIKAATORITE SAAVUTUSMÄÄRAD	42
3.3.1 Mõjuindikaator „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“	42
3.3.2 Mõjuindikaator „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted“ ...	49
3.4 PRIORITEET 4 „INFRASTRUKTUUR JA KOHALIK ARENG“ MÕJUINDIKAATORI SAAVUTUSMÄÄR.....	51
3.5 PRIORITEETIDE 1 - 4 MÕJUINDIKAATORITE SAAVUTUSMÄÄRAD KOKKUVÕTLIKULT	59
4. ETTEVÕTETE ENDA HINNANGUD STRUKTUURITOETUSTE MÕJULE PRIORITEETIDE 1-3 RAAMES NING ETTEPANEKUD INDIKAATORITE SEADMISEKS TULEVIKUS	60
5. PROJEKTI KÄIGUS TEKKINUD KITSASKOHAD NING ETTEPANEKUD SARNASTE UURINGUTE LÄBIVIIMISEKS TULEVIKUS	65
6. KOKKUVÕTE	66
7. SUMMARY	72

1. Sissejuhatus

Euroopa Liidu struktuuritoetused on eraldatud Eestile selleks, et toetada majanduse arengut ning vähendada arenguerinevusi Euroopa regioonide vahel. Euroopa Komisjon on Eestile struktuuritoetust eraldanud kahel korral: perioodiks 2004-2006 ja perioodiks 2007-2013. Aastatel 2004-2006 eraldati Eestile EL struktuurifondidest ning Ühtekuuluvusfondist kokku 12,5 miljardit krooni. Perioodil 2007-2013 on Eestil võimalik kasutada struktuuritoetust 53,3 miljardi krooni ulatuses.

Struktuurifondidest toetuse saamiseks ja kasutamiseks perioodil 2004-2006 koostati mitmeaastane programmdokument "Eesti riiklik arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks – ühtne programmdokument 2004–2006" (*edaspidi RAK*) ja RAKi programmitäiend (*edaspidi programmitäiend*). Programmitäiend sisaldab toetust vajavate prioriteetsete valdkondade üksikasjalikku kirjeldust. Perioodi 2007-2013 toetust jagatakse kolme rakenduskava (majanduskeskkonna arendamise rakenduskava, elukeskkonna arendamise rakenduskava ja inimressursi arendamise rakenduskava) alusel. Käesolev uuring keskendub vahenditele, mis eraldati perioodiks 2004-2006.

Eestile EL struktuurifondidest eraldatava toetuse suurus programmperioodiks 2004-2006 on 371 363 452 eurot ehk ligikaudu 5,8 miljardit krooni. EL struktuurifondidest kaasfinantseeritakse projekte järgnevatest fondidest:

- Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERDF);
- Euroopa Sotsiaalfondi (ESF);
- Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi arendusseksiooni (EAGGF) ja
- Kalanduse Arendusrahastu (FIFG).

RAK on jaotatud prioriteetideks:

- 1. prioriteet - inimressursi arendamine (ESF);
- 2. prioriteet - ettevõtluse konkurentsivõime (ERDF);
- 3. prioriteet - maaelu, põllumajandus ja kalandus (EAGGF/FIFG);
- 4. prioriteet - infrastruktuur ja kohalik areng (ERDF);
- 5. prioriteet - tehniline abi (ERDF).

Struktuurifondide rakendamise baasaktiks on „Perioodi 2004-2006 struktuuritoetuse seadus” (STS), mille rakendusaktidega reguleeritakse Rahandusministeeriumi kui korraldus-, auditeeriva ja makseasutuse poolt horisontaalseid valdkondi nagu seire, hindamine ja audit, samuti finantsaruandluse ja väljamaksete korda.

RAK-i oodatavat mõju konkretiseeritakse selle eesmärkidega seotud **indikaatorite saavutustasemetega määramise kaudu**.

Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1260/1999 artiklile 36 teostatakse RAK seiret, tuginedes programmdokumendis sätestatud füüsilistele ja rahalistele indikaatoritele.

Programmdokumendis ja programmitäiendis sätestatakse kolme tüüpi indikaatorid:

- väljund-,
- tulemus- ja
- **mõjuindikaatorid.**

Neist mõjuindikaatorite tulemusi võrreldakse programmi järelhindamise ja RAK kestuse jooksul läbiviidavate uuringute või hindamiste käigus.

Käesoleva uuringu puhul keskendutakse RAK-i mõjuindikaatorite saavutusmäärade hindamisele, mis on prioriteetide lõikes toodud tabelis 1.

Tabel 1. RAK-i mõjuindikaatorite saavutusmäärade hindamine prioriteetide lõikes

Prioriteet	Mõjuindikaator	Möötühik	Prognoos või saavutustase
1. prioriteet – Inimressursi arendamine	Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu	Arv	2000
2. prioriteet – Ettevõtluse konkurentsivõime	Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu	Arv	5640 sh 50% naistele
	Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted	Arv	400
3. prioriteet – Põllumajandus, kalandus ja maaelu	Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu	Arv	1170 sh 60% naistele
	Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted	Arv	50
4. prioriteet – Infrastruktuur ja kohalik areng	Inimeste osakaal kõigi kasusaanute seas, kelle arvates toetatud füüsilise infrastruktuuri projektid on tõstnud nende kodukoha atraktiivust ettevõtlus- ja elukeskkonnana	Protsent	65

Uuringu eesmärgiks ongi välja selgitada RAK-s toodud mõjuindikaatorite saavutusmäärad prioriteetides 1-4.

Käesoleva uuringu viis Rahandusministeeriumi tellimusel läbi InterAct Projektid & Koolitus OÜ perioodil november 2008 kuni mai 2009. Uuringu meeskonda kuulusid: võtmeekspert Rein Võormann (Tallinna Ülikool), projektijuht/ekspert Maarja Unt, eksperdid Liina Parve, Annemai Mägi ja Kirke Maar. Tugimeeskonda kuulusid Anna Toots, Kristi Lillemägi ja Kristel Peit.

2. RAK mõjuindikaatorite mõõtmise metoodika

2.1 Üldised põhimõtted mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamisel

Käesoleva uuringu läbiviimisel on hindamise järjepidevuse tagamiseks prioriteetide 1-3 mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamisel lähtunud Poliituuringute Keskus Praxis poolt väljatöötatud RAK mõjuindikaatorite saavutusmäärade mõõtmise metoodikast¹ (edaspidi pilootuuring). Kohati on metoodikat siiski kohandatud vastavalt käesoleva uuringu tingimustele.

Käesoleva uuringu raames lähtuti mõjuindikaatorite väljaselgitamisel järgmistest üldistest põhimõtetest:

1. Käesoleva uuringu lähtekuupäevaks oli **31.10.2008**, seega lähtuvad kõik ajalised määrangud antud kuupäevast (nt indikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ puhul kaasati uuringusse ainult need projektid, mis lõppesid 31.10.2007 ehk 12 kuud enne uuringu lähtekuupäeva või varem).
2. Indikaatorite saavutustasemete leidmisel projekti tasandil lähtuti **kasusaajate hinnangutest** projekti mõjudele (nt projekti raames loodud ja säilitatud töökohtade arvule). Meetmete 1.1 ja 1.3 puhul, kus kasusaajateks ei olnud projekti rakendajad, lähtuti projekti elluvijate hinnangutest.
3. Mõjuindikaatorite väljaselgitamisel kasutati **puhasmõju hindamist** (vt lähemalt alapeatükk 2.2).
4. Mõjude hindamisel projektide kaupa võeti tarvidusele abinõud, **et vältida topelthindamist** (vt lähemalt alapeatükk 2.3)
5. Kasusaajate hinnangute **kallutatuse** (olukord, kus kasusaajad hindavad üle toetusmeetmete mõjusid või neil on muid strateegilisi huvisid ebatäpsete vastuste andmiseks) väljaselgitamiseks ja kõrvaldamiseks kasutati järgnevaid meetodeid:
 - Kasusaajate hinnanguid kõrvutati ettevõtete töötajate koguarvuga, mida küsiti ka küsimustikus.
 - Kasusaajatega viidi läbi täiendavaid intervjuusid, kus selgitati välja intervjuueeritava hinnang samale mõjuindikaatorile.
6. Statistika üheselt mõistetavuse ning **andmete täpsuse** tagamiseks:
 - Lisati küsimustikele selged juhendid ja näited, et tagada küsimuste ning mõistete ühest määratlust.
 - Indikaatorite arusaadavuse kontrollimiseks viidi läbi täiendavaid telefoniintervjuusid, mille raames küsiti kasusaajatelt samu küsimusi, mis veebi-või postiküsitluses.

¹ Riikliku Arengukava 2004-2006 mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamine ja analüüs. Projekti aruanne. 31.03.2007. Poliituuringute Keskus Praxis.

Metoodika väljatöötamisel ning andmete analüüsil lähtuti järgnevatest dokumentidest:

- Uuringu „Riikliku Arengukava 2004-2006 mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamine ja analüüs” lõpparuandest (Poliituumingute Keskus Praxis, 31. märts 2007);
- Euroopa Komisjoni hindamisalastest materjalidest ja juhistest² (*Evaluation of Socio-Economic Development*, www.evaled.info);
- varasemate hindamisprojektide tulemustest Eestis (nt PriceWaterhouseCoopers teostatud „Riikliku arengukava rakendamise hindamine” (12.12.2005);
- juhendist: horisontaalsed teemad riiklikus arengukavas - <http://www.struktuurifondid.ee/doc.php?474>.

2.1.1 Tühikoormuse arvestamine mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamisel

Käesoleva uuringu raames kasutati mõjuindikaatorite arvestamisel puhasmõju arvestamist järgneva valemi järgi.

$$\text{Puhasmõju} = \text{kogumõju} - \text{tühikoormus}$$

- **kogumõju** (*gross impact*) – loodud väljundid kokku (nt kõik prioriteedi raames loodud töökohad);
- **tühikoormus** (*deadweight*) – need väljundid, mis oleks loodud ka ilma struktuuri-toetuseta (nt nende projektide raames loodud töökohad, kus kasusaajad oleksid projekti ellu viinud täismahus ka ilma struktuuritoetuseta – st töökohad oleks loodud ka ilma toetuseta);
- **puhasmõju** (*net impact*) – need väljundid, mis oleks jäänud ilma struktuuritoetuseta loomata (nt nende projektide raames loodud töökohad, kus kasusaajad ei oleks ilma struktuuritoetuseta projekti ellu viinud – st töökohti ei oleks ilma struktuuritoetuseta loodud).

Tühikoormuse arvestamisel kasutati pilootuuringu raames väljatöötatud ja testitud elluviimise ja mahu kaalusid:

- **Elluviimise kaal:** Kui tõenäoline on, et oleksite viinud projekti ellu ka ilma struktuurifondide toetuseta?
 - Üldse mitte tõenäoline – 0
 - Vähe tõenäoline – 0,33
 - Pigem tõenäoline – 0,66
 - Väga tõenäoline – 1
- **Mahu kaal:** Kui tõenäoline on, et oleksite viinud projekti ellu samas mahus?
 - Üldse mitte tõenäoline – 0,76
 - Vähe tõenäoline – 0,84

² Evaluation of Socio-Economic Development – The Guide; Evaluation of Socio-Economic Development – The Source Books I, II, III, The Glossary (<http://www.evaled.info/>)

- Pigem tõenäoline – 0,92
- Väga tõenäoline – 1

Sarnaselt pilootuuringule ei käsitletud käesoleva uuringu raames ajalisi kaalusid, kuna neid peeti liialt ebatäpseteks.

- 1) Mõjuindikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ arvestamisel kasutati järgmist valemit:

$$\text{Loodud töökohad (neto)} = \text{töökohad (bruto)} * (1 - \text{elluviimise kaal} * \text{mahu kaal})$$

Seega kui toetuse saaja vastas küsimustikus, et projekti tulemusena loodi 50 töökohta, ilma toetuseta oleks projekt ellu viidud „pigem tõenäoliselt“ ning samas mahus „vähe tõenäoliselt“, siis leiti töökohtade arv neto järgmiselt:

- $50 * (1 - 0,66 * 0,84) = 22$

- 2) Mõjuindikaatori „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted“ puhul ei kasutatud sarnaselt pilootuuringule tühikoormuse arvestamisel hinnanguid projekti mahule, kuna eeldati, et mõju sellele kas ettevõtte tegutseb 18 kuud hiljem või mitte, on projekti elluviimisel tervikuna (olenemata selle konkreetsest mahust). Niisiis hinnati antud indikaatori puhul **ainult elluviimise kaalu**. Seega kasutati loodud ja 18 kuud hiljem eksisteerivate ettevõtete netoväärtuse leidmisel järgmist valemit:

$$\text{Ettevõtted (neto)} = \text{ettevõtted (bruto)} * (1 - \text{elluviimise kaal})$$

Seega kui ühe alameetme raames oli loodud 10 ettevõtet, mis eksisteerisid ka 31.10.2008 seisuga, millest 3 puhul arvasid projekti esindajad, et vastav projekt oleks ellu viidud „üldse mitte tõenäoliselt“, 2 puhul „vähe tõenäoliselt“, 3 puhul „pigem tõenäoliselt“ ning 2 puhul „väga tõenäoliselt“, siis arvestati antud alameetme neto ettevõtete arvu järgnevalt:

- $3 * (1 - 0) + 2 * (1 - 0,33) + 3 * (1 - 0,66) + 2 * (1 - 1) = 3 + 1,34 + 1,02 + 0 = 5,36$

2.1.2 Topelthindamise vältimine mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamisel

Mõjude hindamine projektide kaupa võib kaasa tuua „**topelthindamise**“ kus toetuse saaja, kes on saanud toetust mitme meetme/ projekti raames võib ühte loodud töökohta või ettevõtet arvesse võtta rohkem kui ühe projekti mõjude hindamise raames ning seega põhjustada meetme mõjude ülehindamise.

Antud olukorra vältimiseks antud uuringu raames võeti kasutusele järgmised abinõud:

- toetuse saajale saadetud e-maili või ankeeti lisati konkreetse projekti nimi, et tagada vastused just antud projekti osas;
- küsimustikule lisati põhjalikud selgitused, kus paluti hinnata ainult konkreetse projekti raames loodud väljundeid (nt loodud või säilitatud töökohti).

1) Mõjuindikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ arvestamisel kasutati topelthindamise vältimiseks lisaks ülaltoodule järgmiseid abinõusid:

- andmete kontrolli läbiviimisel sorditi välja need ettevõtted, mis oli toetust saanud mitme projekti raames ning andmeid võrreldi ettevõtte töötajate koguarvuga, et vältida võimalikku topeltarvestamist;
- küsitavuste tekkimisel (nt olukord, kus tekkis kahtlus, et ettevõtte võis samu töökohti kajastada mitme projekti osas) viidi ettevõtte esindajatega läbi täiendav intervjuu veendumaks, et küsimustiku vastustes on kajastatud just konkreetse projekti mõjusid.

2) Mõjuindikaatori „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted“ arvestamisel kasutati topelthindamise vältimiseks lisaks ülaltoodule järgmiseid abinõusid:

- Prioriteet 2 kõigi vastuste seast sorditi välja ettevõtted, kes olid mitme projekti raames toetust saanud ning vähemalt kahe projekti osas vastanud mõlemale alltoodud küsimusele jaatavalt:

• „Kas toetus mängis olulist rolli ettevõtte käivitamisel?“• „Kas ettevõtte tegutses seisuga 31.10.2008?“

- Meede 3.3 sorditi kõigi vastuste seast välja ettevõtted, kes olid mitme projekti osas toetust saanud ning vähemalt kahe projekti osas vastanud järgnevalt kahest küsimusest esimesele eitavalt ja teisele jaatavalt:

• „Kas ettevõtte edasine tegutsemine oleks olnud võimalik ka ilma antud struktuurifondide toetuseta?“• „Kas ettevõtte tegutses seisuga 31.10.2008?“

- Juhul kui kõik antud organisatsiooni projektid olid ühe alameetme projektid, arvestati mõjuindikaatori positiivse väärtusena (toetuse toel loodud ettevõtte, mis tegutseb ka 18 kuud hiljem) ainult ühe projekti vastuseid. Välja jäeti need projektid, mille tühikoormus oli suurem.
- Juhul kui antud organisatsiooni projektid olid erinevate alameetmete projektid, siis arvestati mõjuindikaatori positiivse väärtusena selle projekti vastuseid, mille mõju ettevõtte edasisele tegutsemisele oli projekti esindaja hinnangul kõige suurem (selleks oli küsimustikku lisatud vastav küsimus – Kui suurt mõju avaldas eraldatud toetus ettevõtte edasisele tegutsemisele?).
- Juhul kui organisatsioon oli kõigi erinevate alameetmete projektide osas andnud ka ühesugused hinnangud projekti mõjule, helistati projekti esindajale ning paluti hinnata, millise alameetme projekt oli ettevõtte käivitamisele kõige suurema mõjuga. Mõjuindikaatori positiivse väärtusena arvestati ainult kõige suurema mõjuga projekti vastuseid.

2.2 Mõjuindikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ saavutusmäära väljaselgitamise meetodika

Käesoleva mõjuindikaatori saavutusmäärad tuli vastavalt RAK-le välja selgitada prioriteetide 1-3 puhul. Seega sisaldasid antud mõjuindikaatori mõõtmiseks vajalikud küsimused kõigis prioriteet 1-3 küsimustikes.

Üheselt määratletud indikaatorite tõlgenduse ning hindamise järjepidevuse (andmete võrreldavuse) tagamiseks lähtuti mõjuindikaatori tõlgendamisel pilootuuringus toodud määratlustest ning juhendist „Horisontaalsed teemad riiklikus arengukavas“.

Antud mõjuindikaatori võib jagada kaheks osaks:

- Projekti tulemusena loodud töökohtade arv, mis on alles ka 12 kuud pärast projekti lõppu – siin mõistetakse töökohti, mis on loodud otseselt konkreetse projekti tulemusena ning mis on alles ka aasta peale projekti lõppu. Arvestatakse ainult neid töökohti, mis ei tekiks ilma struktuuritoetusega.
- Projekti tulemusena säilitatud töökohtade arv, mis on alles ka 12 kuud pärast projekti lõppu – siinkohal käsitletakse töökohti, mis ilma konkreetse projekti abita oleks kaotatud ning mis on alles ka aasta peale projekti lõppu. Siinkohal arvestatakse ainult neid töökohti mis säilitatakse tänu struktuuritoetusele ning mis ilma projekti rakendamiseta oleks kaotatud.

Indikaatori saavutusmäära arvutamisel arvestati ainult püsivaid töökohti ehk töökohti, mille puhul on olemas kindlus, et need on alles ka peale projekti lõppu. Püsivate töökohtadena käsitleti käesoleva uuringu raames töökohti, mis on alles vähemalt 12 kuud pärast projekti lõppu.

Indikaatori saavutusmäära arvestamisel ei käsitletud ajutisi töökohti ehk töökohti, mis olid loodud küll otseselt konkreetse projekti raames, kuid mis olid ajutised ning lühiajalised. Üldjuhul on sellised töökohad loodud konkreetse projekti või mõne selle tegevuse rakendamiseks (nt projekti rakendamiseks tööle võetud projektijuht).

Käesolevas uuringus käsitleti töökohti **taandatuna täistöökohtadeks**.

Vastajatelt küsiti eraldi:

- **täistöökohti** - olukord, kus tööaeg on nädalas 30 tundi või rohkem;
- **poole kohaga töökohti** – töökohad, kus inimene töötab nädalas alla 30 tunni. Poole kohaga töökohad taandati täistöökohtadeks koefitsiendiga 0,5.

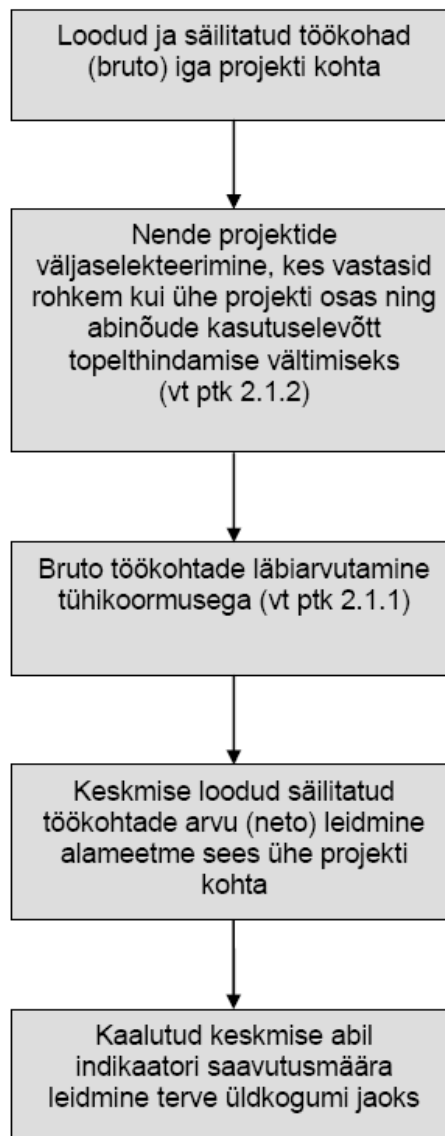
Erinevalt pilootuuringust ei käsitletud käesoleva uuringu raames **hooajalisi töökohti**, kuna hooajalisi töötajaid võetakse sageli tööle töövõtulepingu või käsunduslepingu alusel, mis ei ole oma olemuselt töö- vaid teenusleping. Seega ei ole tegemist loodud töökoha vaid osutatud teenusega, mistõttu võib hooajaliste töökohtade arvestamine põhjustada uuringu läbiviija hinnangul mõjuindikaatori ülehindamist.

Kuna käesoleva uuringu eesmärgiks oli välja selgitada loodud ja säilitatud töökohad, mis eksisteerivad ka 12 kuud peale projekti lõppu, siis lähtuti uuringu lähteetke (31.10.2008)

seisust ning uuringusse kaasati ainult projektid, mille lõppkuupäevaks oli Struktuuriotuse Registri Operatiivinfosüsteemi (edaspidi SFOS) järgi **31.10.2007 (ehk 12 kuud uuringu lähtepunktist) või varem.**

Antud indikaatori saavutusmäära väljaselgitamise küsimustikud on toodud lisades 3-5. Küsimustike puhul toodi kas veebiküsimustikule suunavas e-mailis või postiküsitluse puhul ankeedi päises eraldi välja projekti nimi, mille osas vastuseid oodatakse. Küsimused sisaldasid ka kontrollküsimusi (ettevõtte töötajate arv seisuga 31.10.2007), mille kõrvutamisel projektide raames loodud ja säilitatud töötajate arvudega sai hinnata vastuste tõepärasust. Küsimustikes toodi välja võimalikult palju juhiseid ja praktilisi näiteid, et vältida indikaatori valemistõstmist ning sellega seotud mõjude üle- või alahindamist.

Mõjuindikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ väljaselgitamise andmetötlusetapid on toodud joonisel 1.

Joonis 1. Indikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ saavutusmäära väljaselgitamiseks teostatud andmetötlusetapid

2.2.1 Mõjuindikaatori arvestamise metoodika prioriteet 1 „Inimressursi arendamine“ puhul

Andmed

Mõjuindikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ saavutustaseme hindamisel võeti prioriteet 1 puhul arvesse tabelis 2 toodud (ala)meetmete projektide näitajaid.

Tabel 2. Mõjuindikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ saavutustaseme hindamisel arvesse võetud prioriteet 1 (ala)meetmete projektide näitajaid

PRIORITEET 1 - INIMRESSURSI ARENDAMINE				
(Ala)meede ³	Projektide koguarv programm-perioodil 2004-2006*	Üldkogum - lõppenud projektide arv seisuga 31.10.2007	Valim - vastuste arv	Vastanute % üldkogumist
1.1 Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvate õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem	199	12	6	50
1.2.1 Koolitustoetus	2 188	1 935	674	35
1.3 Võrdsed võimalused tööturul	131	59	34	58
KOKKU	2 518	2 006	714	36

*Arvestatud 03.2009 seisuga (lõppenud ja lõpetamata projektide summa) rakendusüksuse andmetel (ei sisalda katkestatud projekte)

- Andmed saadi SFOS-i andmebaasist ning rakendusüksusest (Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, edaspidi EAS).

Valim ja metoodika

- Käesoleva prioriteedi raames saadeti eelnevalt Tellijaga kooskõlastatud küsimustikud kõigile üldkogumisse kuuluvatele projektidele (ehk projektidele, mis olid lõppenud SFOS-i järgi seisuga 31.10.2007 või varem).

³ Antud prioriteedi puhul on kokkuleppel Tellijaga uuringust välja jäetud järgnevad (ala)meetmed/ projektid:

- Meede 1.4 – „Haldussuutlikkuse tõstmine” – Rakendusüksuse (Riigikantselei) hinnangul antud meetme mõju töökohtade loomisele või säilitamisele puudub.
- Alameede 1.2.8 – Koolituskava: MAKide poolt korraldatud ettevõtluse arendamisele suunatud koolitused ja õppereisid ning tsentraalsed projektid, mille taotlejaks oli EAS (kokku 7,) kuna antud projektide eeldatav mõju töökohtade loomisele ja säilitamisele arvestades uuringu üldmahtu on eeldatavalt marginaalne või/ ja nõuaks eraldi projekti tasandi hindamismetoodika väljatöötamist ja rakendamist, mida ei võimaldanud käesoleva uuringu maht. Tuleviku hindamistes on mõttekas nende projektide hindamist teostada eraldi EAS-i poolt.

- Küsitlus viidi läbi **veebiküsitlusena** ning küsitletavatele saadeti e-mail koos projekti nimega, mille osas vastuseid oodati ning juhendiga, et käsitleda tuleb vaid konkreetse projekti tulemusena loodud töökohti.
- Vastuseid oodati kõigi alameetmete raames sarnaselt pilootuuringule vähemalt 20% üldkogumist. **Reaalselt oli prioriteedi vastuste määr üldkogumist 36%.**
- Olukorras, kus vastuseid ei laekunud (ala)meetme raames piisavalt saadeti mittevastanutele **kordusmeil**.
- Valitud toetusesaaajatega viidi läbi **täiendavad intervjuud**:
 - nende vastuste kontrollimiseks, mis olid keskmisest oluliselt erinevad;
 - olukorras, kus küsimusest tuli välja, et vastaja võis olla indikaatori määratlusest valesti aru saanud;
 - olukorras, kus vastaja oli küsimustikule vastanud mitme projekti osas ning kõrvutades tulemusi ettevõtte tegelike majandusnäitajatega tekkis kahtlus, et tegemist võis olla ühe töökoha arvestamisega mitme projekti raames;
 - nende alameetmete projektide osas, mille puhul ei laekunud ka kordusmeili järel piisaval hulgal vastuseid (vähemalt 20% üldkogumist).
- Antud prioriteedi raames töötati välja 2 küsimustikku:
 - Ettevõtjatele suunatud küsimustik (meede 1.2.1 osas) – vt lisa 3.
 - Nende projektide esindajatele suunatud küsimustik, kus projekti kasusaajateks ei olnud projekti rakendajad (vaid näiteks töötud) (meede 1.1. ja 1.3) – vt lisa 5.
- Küsimustikud töötati välja lähtuvalt vaadeldavast indikaatorist ja lähteraportis kokkulepitud hindamisküsimustest ning kooskõlastati eelnevalt Tellijaga.
- Meede 1.2.1 osas sisaldas küsimustik ka küsimusi tühikoormuse osas. Meede 1.1 ja 1.3 osas küsiti tühikoormusega seotud küsimused üle ainult nende projektide osas, millel oli mõju indikaatori saavutusmäärale (st projekti raames loodi või säilitati ettevõtteid, mis olid alles ka 12 kuud hiljem).

2.2.2 Mõjuindikaatori arvestamise metoodika prioriteet 2 „Ettevõtluse konkurentsivõime“ puhul

Andmed

Mõjuindikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ saavutustaseme hindamisel võeti prioriteet 2 puhul arvesse tabelis 3 toodud (ala)meetmete projektide näitajaid.

Tabel 3. Mõjuindikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ saavutustaseme hindamisel arvesse võetud prioriteet 2 (ala)meetmete projektide näitajaid

PRIORITEET 2 - ETTEVÕTLUSE KONKURENTSIVÕIME				
(Ala)meede ⁴	Projektide koguarv programm-perioodil 2004-2006*	Üldkogum - lõppenud projektide arv seisuga 31.10.2007	Valim - vastuste arv	Vastanute % üldkogumist
2.1.3 Alustavate ettevõtjate starditoetus	842	478	132	28
2.1.4 Nõustamistoetus	1 042	818	168	21
2.1.21 Ekspordiplaani elluviimine	110	23	6	26
2.1.22 Ekspordiplaani koostamine	129	129	28	22
2.2.5 Ettevõtluse Infrastruktuuri toetus	173	151	50	33
2.3.11 Ettevõtlusinkubatsiooni programm	24	7	2	29
2.3.61 T&A toetamine eeluuring	209	93	22	24
2.3.62 T&A toetamine rakendusuuring	66	26	11	42
2.4.131 Turismi turundustoetus	30	5	1	20
2.4.132 Turismi tootearendustoetus	16	13	3	23
KOKKU	2 641	1 743	423	24

*Arvestatud 03.2009 seisuga (lõppenud ja lõpetamata projektide summa) rakendusüksuse andmetel (ei sisalda katkestatud projekte)

- Andmed saadi SFOS-i andmebaasist ning rakendusüksusest (EAS).

⁴ Antud prioriteedi puhul on kokkuleppel Tellijaga uuringust välja jäetud järgnevad (ala)meetmed/ projektid, mille mõju töökohtade loomisele ja säilitamisele arvestades uuringu üldmahtu on eeldatavalt marginaalne ja mis nõuaks eraldi projekti/programmi tasandi hindamismetoodika väljatöötamist ja rakendamist, mida ei võimalda käesoleva uuringu maht:

- Alameede 2.3.12 – „Teaduse tippkeskuste programm” (1 taotleja);
- Alameede 2.3.9 – „Innovatsiooniteadlikkuse programm” (3 taotlejat);
- Alameede 2.3.92 – „Innovatsiooniteadlikkuse programm” - EAS-i tegevused;
- Alameede 2.4.12 – „Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise programm” (rakendaja EAS).

Valim ja metoodika

- Käesoleva prioriteedi raames saadeti küsimustikud kõigile üldkogumisse kuuluvatele projektidele (ehk projektidele, mis olid lõppenud SFOS-i järgi seisuga 31.10.2007 või varem).
- Küsitlus viidi läbi **veebiküsitlusena** ning küsitletavatele saadeti e-mail koos projekti nimega, mille osas vastuseid oodati ning juhendiga, et käsitleda tuleb vaid konkreetse projekti tulemusena loodud töökohti.
- Vastuseid oodati kõigi alameetmete raames sarnaselt pilootuuringule vähemalt 20% üldkogumist. Reaalselt oli prioriteedi **vastuste määr üldkogumist 24%**.
- Olukorras, kus vastuseid ei laekunud (ala)meetme raames piisavalt, saadeti mittevastanutele **kordusmeil**.
- Valitud toetusesaajatega viidi läbi **täiendavad intervjuud**:
 - nende vastuste kontrollimiseks, mis olid keskmisest oluliselt erinevad;
 - olukorras, kus küsimusest tuli välja, et vastaja võis olla indikaatori määratlusest valesti aru saanud;
 - olukorras, kus vastaja oli küsimustikule vastanud mitme projekti osas korraga ning kõrvutades tulemusi ettevõtte tegelike majandusnäitajatega tekkis kahtlus, et tegemist võis olla ühe töökoha arvestamisega mitme projekti raames;
 - nende alameetmete projektide osas, mille puhul ei laekunud ka kordusmeili järel piisaval hulgal vastuseid (vähemalt 20% üldkogumist).
- Küsimustik töötati välja lähtuvalt vaadeldavast indikaatorist ja lähteraportis kokku lepitud hindamisküsimustest ning kooskõlastati eelnevalt Tellijaga.

**2.2.3 Mõjuindikaatori arvestamise metoodika
prioriteet 3 „Maaelu, põllumajandus ja kalandus“ puhul**

Andmed

Mõjuindikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ saavutustaseme hindamisel võeti prioriteet 3 puhul arvesse tabelis 4 toodud (ala)meetmete projektide näitajaid.

Tabel 4. Mõjuindikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ saavutustaseme hindamisel arvesse võetud prioriteet 3 (ala)meetmete projektide näitajaid

PRIORITEET 3 - MAAELU, PÕLLUMAJANDUS JA KALANDUS				
(Ala)meede⁵	Projektide koguarv programm-perioodil 2004-2006*	Üldkogum - lõppenud projektide arv seisuga 31.10.2007	Valim - vastuste arv	Vastanute % üldkogumist
3.1 Investeeringud põllumajandustootmisse	798	612	161	26
3.2 Põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetus	58	53	13	25
3.3 Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas	185	88	47	53
3.4 Integreeritud maaparandus	68	24	7	29
3.5 Külade taastamine ja arendamine	279	255	70	27
3.7.1 Kahjustatud metsa taastamine	130	56	22	39
3.7.2 Noorendiku hooldamine	563	184	55	30
3.7.3 Metsahooldustehnika ja taimekaitsevahendite soetamine	53	15	9	60
3.7.4 Metsaühistu toetamine	10	1	1	100
3.7.5 Arendusprojektide elluviimine	28	9	5	56
3.8.1 Nõuandekeskuse starditoetus	14	12	4	33
3.8.2 Nõuandetoetus	998	700	179	26
3.8.3 Üleriigilise infopäeva korraldamine	106	28	6	21
3.8.4 Maakondliku infopäeva korraldamine	302	160	36	23
3.10 Kalalaevastiku moderniseerimine ja uuendamine	57	36	12	33

⁵ Antud prioriteedi puhul on kokkuleppel Tellijaga uuringust välja jäetud järgnevad (ala)meetmed/ projektid, mille mõju töökohtade loomisele ja säilitamisele arvestades uuringu üldmahtu on eeldatavalt marginaalne:

- 3.9 – „Kalalaevastiku püügivõimsuse reguleerimine“;
- 3.12.1 – „Kalanduse restruktureerimisega kaasnevad sotsiaalsed meetmed“.

Antud prioriteedi puhul ei ole arvestatud meetme 3.6 „Kohaliku initsiatiivi arendamine“ projekte, sest seisuga 31.10.2007 lõppenud projektid antud meetme raames puudusid.

3.11.1 Kala ja vesiviljelussaaduste töötlemise toetus	14	13	3	23
3.11.2 Vesiviljeluse investeeringutoetus	29	20	8	40
3.11.3 Kalasadamate moderniseerimine	9	6	2	33
3.11.4 Sisevete kalanduse investeeringutoetus	53	24	6	25
3.12.2 Uute turgude leidmine	22	20	10	50
KOKKU	3 776	2 316	656	28

*Arvestatud 03.2009 seisuga (lõppenud ja lõpetamata projektide summa) rakendusüksuse andmetel (ei sisalda katkestatud projekte)

- Andmed saadi SFOS-i andmebaasist ning rakendusüksusest (Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet PRIA).

Valim ja meetodika

- Käesoleva prioriteedi raames saadeti küsimustikud **üle pooltele üldkogumisse kuuluvatele projektidele** (ehk projektidele, mis olid lõppenud SFOS-i järgi seisuga 31.10.2007 või varem).
- Küsimustik (vt lisa 6) saadeti **kokku 1200 projekti** esindajatele.
- Üldvalimi seast moodustati **kihistatud juhuvalim** vastavalt meetme projektide hulgale.
- Valimi moodustamisel kasutati valikut reasammu alusel (kindlustamaks, et valimisse satuksid võimalikult erinevat tüüpi ettevõtted ja projektid).
- Küsitlus viidi vastavalt sihtgrupi spetsiifikale (Interneti kasutajate eeldatavalt madal osakaal) **postiküsitlusena** ning küsitletavatele saadeti posti teel ankeet, millele oli muuhulgas märgitud projekti nimi, mille osas vastuseid oodati ning juhend, et käsitleda tuleb vaid konkreetse projekti tulemusena loodud töökohti.
- Vastuseid oodati sarnaselt pilootuuringule kõigi alameetmete raames vähemalt 20% üldkogumist. Reaalselt oli 3. prioriteedi **vastuste määr üldkogumist antud mõjuindikaatori osas 28%**.
- Valitud toetusesaajatega viidi läbi **täiendavad intervjuud**:
 - nende vastuste kontrollimiseks, mis olid keskmisest oluliselt erinevad;
 - olukorras, kus küsimusest tuli välja, et vastaja võis olla indikaatori määratlusest valesi aru saanud;
 - olukorras, kus vastaja oli küsimustikule vastanud mitme projekti osas korraga ning kõrvutades tulemusi ettevõtte tegelike majandusnäitajatega tekkis kahtlus, et tegemist võis olla ühe töökohta arvestamisega mitme projekti raames;
 - nende alameetmete projektide osas, mille puhul ei laekunud piisaval hulgal vastuseid (vähemalt 20% üldkogumist).
- Küsimustik töötati välja lähtuvalt vaadeldavast indikaatorist ja lähteraportis kokku lepitud hindamisküsimustest ning kooskõlastati eelnevalt Tellijaga.
- Valiku tegemine üldkogumist oli antud juhul põhjendatud, kuna antud prioriteedi mõjuindikaatorite hindamine on teiste prioriteetidega võrreldes oluliselt kulukam – postiküsitluse läbiviimine on veebiküsitlusest oluliselt ressursimahukam.

2.3 Mõjuindikaatori „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted“ saavutusmäära väljaselgitamise meetodika

Mõjuindikaatori „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted“ saavutusmäära hinnatakse RAK-i prioriteetide 2 ja 3 puhul.

Kuna käesoleva uuringu eesmärgiks oli välja selgitada toetuse toel loodud ettevõtted, mis eksisteerivad ka 18 kuud peale projekti lõppu, siis lähtuti uuringu lähtehetke (31.10.2008) seisust ning uuringusse kaasati ainult projektid, mille lõppkuupäevaks oli SFOS-i järgi **30.04.2007 (ehk 18 kuud uuringu lähtepunktist) või varem.**

Mõjuindikaatori määratlemisel lähtuti pilootuuringus väljatöötatud määratlusest, kuid tehti omakorda täiendavaid kitsendusi (projekti esindajate enda hinnang projekti toetuse rollile ettevõtte käivitamisel).

1) Prioriteet 2 – Ettevõtluse konkurentsivõime

Vastavalt **prioriteet 2** meetmete eesmärkidele ning mõjuindikaatori sisule hinnati kokkuleppel Tellijaga indikaatori saavutusmäära antud prioriteedi osas alljärgnevate alameetmete puhul, **kus ei ole välistatud toetuse taotlemine alustava ettevõtja⁶ poolt:**

- Alameede 2.1.3 – „Starditoetus”;
- Alameede 2.1.4 – „Nõustamistoetus”;
- Alameede 2.2.5 – „Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetus”;
- Alameetmed 2.3.61/ 2.3.62 „Teadus- ja Arendustegevuse toetamine (eel- ja rakendus-uuring)”;
- Meede 2.4 – „Turismi tootearendus ja turundus”.

Algselt planeeriti uuringusse kaasata ka alameetme 2.3.11 - „Ettevõtlus-inkubatsiooniprogramm” projekte, kuid esialgsete testintervjuude raames, selgus, et kõik sobivas ajaraamistikus (seisuga 30.04.2007) lõppenud projektid (kokku 7) olid suunatud inkubaatorite eeluuringute (sh tasuvus- ja teostatavusanalüüside) läbiviimisele, mitte realselt ettevõtete abistamisele ja nõustamisele, seega antud projektide mõju indikaatori saavutusmäärale puudub. Hiljem lõppenud projektide seas olid aga eelkõige just arendus- ja nõustamisprojektid, millel on kindlasti indikaatori saavutustasemele oluline mõju. Seega ei ole käesoleva uuringu raames alameetme 2.3.11 saavutusmäära võimalik hinnata, kuid järgnevate hindamiste/uuringute raames oleks seda kindlasti otstarbekas teha.

Ülejäänud prioriteet 2 alameetmete (eelkõige ekspordile suunatud meetmed) osas ei olnud indikaatori saavutusmäära võimalik hinnata, kuna selleks indikaator oma olemuselt ei sobi (toetust ei saa taotleda alustavad ettevõtjad) ning selliste projektide kaasamine

⁶ Alustavaks ettevõtjaks loetakse toetuse taotlemise hetkel mitte kauem kui 12 kuud tagasi registreeritud ettevõtet.

küsimustiku valimisse moonutaks indikaatori tõlgendust ning sellest tulenevalt ka saavutusmäära.

- Prioriteet 2 puhul hinnati mõjuindikaatorit kahe küsimuse põhjal:

- „**Kas toetus mängis olulist rolli teie ettevõtte käivitamisel?**“
- „**Kas ettevõtte tegutses seisuga 31.10.2008?**“

- Juhul kui organisatsiooni esindaja vastas mõlemale küsimusele jaatavalt, arvestati käesolevas uuringus, et toetuse toel loodi ettevõtte, mis oli alles ka 18 kuud hiljem.
- Juhul kui organisatsioon oli vastanud rohkem kui ühe projekti osas, võeti tarvidusele abinõud topelthindamise vältimiseks (vt peatükk 2.1.2).
- Seejärel lahutati ettevõtete koguarvust tühikoormus (vt peatükk 2.1.1).

2) **Prioriteet 3 – Maaelu, põllumajandus ja kalandus**

Prioriteet 3 puhul ei ole sisuliselt ühegi meetme osas võimalik mõõta struktuurifondide **toetuse tulemusena tekkinud uute ettevõtete arvu**, kuna vastavalt tingimustele saavad toetusi taotleda juba eksisteerivad ja positiivsete majandusnäitajatega ettevõtted. Vastavalt pilootuuringus toodule on antud prioriteedi osas võimalik hinnanguid anda ainult sellele – **kas toetus on aidanud ettevõttel püsima jääda**.

Seega kaasati uuringu valimisse projektid ainult nendest meetmetest, mis oma olemuselt on suunatud konkreetset maaettevõtluse konkurentsivõime tõstmisele ning tegevuse mitmekesistamisele.

Seega kaasati sarnaselt pilootuuringule prioriteet 3 raames valimisse ainult

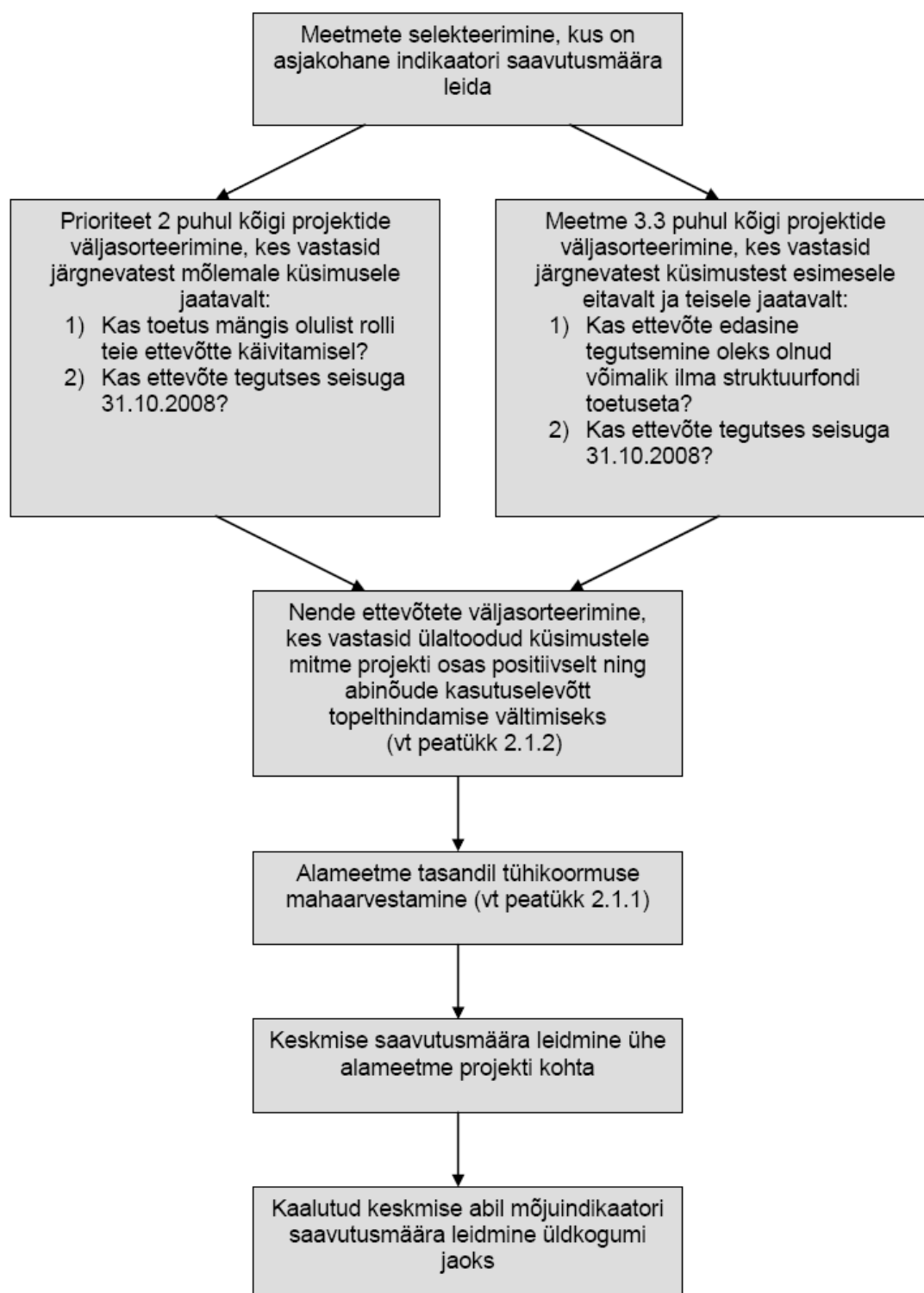
- **meetme 3.3 - „Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas”** projektid.

Prioriteet 3 kõikide meetmete raames indikaatori saavutusmäära väljaselgitamine eeldaks indikaatori määratluse väga olulist muutmist ning ei ole seega otstarbekas.

- Prioriteet 3 puhul hinnati mõjuindikaatorit kahe küsimuse põhjal:

- „**Kas ettevõtte edasine tegutsemine oleks olnud võimalik ka ilma antud struktuurifondide toetuseta?**“
- „**Kas ettevõtte tegutses seisuga 31.10.2008?**“

- Juhul kui organisatsiooni esindaja vastas esimesele küsimusele eitavalt ja teisele jaatavalt arvestati käesolevas uuringus, et toetus aitas ettevõttel püsima jääda ning ettevõtte oli alles ka 18 kuud hiljem (seega tinglikult loodi ettevõtte, mis oli alles ka 18 kuud hiljem).
- Juhul kui organisatsioon oli vastanud rohkem kui ühe projekti osas võeti tarvidusele abinõud topelthindamise vältimiseks (vt peatükk 2.1.2).
- Seejärel lahutati ettevõtete koguarvust tühikoormus (vt peatükk 2.1.1).
- Mõjuindikaatori „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted“ andmetöötlusetapid on toodud joonisel 2.

Joonis 10. Indikaatori "Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted" saavutusmäära väljaselgitamiseks teostatud andmetöötlustapid

2.3.1 Mõjuindikaatori arvestamise metoodika prioriteet 2 „Ettevõtluse konkurentsivõime“ puhul

Andmed

Mõjuindikaatori „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted“ saavutustaseme hindamisel võeti prioriteet 2 puhul arvesse tabelis 5 toodud (ala)meetmete projektide näitajaid.

Tabel 5. Mõjuindikaatori „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted“ saavutustaseme hindamisel arvesse võetud prioriteet 2 (ala)meetmete projektide näitajaid

PRIORITEET 2 - ETTEVÕTLUSE KONKURENTSIVÕIME				
(Ala)meede	Projektide koguarv programm-perioodil 2004-2006*	Üldkogum - lõppenud projektide arv seisuga 30.04.2007	Valim - vastuste arv	Vastanute % üldkogumist
2.1.3 Starditoetus	842	362	99	27
2.1.4 Nõustamistoetus	1 042	790	155	20
2.2.5 Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetus	173	115	41	36
2.3.61 T&A eeluring	209	71	19	27
2.3.62 T&A rakendusuring	66	15	5	33
2.4.131 Turismi turundustoetus	30	4	1	25
2.4.132 Turismi tootearendustoetus	16	9	3	33
KOKKU	2 378	1 366	323	24

*Arvestatud 03.2009 seisuga (lõppenud ja lõpetamata projektide summa) rakendusüksuse andmetel (ei sisalda katkestatud projekte)

- Andmed saadi SFOS-i andmebaasist ning rakendusüksusest (EAS).

Valim ja metoodika

- Käesoleva prioriteedi raames saadeti küsimustik **kõigile üldkogumisse kuuluvatele projektidele** (ehk projektidele mis olid lõppenud SFOS-i järgi seisuga 30.04.2007 või varem).
- Kuna kõik ülaltoodud projektid kuulusid ka indikaatori „Loodud ja säilitatud tökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ valimisse, siis saadeti toetuse saajatele kombineeritud ankeet mõlemat indikaatorit puudutavate küsimustega (vt lisa 4).
- Küsitlus viidi läbi **veebiküsitlusena** ning küsitletavatele saadeti e-mail koos konkreetse projekti nimega, mille osas vastuseid oodati ning lingiga küsimustikule.

- Vastuseid oodati kõigi alameetmete raames sarnaselt pilootuuringule vähemalt 20% üldkogumist. **Reaalselt oli prioriteedi vastuste määr üldkogumist 24%.**
- Olukorras, kus vastuseid ei laekunud (ala)meetme raames piisavalt saadeti mittevastanutele **kordusmeil.**
- Valitud toetusesaajatega viidi läbi **täiendavad intervjuud:**
 - nende alameetmete projektide osas (näiteks alameetme 2.1.4 – „Nõustamistoetus” puhul), mille puhul ei laekunud ka kordusmeili järel piisaval hulgal vastuseid (vähemalt 20% üldkogumist);
 - nende taotlejate osas, kes olid mitme projekti osas toonud välja, et toetus mängis olulist rolli ettevõtte käivitamisel, hindamaks, millise projekti mõju oli kõige suurem ning millist projekti seega mõjuindikaatori positiivse väärtusena arvestada (vt täpsem seletus andmete analüüsi osas).
- Küsimustik töötati välja lähtuvalt vaadeldavast indikaatorist ja lähteraportis kokkulepitud hindamisküsimustest ning kooskõlastati eelnevalt Tellijaga.

2.3.2 Mõjuindikaatori arvestamise metoodika prioriteet 3 „Maaelu, põllumajandus ja kalandus“ puhul

Andmed

Mõjuindikaatori „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted“ saavutustaseme hindamisel võeti prioriteet 3 puhul arvesse tabelis 6 toodud meetme projektide näitajaid.

Tabel 6. Mõjuindikaatori „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted“ saavutustaseme hindamisel arvesse võetud prioriteet 3 meetme projektide näitajaid

PRIORITEET 3 - MAAELU, PÕLLUMAJANDUS JA KALANDUS				
Meede	Projektide koguarv programm-perioodil 2004-2006*	Üldkogum - lõppenud projektide arv seisuga 30.04.2007	Valim - vastuste arv	Vastanute %
3.3 Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas	185	72	46	64
KOKKU	185	72	46	64

*Arvestatud 03.2009 seisuga (lõppenud ja lõpetamata projektide summa) rakendusüksuse andmetel

- Andmed saadi SFOS-i andmebaasist ning rakendusüksusest (PRIA).

Valim ja metoodika

- Käesoleva prioriteedi raames saadeti küsimustik **kõigile üldkogumisse kuuluvatele projektidele** (ehk projektidele mis olid lõppenud SFOS-i järgi seisuga 30.04.2007 või varem).
- Kuna kõik ülaltoodud projektid kuulusid ka indikaatori „Loodud ja säilitatud tökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ valimisse, siis saadeti toetuse saajatele kombineeritud ankeet mõlemat indikaatorit puudutavate küsimustega (vt lisa 7).
- Küsitlus viidi läbi **postiküsitlusena** ning küsitletavatele saadeti ankeet koos projekti nimega, mille osas vastuseid oodati.
- Vastuseid oodati kõigi alameetmete raames sarnaselt pilootuuringule vähemalt 20% üldkogumist. **Reaalselt oli prioriteedi vastuste määr üldkogumist 64%.**
- Toetuse saajatele, kes tähtjaks täidetud ankeeti tagasi ei saatnud, tehti meeldetuletavad telefonikõned.
- Valitud toetusesaajatega viidi läbi **täiendavad intervjuud**:
 - nende taotlejate osas, kes olid mitme projekti osas toonud välja, et toetus mängis olulist rolli ettevõtte käivitamisel, hindamaks, millise projekti mõju oli kõige suurem ning millist projekti seega mõjuindikaatori positiivse väärtusena arvestada (vt täpsem seletus andmete analüüsi osas).
- Küsimustik töötati välja lähtuvalt vaadeldavast indikaatorist ja lähteraportis kokkulepitud hindamisküsimustest ning kooskõlastati eelnevalt Tellijaga.

2.4 Mõjuindikaatori „Inimeste osakaal kõigi kasusaanute hulgas, kelle arvates toetatud füüsilise infrastruktuuri projektid on toetanud nende kodukoha atraktiivsust ettevõtlus- ja elukeskkonnana“ saavutusmäära väljaselgitamise meetodika

Käesoleva mõjuindikaatori saavutusmäära hinnati prioriteet 4 „Infrastruktuur ja kohalik areng“ puhul. Saavutusmäära väljaselgitamisel ei lähtunud pilootuuringus toodud meetodikast (kus saavutusmäärad selgitati välja projektitüüpide kaupa), vaid koostöös Tellijaga töötati välja uus meetodika.

Indikaatori määratlemisel lähtuti järgmistest definitsioonidest:

- **kasusaanutena** käsitleti käesoleva uuringu mõttes tervet Eesti elanikkonda;
- **kodukohana** käsitleti käesoleva uuringu mõistes vastaja kodumaakonda.

- Seega viidi antud indikaatori saavutusmäära väljaselgitamiseks läbi **elanikkonna uuring valimimahuga 1000 inimest**.
- Küsitlus viidi läbi **telefoniintervjuude vormis**.
- Valimi moodustamisel lähtuti Eesti elanikkonna **geograafilisest paiknemisest ning soolisest/ vanuselisest jaotusest**.
- Valimi koostamisel valiti iga **maakonna telefoniraamatust vastajad reasammu alusel** proportsionaalselt maakonna elanike arvuga.
- Prioriteet 4 mõjuindikaatori saavutusmäära väljaselgitamise käigus läbiviidud telefoniintervjuude arv maakondade kaupa on toodud tabelis 7.

Tabel 7. Mõjuindikaatori saavutusmäära väljaselgitamise käigus läbiviidud telefoniintervjuude arv maakondade kaupa prioriteet 4 raames

Maakond	Eesti Vabariigi rahvaarv*	Protsent kogurahvastikust	Telefoniintervjuude arv
Kogu Eesti	1 340 935	100%	1000
Harju maakond	523 277	39%	390
Hiiu maakond	10 118	1%	8
Ida-Viru maakond	170 719	13%	127
Jõgeva maakond	36 922	3%	28
Järva maakond	36 208	2%	27
Lääne maakond	27 552	2%	21
Lääne-Viru maakond	67 375	5%	50
Põlva maakond	31 175	2%	23
Pärnu maakond	88 563	7%	66
Rapla maakond	36 684	3%	27
Saare maakond	34 845	3%	26
Tartu maakond	149 283	11%	111
Valga maakond	34 265	3%	26
Viljandi maakond	55 877	4%	42
Võru maakond	38 072	2%	28

*Eesti Statistikaameti andmetel seisuga 1. jaanuar 2008

- Kuna käesoleva meetodika valikul tuli selgelt välja risk, et vastajate hulka võivad suurema tõenäosusega sattuda vanemate vanuseklasside naissoost esindajad (kellel on sagedamini kodus lauatelefon), siis küsiti võimalusel telefonile **kõige nooremat (alates 15. eluaastast) meessoost isikut**.
- Kuna 1000 telefoniintervjuu läbiviimise järgsel andmete esmasel analüüsil selgus, et vanemate vanusegruppide naissoost esindajate hulk vastanute seas on siiski oodatust suurem (ületab 10% piiri), viidi läbi **täiendavad 75 telefoniintervjuud**, mille sihtgrupiks olid ainult nooremate vanusegruppide meessoost esindajad. Juhuvaliku alusel (kasutades reasammu) eemaldati vastav arv vanemate naissoost esindajate vastuseid valimist.
- Täiendavate telefoniintervjuude puhul kasutati valimi moodustamisel **kombineeritud meetodit**, kus:
 - reasammu alusel valiti telefoniraamatust nimi;
 - juhul kui antud numbril ei olnud võimalik vajaliku sihtgrupi esindajat (nooremate vanusegruppide meessoost esindajat) kätte saada, sisestati antud perekonnanimi Interneti andmebaasi 1 182 (mis sisaldab ka mobiiltelefonide numbreid) ning
 - helistati läbi kõik vastava perekonnanimega antud maakonna esindajad kuni jõuti sobiva esindajani.
- Vastajate vanuselise ja soolise jaotuse osas seati piiriks 10% vanusegrupi ja soo kohta (võrreldes Eesti keskmisega).

Vastajate lõplik vanuseline jaotus võrreldes Eesti keskmisega on toodud tabelis 8.

Tabel 8. Prioriteet 4 vastajate vanuseline jaotus võrreldes Eesti keskmisega

Telefoniintervjuude osalejate vanuseline jaotus võrreldes Eesti keskmisega				
VANUS	15-24	25-44	45-64	65-...
Eesti rahvastik (2008)	18%	32%	30%	20%
Uuring	10%	25%	37%	28%
Vahe	-8%	-8%	8%	8%

Vastajate lõplik sooline jaotus võrreldes Eesti keskmisega on toodud tabelis 9.

Tabel 9. Prioriteet 4 vastajate sooline jaotus võrreldes Eesti keskmisega

Telefoniintervjuudes osalejate sooline jaotus võrreldes Eesti keskmisega		
SUGU	Mees	Naine
Eesti rahvastik (2008)	45%	55%
Uuring	45%	55%
Vahe	0%	0%

- Lisaks soo ja vanusega seotud näitajatele lisati küsimustikesse küsimused ka vastajate koduse keele kohta. Vastavaid andmeid võrreldi Eesti keskmise rahvusliku jaotusega. Võrdluse tulemused on toodud tabelis 10.

Tabel 10. Prioriteet 4 vastajate kodune keel võrreldes Eesti keskmisega

Rahvus/ kodune keel								
	Kokku		Eesti		Vene		Muud	
	Arv	%	Arv	%	Arv	%	Arv	%
Eesti rahvastik 2008 (rahvus)	1 340 935	100	920 885	69	343 568	26	76 482	5
Uuring (kodune keel)	1000	100	673	67	279	28	48	5
Vahe		0		2		-2		0

- Võib öelda, et nii geograafilise jaotuse, soo, vanuse kui koduse keele (rahvuse) osas **on antud uuringu valim Eesti elanikkonna suhtes esinduslik**.
- Uuringu ankeet koostati lähteraportis paika pandud hindamisküsimuste põhjal ning kooskõlastati eelnevalt Tellijaga.
- Iga maakonna kohta koostati eraldi küsimustik, kus küsiti vastajate hinnanguid **5 Tellija poolt valitud projekti** osas maakonna ettevõtlus- ja elukeskkonnale.
- Küsimused ühe projekti osas olid järgnevad:

- „Kas antud projekt suurendas Teie hinnangul ... maakonna atraktiivsust elukeskkonnana?“
 - a. Jah
 - b. Ei
 - c. Ei oska öelda
 - d. Ei ole projektiga kursis
- „Kas antud projekt suurendas Teie hinnangul ... maakonna atraktiivsust ettevõtluskeskkonnana?“
 - a. Jah
 - b. Ei
 - c. Ei oska öelda
 - d. Ei ole projektiga kursis

- Küsimustikus küsiti ettevõtlus- ja elukeskkonna osas hinnanguid eraldi, kuid arvestades indikaatori sõnastust läksid indikaatori saavutusmäära arvestamisel positiivsena arvesse vaid need vastused, kus vastaja oli **vähemalt ühe projekti osas positiivse hinnangu andnud nii ettevõtlus- kui elukeskkonna atraktiivsuse kasvule**.
- Projektide nimekirja (5 projekti iga maakonna kohta) pani kokku ning edastas uuringu läbiviijale Tellija. Vastavate projektide nimekirja maakondade lõikes on toodud käesoleva aruande lisa 8.
- Näidisankeet Harju maakonna osas on toodud käesoleva aruande lisa 9.

3. Saavutusmäärade analüüs vastavalt uuringutulemustele

3.1 Prioriteet 1 „Inimressursi arendamine“ mõjuindikaatori saavutusmäär

Prioriteet	Mõjuindikaator	Mõõtühik	Planeeritud saavutustase RAK-s
1. prioriteet – Inimressursi arendamine	Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu	Arv	2000

Prioriteedi „Inimressursi arendamine“ mõjuindikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ planeeritud saavutustasemeks oli RAK-s määratud 2000 loodud ja säilitatud töökohta. Tabelis 11 on toodud mõjuindikaatori saavutustase alameetmete kaupa.

Meetme 1.1 puhul on mõistlik suhtuda säilitatud töökohtade saavutusmäära ettevaatlikult, kuna antud näitajat märgiti vaid ühe projekti puhul. Loodud töökohad puuduvad antud meetme raames täielikult. Summaarselt on kõige olulisem mõju töökohtade loomisele ja säilitamisele ootuspäraselt alameetmel 1.2.1 „Koolitustoetus“ (809 loodud ja 565 säilitatud töökohta).

Üsna palju loodi töökohti ka meede 1.3 – „Võrdsed võimalused tööturul“ puhul (kokku 214). Viimase puhul loodi töökohti eelkõige juhul kui projektid osalenud töötud alustasid ettevõtlusega (projektide raames pakuti töötutele ettevõtluse valdkonna koolitusi ning ettevõtlusega alustamise toetust). Siiski tuleb antud meetme puhul indikaatori saavutusmäära suhtuda ettevaatusega, sest saavutusmäär tugineb projektijuhtide hinnangutel, kellel otsene kokkupuude projekti sihtgrupiga peale projekti lõppu sageli puudub ning seega ei pruugi projekti esindajate hinnangud töökohtade eksisteerimise osas 12 kuud hiljem olla realistlikud. Viimase meetme osas eemaldati tulemuste usaldusväärsuse tagamiseks ning mõjuindikaatori saavutusmäära ülehindamise vältimiseks valimist kolm projekti, mille keskmine loodud töökohtade arv oli märgitud keskmisest 20 kuni 28 korda suurem.

Tabel 11. Prioriteet 1 raames loodud ja säilitatud töökohad, mis olid alles ka 12 kuud hiljem

(Ala)meede	Projektide arv	Vastamise määr	Loodud töökohad neto			Säilitatud töökohad neto			
			Kokku	sh naistele	Naistele loodud töökohtade osakaal kõigist loodud töökohtadest	Kokku	sh naistele	Naistele säilitatud töökohtade osakaal kõigist töökohtadest	
1.1	Valim	6	50%	0,00	0,00	*	1,50	1,50	100%
	Üldkogum	12		0,00	0,00		3,00	3,00	
1.2.1	Valim	673	35%	281,41	145,29	52%	196,52	80,53	41%
	Üldkogum	1 935		809,11	417,74		565,03	231,54	
1.3	Valim	29	49%	105,30	67,08	64%	28,17	22,17	79%
	Üldkogum	59		214,24	136,47		57,31	45,10	
Prioriteet 1 raames loodud ja säilitatud töökohad kokku							Loodud ja säilitatud töökohad		

	Kokku	sh naistele	Naistele loodud ja säilitatud töökohtade osakaal kõigist töökohtadest
	1 649	834	51%

*väärtus puudub

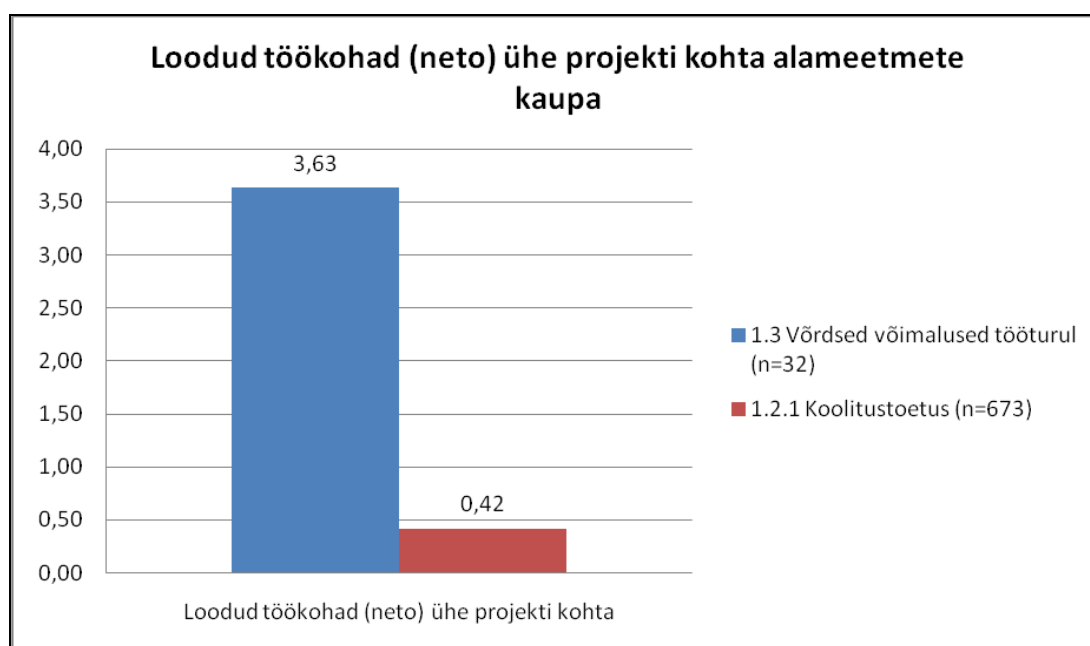
(Ala)meetmete numbrid ja nimed:

1.1 – „Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem”;

1.2.1 – „Koolitustoetus”;

1.3 – „Võrdsed võimalused tööturul”.

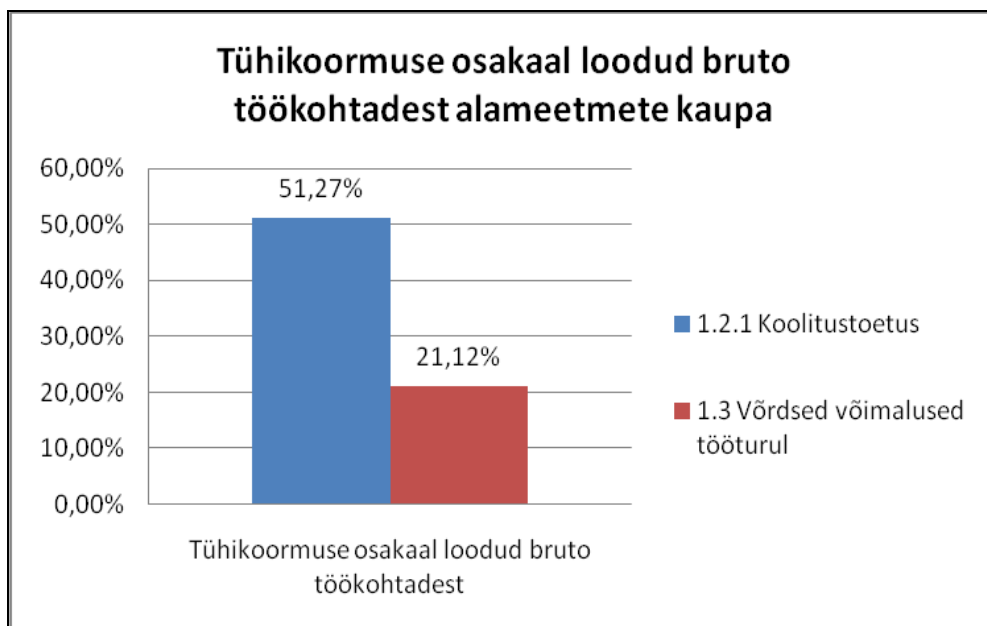
Eriti selgelt hakkab kontrast meetmete vahel silma siis kui vaadata loodud töökohti (neto) ühe projekti kohta alameetmete kaupa (vt joonis 2). Meetme 1.3 raames loodud töökohtade arvuks ühe projekti kohta on 3,63. Juhul kui valimisse oleks jäetud ülalmainitud kolm projekti, oleks vastav näitaja 10,17.

Joonis 2. Prioriteet 1 raames loodud ja 12 kuud hiljem eksisteeriva töökohad (neto) ühe projekti kohta alameetmete kaupa (alameetme nime järel sulgudes on vastuste arv)

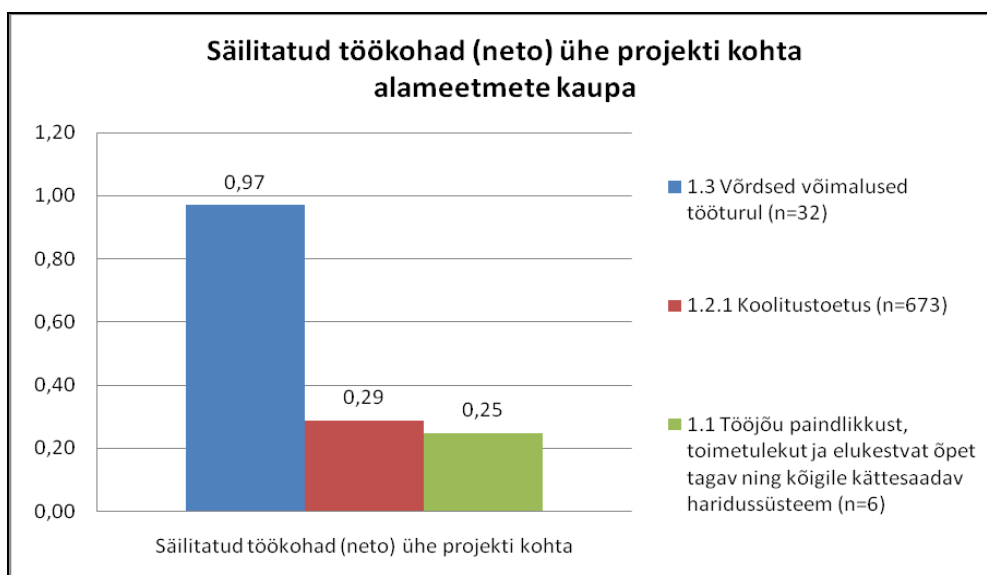
Vaadates tühikoormuse osakaalu loodud (bruto) töökohtadest, on tulemused ootuspärased (vt joonis 3). Kuna meede 1.3 projektide kasusaajad (erinevalt meede 1.2.1-st) ei ole projekte rakendavad organisatsioonid ise, vaid töötud, kellele pakutakse teenuseid, siis on ka tühikoormuse osakaal antud projektide puhul madalam. Juhul kui projektid ei oleks rahastust saanud, siis ei oleks enamik rakendajaid suure tõenäosusega projekte ellu viinud. Meede 1.2.1 – „Koolitustoetus” puhul on kasusaajateks üldjuhul aga projekte rakendavad organisatsioonid ning seetõttu oleks ettevõtted suure tõenäosusega ka ise vastavaid tegevusi ellu viinud. Kui

meede 1.3 puhul on tühikoormuse osakaal 21,12%, siis meede 1.2.1 puhul on vastav näitaja üle kahe korra suurem (51,27%).

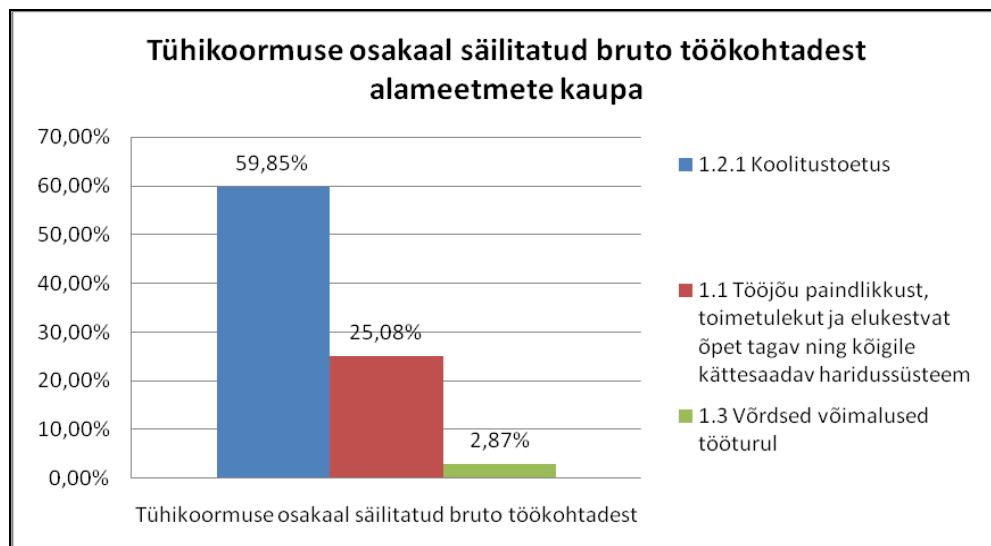
Joonis 3. Tühikoormuse osakaal kõigist loodud bruto töökohtadest prioriteet 1 raames

Vaadates säilitatud töökohtade arvu (neto) ühe projekti kohta alameetmete kaupa (vt joonis 4) on tulemused loodud töökohtadega võrreldes märgatavalt ühtlasemad. Meede 1.3 – „Võrdsed võimalused tööturul” puhul on vastav näitaja teistest projektidest küll mõnevõrra suurem, kuid jääb siiski alla 1 (täpsemalt 0,97). Antud meetme raames põhjendasid projektide esindajad töökohtade säilitamist eelkõige olukorraga, kus piirkonna tööjõupuudus oli nii suur, et kui projekti raames ei oleks töötuid välja õpetatud ning vastavatesse ettevõtetesse tööle suunatud, siis oleksid ettevõtted tööjõupuudusel vastavad töökohad üldse kaotanud. Meede 1.2.1 ning 1.1 puhul on tulemused ühe projekti kohta ootuspäraselt madalad.

Joonis 4. Prioriteet 1 raames säilitatud ja 12 kuud hiljem eksisteeriva töökohad (neto) ühe projekti kohta alameetmete kaupa (alameetme nime järel sulgudes on vastuste arv)

Vaadates tühikoormuse osakaalu kõigist säilitatud bruto töökohtadest (vt joonis 5) on tulemused ootuspärased – meetme 1.2.1 – „Koolitustoetus” puhul, kus kasusaajateks on projektide rakendajad ise, on tühikoormuse osakaal teistest meetmetest oluliselt suurem (59,85%). Meede 1.1 puhul on vastav näitaja 25,08% ning meede 1.3 puhul vaid 2,87%.

Joonis 5. Tühikoormuse osakaal kõigist säilitatud bruto töökohtadest alameetmete kaupa prioriteet 1 raames

Uuringu raames paluti meede 1.2.1 projektide esindajatel välja tuua ka töökohad, mis struktuuritoetuse tulemusel kaotati. Töökohtade kaotamise all mõeldakse eelkõige olukorda, kus ettevõtte tööd muudeti projekti tulemusel nii palju efektiivsemaks, et antud töö sai ära teha väiksema hulga inimestega ning seega vähenes tööjõuvajadus. Selgus, et meede 1.2.1 raames kaotati kokku 41 töökohta.

Kokkuvõtteks võib öelda, et prioriteet 1 mõjuindikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ saavutusmäär 31.10.2008 seisuga vastavalt uuringu tulemustele on 1 649 loodud ja säilitatud töökohta neto (vt tabel 12).

Uuringu raames oli võimalik mõjuindikaatori saavutustase välja selgitada 2 006 projekti raames. Vastavalt rakendusüksuselt (EAS) ning struktuurifondide kodulehelt (www.struktuurifondid.ee) märtsi 2009 seisuga saadud andmetele on lõpetatud ja lõpetamata projektide summa antud prioriteedi raames kokku 2 518. Kui korrutada alameetmete kaupa antud näitaja vastava alameetme projektide koguarvuga ning seejärel saadud tulemused summeerida, saame prioriteedi **eeldatavaks lõplikuks saavutusmääraks 2 206 loodud ja säilitatud töökohta**. Sega võib eeldada, et indikaatori planeeritud saavutustase saavutatakse ning võimalik, et ületatakse.

Tabel 12. Mõjuindikaatori saavutustase uuringu lähtekuupäeva seisuga prioriteet 1 raames

Prioriteet	Mõjuindikaator	Planeeritud saavutustase RAK-s (arv)	Tegelik saavutustase seisuga 31.10.2008	Eeldatav lõplik saavutustase*
1. prioriteet – Inimressursi arendamine	Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu	2 000	1 649	2 206

*Tegemist on saavutustaseme prognoosiga, mis põhineb seisuga 31.10.2007 lõppenud projektide saavutustasemetete üldistamisel kõigile programmiperioodi 2004-2006 projektidele.

3.2 Prioriteet 2 „Ettevõtluse konkurentsivõime“ mõjuindikaatorite saavutusmäärad

3.2.1 Mõjuindikaator „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“

Prioriteet	Mõjuindikaator	Mõõtühik	Planeeritud saavutustase RAK-s
2. prioriteet – Ettevõtluse konkurentsivõime	Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu	Arv	5 640 sh 50% naistele

2. prioriteedi „Ettevõtluse konkurentsivõime“ mõjuindikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ saavutustasemeks oli RAK-s planeeritud 5 640 loodud ja säilitatud töökohta (sh 50% naistele).

Vaadates tabelit 13 (vt täiendavalt lisa 1) selgub, et kuna meetmed on oma olemuselt väga erinevad, siis varieerub olulisel määral ka mõju töökohtadele meetmete lõikes. Mõjuindikaatori saavutustasemele loodud töökohtade osas on summaarselt kõige olulisemad alameetmed 2.1.4 – „Nõustamistoetus“ (645 loodud töökohta), 2.2.5 – „Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetus“ (555 loodud töökohta) ja 2.1.3 – „Alustavate ettevõtjate starditoetus“ (388 loodud töökohta). Säilitatud töökohtade osas on ülekaalukalt kõige olulisem alameede 2.2.5 – „Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetus“ (537 säilitatud töökohta).

Vaadates naistele loodud töökohtade osakaalu kõigist loodud töökohtades tuleb selgelt välja alameede 2.4.132 – „Turismi tootearendustoetus“, mille uuringusse kaasatud kolme projekti puhul olid kõik loodud töökohad suunatud naistele. Kuna turismisektoris on naissoost töötajad ülekaalus, siis ei ole antud tendents üllatav. Teiseks tulevad välja ekspordiplaani koostamisele ja elluviimisele suunatud alameetmed (2.1.21 ja 2.1.22), kus naistele loodud töökohti on kõigist töökohtades vastavalt 63% ja 66%.

Säilitatud töökohtadest olid naistele suunatud töökohad ülekaalus alameetmete 2.4.132 – „Turismi tootearendustoetus“ (72%), 2.2.5 – „Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetus“ (68%), 2.1.3 – „Alustavate ettevõtjate starditoetus“ (63%) ning 2.1.22 – „Ekspordiplaani koostamine“ (54%) raames.

Tabel 13. Prioriteet 2 raames loodud ja säilitatud töökohad, mis olid alles ka 12 kuud hiljem

Alameede	Projektide arv üldkogumis	Vastamise määr	Loodud töökohad neto			Säilitatud töökohad neto		
			Kokku	sh naistele	Naistele loodud töökohtade osakaal kõigist loodud töökohtadest	Kokku	sh naistele	Naistele säilitatud töökohtade osakaal kõigist töökohadest
2.1.3	478	28%	388,01	153,61	40%	173,02	108,82	63%
2.1.4	818	21%	644,81	180,79	28%	115,45	54,24	47%
2.1.21	23	26%	29,44	18,40	63%	1,73	0,00	0%
2.1.22	129	22%	120,11	79,80	66%	66,48	35,84	54%
2.2.5	151	33%	555,41	270,53	49%	536,71	364,48	68%
2.3.11	7	29%	0,00	0,00	*	0,00	0,00	*
2.3.61	93	24%	72,33	27,90	39%	30,77	12,22	40%
2.3.62	26	42%	35,67	10,97	31%	30,49	3,40	11%
2.4.131	5	20%	0,00	0,00	*	0,00	0,00	*
2.4.132	13	23%	22,19	22,19	100%	48,27	34,75	72%
Prioriteet 2 raames loodud ja säilitatud töökohad kokku						Loodud ja säilitatud töökohad		
						Kokku	sh naistele	Naistele loodud ja säilitatud töökohtade osakaal kõigist töökohadest
						2 871	1 378	48%

* Väärtus puudub

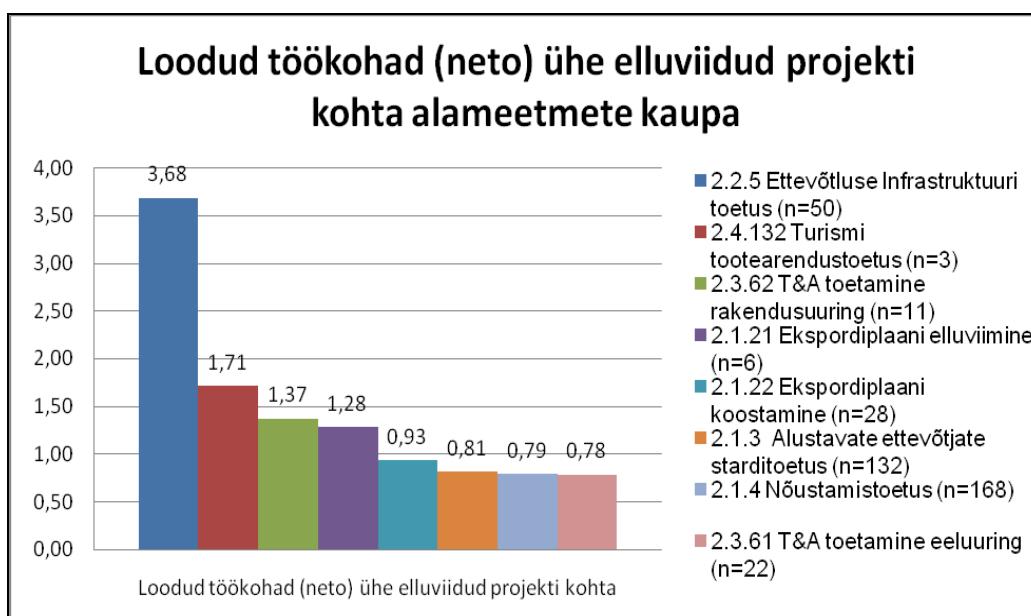
Alameetmete numbrid ja nimed:

- 2.1.3 – „Alustavate ettevõtjate starditoetus”;
- 2.1.4 – „Nõustamistoetus”;
- 2.1.21 – „Ekspordiplaani elluviimine”;
- 2.1.22 – „Ekspordiplaani koostamine”;
- 2.2.5 – „Ettevõtluse Infrastruktuuri arendamise toetus”;
- 2.3.11 – „Ettevõtlusinkubatsiooni programm”;
- 2.3.61 – „T&A toetamine eeluuring”;
- 2.3.62 – „T&A toetamine rakendusuring”;
- 2.4.131 – „Turismi turundustoetus”;
- 2.4.132 – „Turismi tootearendustoetus”.

Vaadates loodud ja 12 kuud hiljem olemasolevate töökohtade osakaalu ühe projekti kohta alameetmete kaupa (vt joonis 6), tuleb selgelt välja alameetme 2.2.5 – „Ettevõtluse infrastruktuuri toetus” oluline roll töökohtade loomisel (3,68 loodud töökohta ühe projekti kohta). Antud tendents oli ootuspärane, kuna alameetme oli otseselt suunatud ettevõtete tegevuskeskkonna parandamisele ning vajaliku kaasaegse infrastruktuuri soetamisele, mis

võimaldas ettevõtete tegevusvaldkondi laiendada ning tootmistahtusid suurendada. Kuna antud alameetme sihtgrupiks olid enamikul juhtudel tootmisettevõtted, siis oli ka ühe projekti tulemusel loodud ettevõtete arv võrreldes teenindussektori ettevõtetele suunatud meetmega (nt turismimeetmed) ootuspäraselt suurem. Kõigi teiste alameetmete mõju töökohtade loomisele ühe projekti kohta oli märgatavalt madalam.

Alameetme 2.4.132 – „Turismi tootearendustoetus” raames loodi ühe projekti kohta keskmiselt 1,71 töökohta. Kuna tegemist on teenindussektori ettevõtetele suunatud meetmega, siis oli loodud ettevõtete väiksem arv ühe projekti kohta võrreldes ettevõtluse infrastruktuuri toetusega oodatav. Alameetmete 2.3.62 – „Teadus- ja arendustegevuse toetamise rakendusuring” ning 2.1.21 – „Ekspordiplaani elluviimine” üsna oluline roll töökohtade loomisel (vastavalt 1,37 ning 1,28 töökohta ühe projekti kohta) oli samuti ootuspärane, kuna ka antud meetmed on otseselt suunatud ettevõtete arendamisele ja tegevuste laiendamisele läbi ekspordimahtude suurendamise, tootearenduse jne.

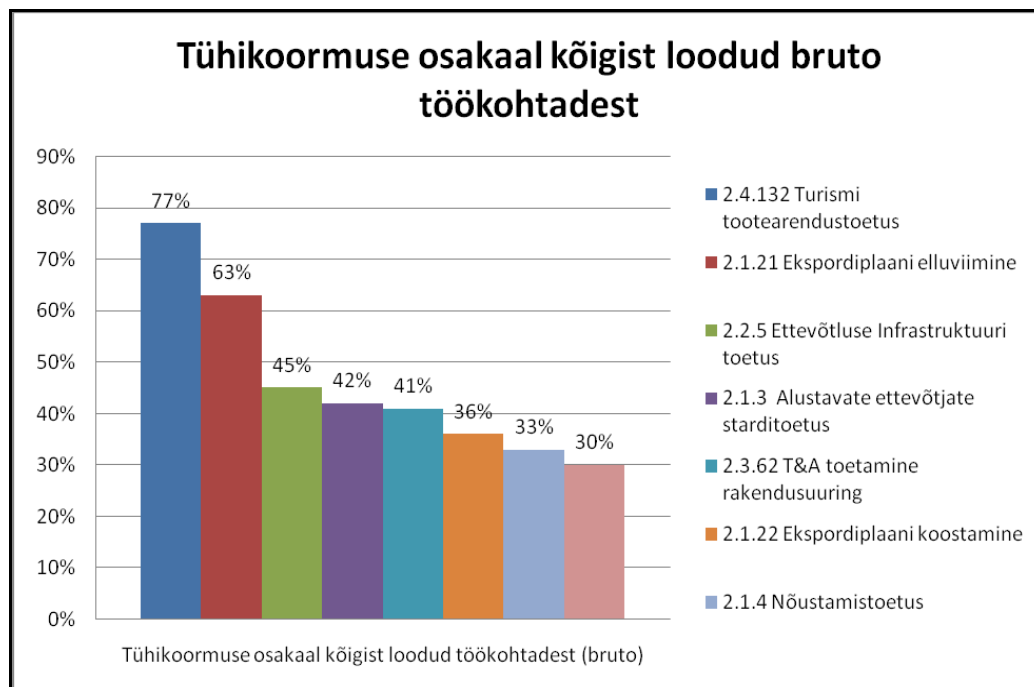

Joonis 6. Prioriteet 2 raames loodud ja 12 kuud hiljem olemasolevate töökohtade arv (neto) ühe projekti kohta (alameetme nime taga sulgudes on toodud vastanud projektide arv).

Nn „nõustamise“ tüüpi toetuste (nagu ekspordiplaani koostamine, nõustamistoetus ja T&A eeluuring) suhteliselt madal roll töökohtade loomisel kordub, kuna sageli on antud tüüpi tegevuste seos töökohtade loomisega kaudne (või ilmneb alles pikemal ajaperioodil), kuid alameetme 2.1.3 – „Alustavate ettevõtjate starditoetus” suhteliselt tagasihoidlik roll (vaid 0,81 loodud töökohta ühe projekti kohta) oli mõneti üllatav. Ilmselt võib antud tendentsi seletada asjaoluga, et alustavad ettevõtted on töötajate arvu poolest üldjuhul väga väikesed ning toetuse abil ellu viidud tegevuste mõju töökohtade loomisele võis kohati samuti olla kaudne. Alameetmete 2.3.11 ning 2.4.131 projektide raames töökohti ei loodud ning seetõttu ei ole nad ka tabelis kajastatud.

Kui vaadata tühikoormuse osakaalu kõigist loodud töökohtadest (vt joonis 7) tuleb selgelt välja alameetme 2.4.132 – „Turismi tootearendustoetus” tühikoormuse oluline osakaal kõigist loodud töökohtadest (77% märgitud töökohtadest oleks loodud ka ilma toetuse abita). Olulise tühikoormusega on ka alameetme 2.1.21 – „Ekspordiplaani elluviimine” (63%). Antud

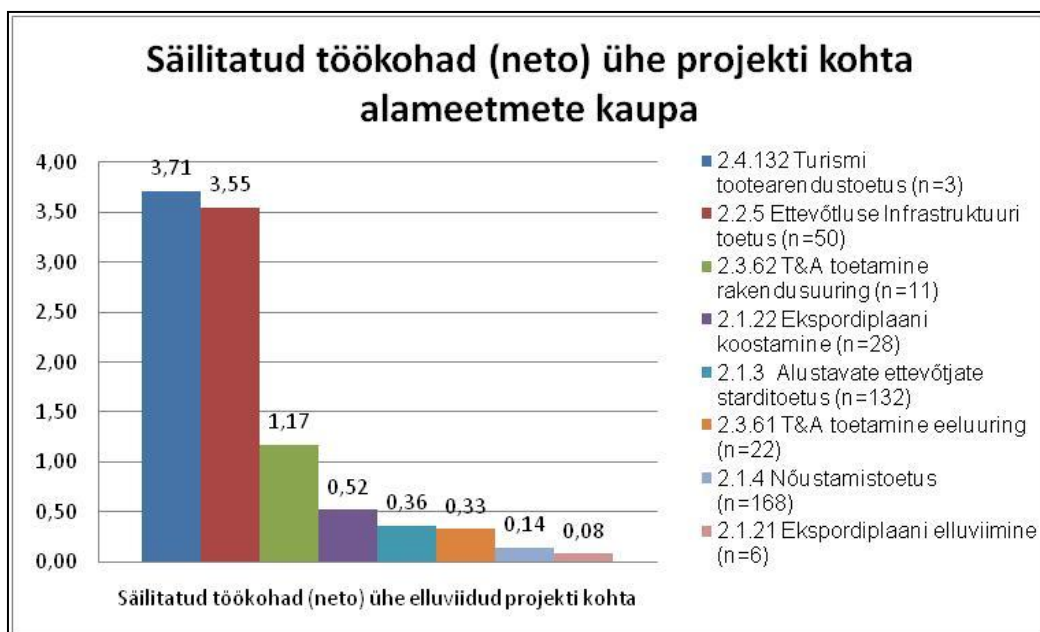
alameetmete puhul võib tühikoormuse suurt osakaalu seletada ilmselt aspektiga, et tegemist on ettevõtete arengule äärmiselt oluliste tegevustega (turismitoodete väljatootamine, ekspordi suurendamine) ning seetõttu oleksid ettevõtted ka ilma struktuuritoetuseta olnud sunnitud antud investeeringud tegema. Ülejäänud alameetmete raames jääb tühikoormuse osakaal alla 50%.

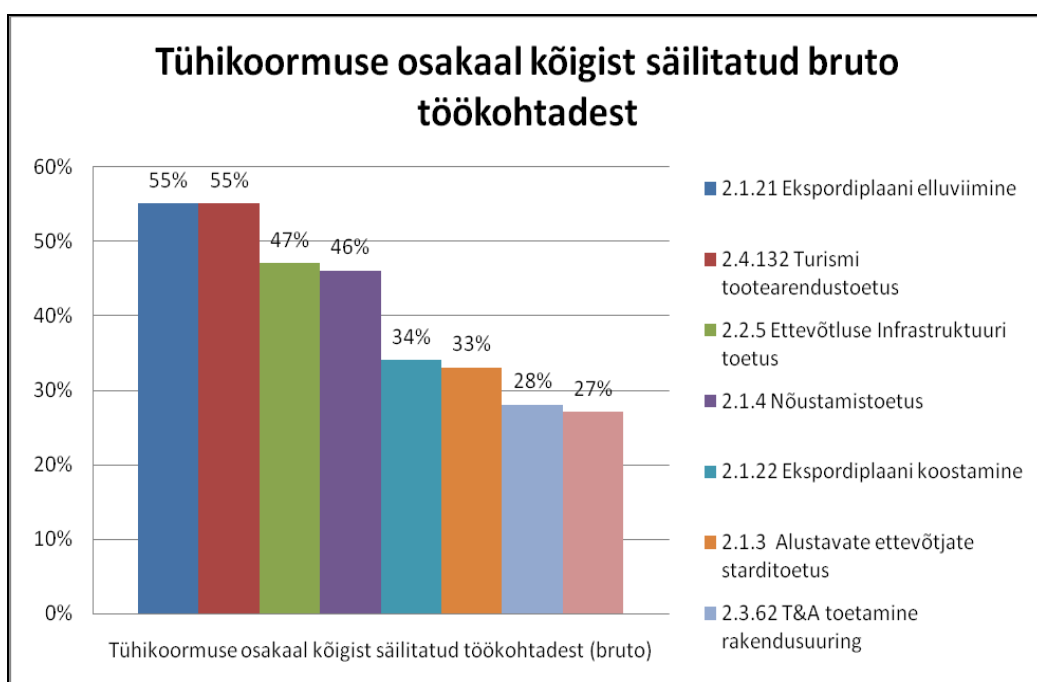
Joonis 7. Tühikoormuse osakaal kõigist loodud bruto töökohtadest alameetmete kaupa prioriteet 2 raames

Urvides säilitatud töökohtade arvu (neto) ühe alameetme projekti kohta (vt joonis 8) domineerivad suure säilitatud töökohtade osakaaluga kaks alameetmet: 2.4.132 – „Turismi tootearendus” (3,71 säilitatud töökohta ühe projekti kohta) ning 2.2.5 – „Ettevõtluse infrastruktuuri toetus” (3,55 säilitatud töökohta ühe projekti kohta). Antud tendents on ootuspärane, kuna ka loodud töökohtades mängisid kaks toodud meedet kõige olulisemat rolli. Veidi üllatav on säilitatud töökohtadest alameetme 2.1.21 – „Ekspordiplaani elluviimine” väga madal säilitatud töökohtade osakaal ühe projekti kohta. Ühest küljest mõjutab neto töökohtade arv antud alameetme raames loodud töökohtade seas väga suur tühikoormus (55% - vt joonis 9) ning teisalt võib eeldada, et ulatusliku eksporditegevuse käivitamine ettevõttes tähendab pigem tootmiskahtude kasvu kui olemasolevate tootmiskahtude säilitamist ning seega mängib see olulisemat rolli töökohtade loomisel kui säilitamisel.

Tühikoormuse osakaal säilitatud töökohtadest (vt joonis 9) on sarnane tühikoormusele loodud töökohtadest. Suure tühikoormusega domineerivad taas alameetmed 2.4.132 – „Turismi tootearendustoetus” ning 2.1.21 – „Ekspordiplaani elluviimine” (mõlemal juhul 55% kõigist märgitud töökohtadest). Ülejäänud alameetmete tühikoormuse osakaal säilitatud töökohtadest jääb alla 50%.

Joonis 8. Prioriteet 2 raames säilitatud ja 12 kuud hiljem olemasolevate töökohtade arv (neto) ühe projekti kohta (alameetme nime taga sulgudes on toodud vastanud projektide arv).

Joonis 9. Tühikoormuse osakaal kõigist säilitatud bruto töökohtadest alameetmete kaupa prioriteet 2 raames

Küsimustikus paluti vastajatel märkida ka struktuuritoetuse abil kaotatud töökohad (nt olukorras, kus ettevõtte tööd muudetakse projekti tagajärjel efektiivsemaks ning seetõttu väheneb ka vajadus tööjõu järele). Kaotatud töökohti neto toodi välja vaid järgnevate alameetmete osas: 2.1.4 – „Nõustamistoetus”, 2.1.3 – „Alustavate ettevõtjate starditoetus” ning 2.2.5 – „Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetus”. Ülekaalukalt kõige olulisem roll oli töökohtade kaotamisel alameetmel 2.1.4 – „Nõustamistoetus” (83 kaotatud töökohta). Antud tendents on ootuspärane, kuna antud toetuse abil toimus näiteks ettevõtete ümberstruktureerimine ning tootmise efektiivsemaks muutmine. Mõneti üllatav oli see, et ka alameetme 2.1.3 – „Alustavate ettevõtjate starditoetus” raames kaotati töökohti.

Tabel 14. Struktuuritoetuse toel kaotatud töökohad neto prioriteet 2 raames

Alameede		Projektide arv	Vastamise määr	Kaotatud töökohad neto		
				Kokku	sh naistele	Kaotatud naiste töökohtade osakaal kõigist loodud töökohtadest
2.1.3 Alustavate ettevõtjate starditoetus	Valim	132	28%	1,28	0,89	70%
	Üldkogum	478		4,64	3,22	
2.1.4 Nõustamistoetus	Valim	168	21%	16,97	5,00	29%
	Üldkogum	818		82,63	24,35	
2.2.5 Ettevõtluse Infrastruktuuri arendamise toetus	Valim	50	33%	2,89	1,45	50%
	Üldkogum	151		8,73	4,38	
Prioriteet 2 raames kaotatud töökohad kokku				Kaotatud töökohad		
				Kokku	sh naistele	Kaotatud naiste töökohtade osakaal kõigist loodud töökohtadest
				96	32	33%

Kokkuvõtteks võib öelda, et prioriteet 2 mõjuindikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ saavutusmäär 31.10.2008 seisuga on 2 871 loodud ja säilitatud töökohta neto, sh 48 % naistele (vt tabel 15).

Uuringu raames oli võimalik mõjuindikaatori saavutustase välja selgitada 1 743 projekti raames. Vastavalt rakendusüksuselt (EAS) märtsi 2009 seisuga saadud andmetele on lõpetatud ja lõpetamata projektide summa antud prioriteedi raames kokku 2 641. Kui korrutada alameetmete kaupa antud näitaja vastava alameetme projektide koguarvuga ning seejärel saadud tulemused summeerida, saame prioriteedi eeldatavaks saavutusmääraks kõigi projektide osas 4 039 loodud ja säilitatud töökohta. Tegemist on lihtsustatud tulemusega, kuid võime siiski järeldada, et seatud saavutusmäär (5 640 loodud ja säilitatud töökohta) täitmine võib kujuneda problemaatiliseks. Naiste osakaalu - 50% - saavutamine kõigist loodud ja säilitatud töökohtadest on aga realistlik.

Tabel 15. Mõjuindikaatori saavutustase uuringu lähtekuupäeva seisuga prioriteet 2 raames

Prioriteet	Mõjuindikaator	Planeeritud saavutustase RAK-s (arv)	Tegelik saavutustase seisuga 31.10.2008	Eeldatav lõplik saavutustase*
2. prioriteet- Ettevõtluse konkurentsivõime	Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu	5 640 sh 50% naistele	2 871 sh 48% naistele	4 039 sh 48% naistele

*Tegemist on saavutustaseme prognoosiga, mis põhineb seisuga 31.10.2007 lõppenud projektide saavutustasemete üldistamisel kõigile programmiperioodi 2004-2006 projektidele.

3.2.2 Mõjuindikaator „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted“

Prioriteet	Mõjuindikaator	Möötühik	Planeeritud saavutustase RAK-s
2. prioriteet –	Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted	Arv	400

2. prioriteedi „Ettevõtluse konkurentsivõime“ mõjuindikaatori „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted“ saavutusmääraks oli RAK-s planeeritud 400 uut ettevõtet. Tabelis 16 on toodud prioriteet 2 alameetmete raames loodud ning 18 kuud hiljem tegutsevad ettevõtted uuringu lähtekuupäeva 31.10.2008 seisuga. Kokku oli 30.04.2007 (ehk 18 kuud enne uuringu lähtetehet) seisuga lõppenud 1 366 projekti, kellest antud küsimustikule vastas 323. Prioriteedi vastamise määr oli 24% üldkogumist.

Tabel 16. Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem eksisteerivad ettevõtted prioriteet 2 raames

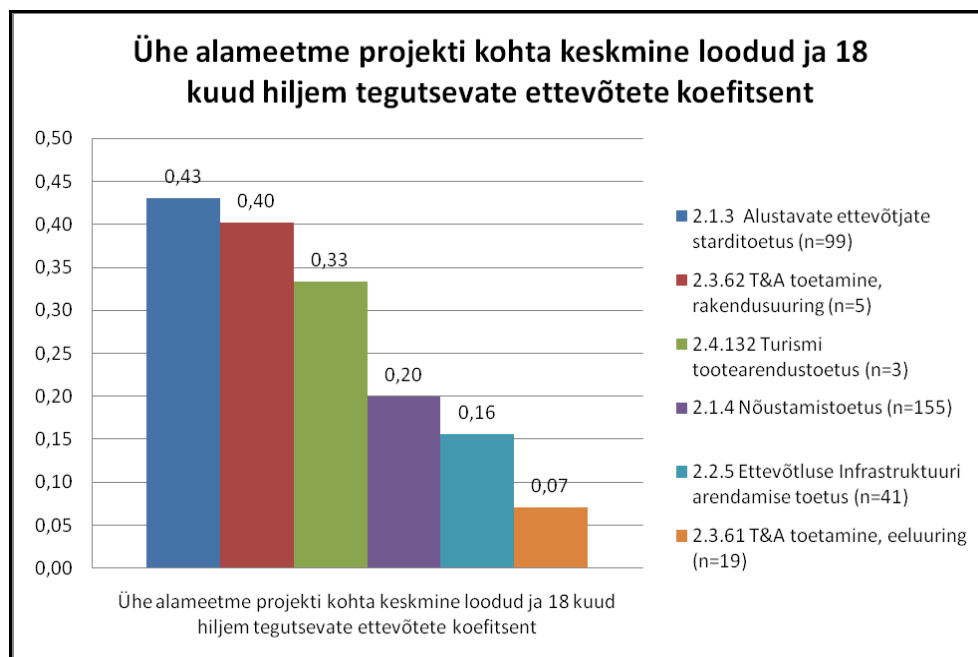
Alameede	Üldkogum - lõppenud projektide arv seisuga 30.04.2007	Valim	Vastamise määr	Valimisse kuuluvate projektide seas loodud ettevõtted neto	Üldkogumisse kuuluvate projektide seas loodud ettevõtted neto (31.10.2008 seisuga)
2.1.3 Alustavate ettevõtjate starditoetus	362	99	27%	42,63	155,88
2.1.4 Nõustamistoetus	790	155	20%	30,93	157,64
2.2.5 Ettevõtluse Infrastruktuuri arendamise toetus	115	41	36%	6,39	17,92
2.3.61 T&A toetamine, eeluuring	71	19	27%	1,35	5,04
2.3.62 T&A toetamine, rakendusuuring	15	5	33%	2,01	6,03
2.4.131 Turismi turundustoetus	4	1	25%	0,00	0,00
2.4.132 Turismi tootearendustoetus	9	3	33%	1,00	3,00
Prioriteet 2 kokku	1366	323	24%	84	357

Andmetest selgub, et kuna alameetmed on väga erinevad ning erineva kogumahuga, siis varieerub oluliselt ka mõju töökohtadele alameetmete lõikes. Summaarselt kõige olulisema mõjuga töökohtade loomisele on kaks alameedet – 2.1.4 – „Nõustamistoetus” ning 2.1.3 – „Alustava ettevõtja starditoetus”. Kõik ülejäänud meetmed on oluliselt väiksema summaarse mõjuga. Kokku loodi valimisse kuuluvate projektide raames 84 uut ettevõtet, mis tegutsesid ka

18 kuud hiljem. Üldkogumile teisendatult teeb see indikaatori saavutusmääraks seisuga 31.10.2008 prioriteet 2 osas **357 loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevat ettevõtet.**

Jagades valimisse kuuluvate alameetme raames loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevate ettevõtete arvu (neto) kõigi valimisse kuuluvate projektide arvuga – saame koefitsiendi, mis näitab alameetme ühe projekti kohta loodud ettevõtete arvu. Võrreldes saadud koefitsiente alameetmete kaupa (vt joonis 11) tuleb selgelt välja, et sisuliselt on kõige olulisema mõjuga ettevõtete loomisele (ühe projekti kohta) alameetme 2.1.3 – „Alustavate ettevõtjate starditoetus” (0,43 ettevõtet ühe projekti kohta) ning alameetme 2.3.62 – „Teadus ja arendustegevuse toetamise rakendusuringud” (0,40 ettevõtet ühe projekti kohta). Viimasesse tuleks siiski suhtuda ettevaatlikult, kuna valimisse kuulus vaid viis projekti. Üsna olulise kaaluga ühe projekti kohta on alameetme 2.4.132 – „Turismi tootearendustoetus” (0,33 loodud ettevõtet ühe projekti kohta), kuid ka sellesse näitajasse tuleb suhtuda skeptiliselt, sest valimisse kuulus vaid 3 projekti. Antud kolme alameetme teistest oluliselt suurem roll (ühe projekti kohta) ettevõtete loomisel on ootuspärane, kuna antud meetmed on oma olemuselt otseselt suunatud uute ettevõtete loomisele.

Alameetme 2.4.131 – „Turismi turundustoetus” vastav näitaja on 0 ning seetõttu ei ole seda ka joonisel kajastatud.

Joonis 11. Prioriteet 2 raames ühe projekti kohta keskmine loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevate ettevõtete (neto) arv alameetmete kaupa (meetme nime taga sulgudes on toodud vastanud ettevõtete arv)

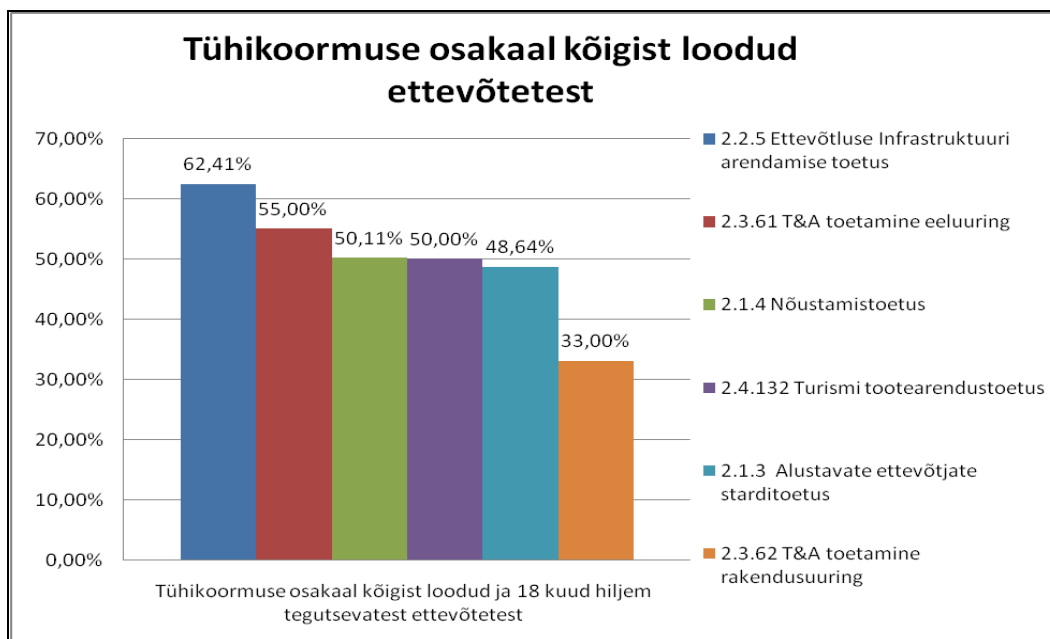
Vaadates tühikoormuse osakaalu⁷ kõigist projektide raames loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevatest ettevõtetest alameetmete kaupa (vt joonis 12) selgub, et kõige suurem tühikoormuse osakaal alameetme raames loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevate ettevõtete (bruto) kohta on alameetmel 2.2.5 – „Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetus”. Antud

⁷ Tühikoormuse osakaal on leitud järgnevalt: alameetme summaarne tühikoormus*100%/alameetme raames loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad ettevõtted bruto

alameetme puhul oleks koguni ~62% projektidest (mille puhul toodi välja olulist rolli ettevõtte käivitamisel ning ettevõtte tegutses ka seisuga 30.04.2007) ellu viidud ka ilma struktuurifondide toetuseta. Antud näitaja on ilmselt seletatav aspektiga, et infrastruktuuri arendamine (nt vee- ja kanalisatsioonitrasside ehitamine, laadimisplatside rajamine jne) on ettevõtete igapäevase tegutsemise seisukohalt möödapääsmatu ning seetõttu oleks ettevõtted igal juhul pidanud need investeeringud sarnases mahus ellu viima ka ilma struktuuritoetuseta.

Järgnevate nelja alameetme puhul oli vastav näitaja suhteliselt võrdne jäädes vahemikku 55%-49%: 2.3.61 – „Teadus- ja arendustegevuste toetamise eeluuring”⁸, 2.1.4 – „Nõustamistoetus”, 2.4.132 – „Turismi tootearendustoetus” ning 2.1.3 – „Alustavate ettevõtjate starditoetus”. Kui ülejäänud kolme alameetme puhul võib suhteliselt suurt tühikoormuse osakaalu seletada projektide suhteliselt väikese mahuga (seega oleksid ettevõtted suure tõenäosusega vastavad vahendid vajaduse korral leidnud ka ise), siis turismi tootearenduse alameetme puhul võiks tendentsi seletada sarnaselt infrastruktuuri toetusega projekti tegevuste äärmiselt olulise rolliga ettevõtte arengus (nt majutus- ja konverentsihoonete ehitamine, turismiatraktsioonide loomine jne).

Teistest oluliselt madalam oli tühikoormuse osakaal loodud ettevõtetest alameetme 2.3.62 – „Teadus – ja arendustegevuse toetamise rakendusuring”⁹ puhul - 33%. Antud tendents on seletatav asjaoluga, et antud alameetme projektid on väga ressursimahukad ning seetõttu ei ole organisatsioonid sageli võimelised projekte ilma toetuseta ellu viima.

Joonis 12. Prioriteet 2 raames tühikoormuse osakaal kõigist projektide raames loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevatest ettevõtetest

⁸ Eeluuring on uuring, mille eesmärk on valmistada ette rakendusuringute või tootearenduse alast tegevust.

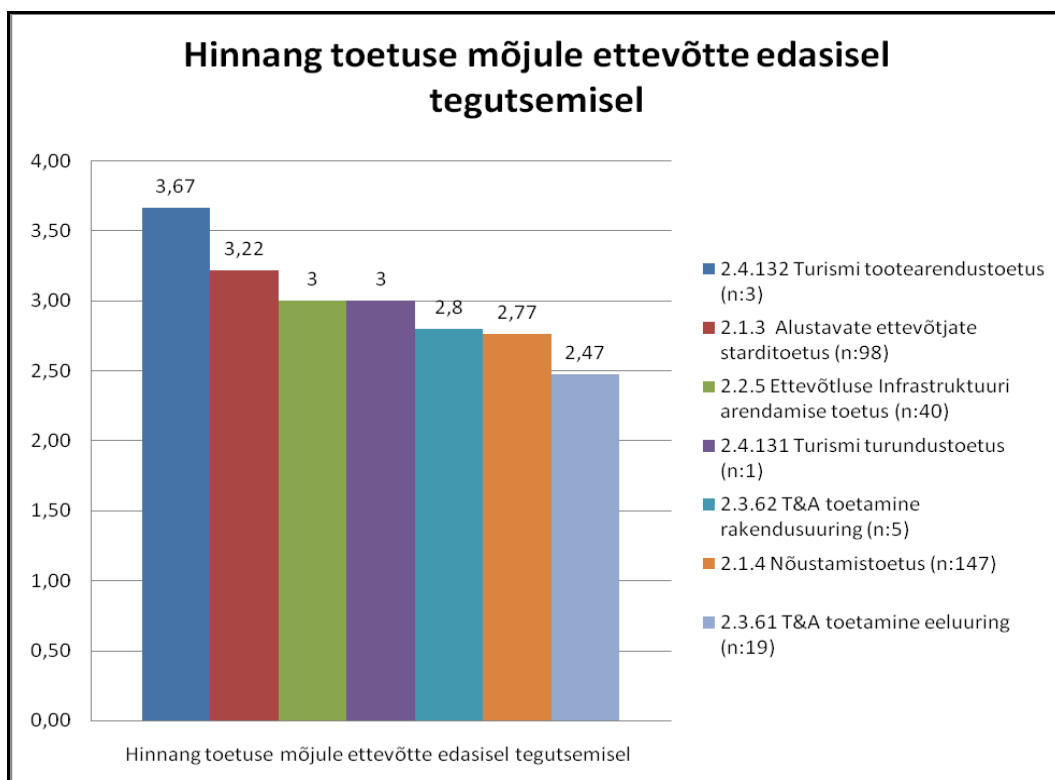
⁹ Rakendusuringud on kavandatud uuringud või kriitilised uuringud uute teadmiste hankimiseks, et kasutada neid teadmisi uute toodete, protsesside või teenuste arendamisel või selleks, et täiustada märkimisväärselt olemasolevaid tooteid, protsesse või teenuseid.

Uuringu raames paluti ettevõtete esindajatel hinnata ka toetuse mõju ettevõtte edasisele tegutsemisele (vt joonis 13). Küsimus oli järgnev:

„Kui suurt mõju avaldas eraldatud toetus ettevõtte edasisele tegutsemisele?“

- 4 – väga suurt
- 3 – pigem suurt
- 2 – pigem vähest
- 1 – mõju puudus
- 999 – ei oska öelda

Vaadates keskmiseid hinnanguid toetuse mõjule alameetmete kaupa selgub, et keskmiselt kõige kõrgema hinde (3,67) sai alameede 2.4.132 – „Turismi tootearendustoetus”. Antud näitajasse tuleks siiski suhtuda kriitiliselt, kuna vastuseid laekus antud alameetme osas vaid kolme projekt kohta. Oluliseks peeti ettevõtte edasisel tegutsemisel ka alameetme 2.1.3 – „Alustavate ettevõtjate starditoetus” (keskmine hinnang 3,22) ning 2.2.5 – „Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetus” (3,0) projektide mõju ettevõtete edasisele tegutsemisele. Keskmiseks hindeks 3,0 sai ka alameede 2.4.131 – „Turismi turundustoetus”, kuid kuna antud alameetme raames vastas vaid ühe projekti esindaja, siis ei pruugi vastus olla usaldusväärne. Vähemolulised ettevõtte edasise tegutsemise aspektist olid alameetmete 2.1.4 – „Nõustamistoetus” (keskmine hinnang 2,77) ning 2.3.31 – „T&A toetamise eeluuring” (keskmine hinnang 2,47) raames eraldatud toetused.

Joonis 13. Prioriteet 2 raames projekti esindajate keskmised hinnangud toetuse mõjule (skaalal 1-4) ettevõtte edasisel tegutsemisel alameetmete kaupa (n=313). Keskmise arvestamisel ei ole kaasatud vastuseid „Ei oska öelda“.

Kokkuvõtteks võib öelda, et mõjuindikaatori „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted“ saavutusmäär seisuga 31.10.2008 on 357 ettevõtet (vt tabel 17). Siiski tuleb väljaselgitatud mõjuindikaatori saavutusmäära suhtuda mõningase ettevaatusega, kuna likvideeritud ettevõtete vastamise määr võis tegutsevatest ettevõtetest olla mõnevõrra madalam. Seega võib saavutusmäär olla pigem üle- kui alahinnatud.

Käesoleva uuringu raames oli saavutustaset vastavates alameetmetes võimalik mõõta (olid sobivas ajaraamistikus) kokku 1 366 projekti puhul. Rakendusüksuse (EAS) andmetel oli 2009. aasta märtsi seisuga vastavates alameetmetes kokku 2 378 projekti (lõppenud ja lõpetamata projektide summa, mis ei sisalda katkestatud projekte).

Kui korrutada alameetmete kaupa uuringu raames saadud keskmine ettevõtete arv ühe projekti kohta (neto) antud alameetme projektide koguarvuga programmiperioodil 2004-2006 ning tulemused summeerida, võime prognoosida, et prioriteet 2 **lõplik saavutusmäär antud mõjuindikaatori osas on eeldatavalt 644 ettevõtet**¹⁰. Tegemist on lihtsustatud üldistusega, kuid võib siiski eeldada, et RAK-s määratletud indikaatori saavutusmäär ületatakse.

Tabel 17. Mõjuindikaatori saavutustase uuringu lähtekuupäeva seisuga prioriteet 2 raames

Prioriteet	Mõjuindikaator	Planeeritud saavutustase RAK-s (arv)	Tegelik saavutustase seisuga 31.10.2008	Eeldatav lõplik saavutustase*
2. prioriteet- Ettevõtluse konkurentsivõime	Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted	400	357	644

*Tegemist on saavutustaseme prognoosiga, mis põhineb seisuga 30.04.2007 lõppenud projektide saavutustasemete üldistamisel kõigile programmiperioodi 2004-2006 projektidele.

¹⁰ Antud saavutusmääradele võivad lisanduda veel alameetme 2.3.11 – „Ettevõtlusinkubatsiooni programm“ inkubatsioonitegevusele (mitte eeluuringutele) suunatud projektide raames loodud ettevõtted, mille saavutusmäära ei olnud käesoleva uuringu raames võimalik hinnata (kuna sobivas ajaraamistikus vastavad projektid puudusid).

3.3 Prioriteet 3 „Põllumajandus, kalandus ja maaelu“ mõjuindikaatorite saavutusmäärad

3.3.1 Mõjuindikaator „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“

Prioriteet	Mõjuindikaator	Mõõtühik	Planeeritud saavutustase RAK-s
3. prioriteet – Põllumajandus, kalandus ja maaelu	Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu	Arv	1 170 sh 60% naistele

Prioriteet 3 „Põllumajandus, kalandus ja maaelu“ mõjuindikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ planeeritud saavutustasemeks oli RAK-i järgi 1 170 loodud ja säilitatud töökohta (sh 60% naistele).

Tabelis 18 (vt täiendavalt lisa 2) on toodud väljaselgitatud mõjuindikaatori saavutusmäärad kõikide vaadeldavasse perioodi mahtunud projektide osas alameetmete lõikes. Selgelt tuleb välja, et kuna alameetmed on oma olemuselt väga erinevad, siis on ka loodud ja säilitatud töökohtade arv alameetmeti väga erinev.

Töökohtade loomisele on summaarselt kõige olulisem mõju meetmel 3.1 – „Investeeringud põllumajandustootmisse“ (166 töökohta) ning 3.2 – „Põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetus“ (148). Töökohtade säilitamisele on summaarselt kõige olulisem mõju samuti meetmel 3.1 – „Investeeringud põllumajandustootmisse“ (589 töökohta) ning alameetmel 3.8.2 – „Nõuandetoetus“ (243 töökohta).

Ettevõtete esindajatel paluti loodud ja säilitatud töökohad naiste ja meeste osas eraldi välja tuua. Naistele loodud töökohtade osakaal on kõige suurem (ala)meetmete 3.5 – „Külade taastamine ja arendamine“ (83%), 3.8.4 – „Maakondliku infopäeva korraldamine“ (65%) ning 3.8.1 – „Nõuandekeskuse starditoetus“ (63% raames). Naistele säilitatud töökohtade osakaal oli kõige suurem (ala)meetmete 3.5 – „Külade taastamine ja arendamine“ (63%) ning 3.11.1 – „Kala ja vesiviljelussaaduste töötlemise toetus“ raames.

Tabel 18. Struktuurifondide abil loodud ja säilitatud tökohad (neto) 12 kuud hiljem prioriteet 3 raames, valimi ja üldkogumi lõikes

(Ala)-meede	Projektide arv üldkogumis	Vastamise määr	Loodud tökohad neto			Säilitatud tökohad neto		
			Kokku	sh naistele	Naistele loodud töökohtade osakaal kõigist loodud töökohtadest	Kokku	sh naistele	Naistele säilitatud töökohtade osakaal kõigist töökohtadest
3.1	612	26%	165,70	86,78	52%	588,93	258,79	44%
3.2	53	25%	148,28	82,72	56%	25,52	7,65	30%
3.3	88	52%	76,43	41,13	54%	25,52	7,65	30%
3.4	24	29%	0,00	0,00	*	1,17	0,00	0%
3.5	255	27%	28,56	23,61	83%	19,85	12,57	63%
3.7.1	56	39%	0,00	0,00	*	0,00	0,00	*
3.7.2	184	30%	3,75	0,00	0%	0,00	0,00	*
3.7.3	15	60%	0,00	0,00	*	0,00	0,00	*
3.7.4	1	100%	0,00	0,00	*	0,00	0,00	*
3.7.5	9	56%	0,00	0,00	*	0,00	0,00	*
3.8.1	12	33%	11,25	7,11	63%	6,00	3,00	50%
3.8.2	700	26%	24,79	3,68	15%	243,47	67,54	28%
3.8.3	28	21%	0,00	0,00	*	0,00	0,00	*
3.8.4	160	23%	15,07	9,78	65%	8,89	4,44	50%
3.10	36	33%	14,10	1,08	8%	21,69	2,16	10%
3.11.1	13	23%	58,63	32,50	55%	22,71	13,00	57%
3.11.2	20	40%	9,03	2,70	30%	7,23	1,80	25%
3.11.3	6	33%	10,83	4,35	40%	8,67	0,00	0%
3.11.4	24	25%	26,44	0,00	0%	18,44	0,00	0%
3.12.2	20	50%	0,00	0,00	*	0,00	0,00	*
Prioriteet 3 raames loodud ja säilitatud tökohad kokku						Loodud ja säilitatud tökohad		
						Kokku	sh naistele	Naistele loodud ja säilitatud töökohtade osakaal kõigist töökohtadest
						1 591	674	42%

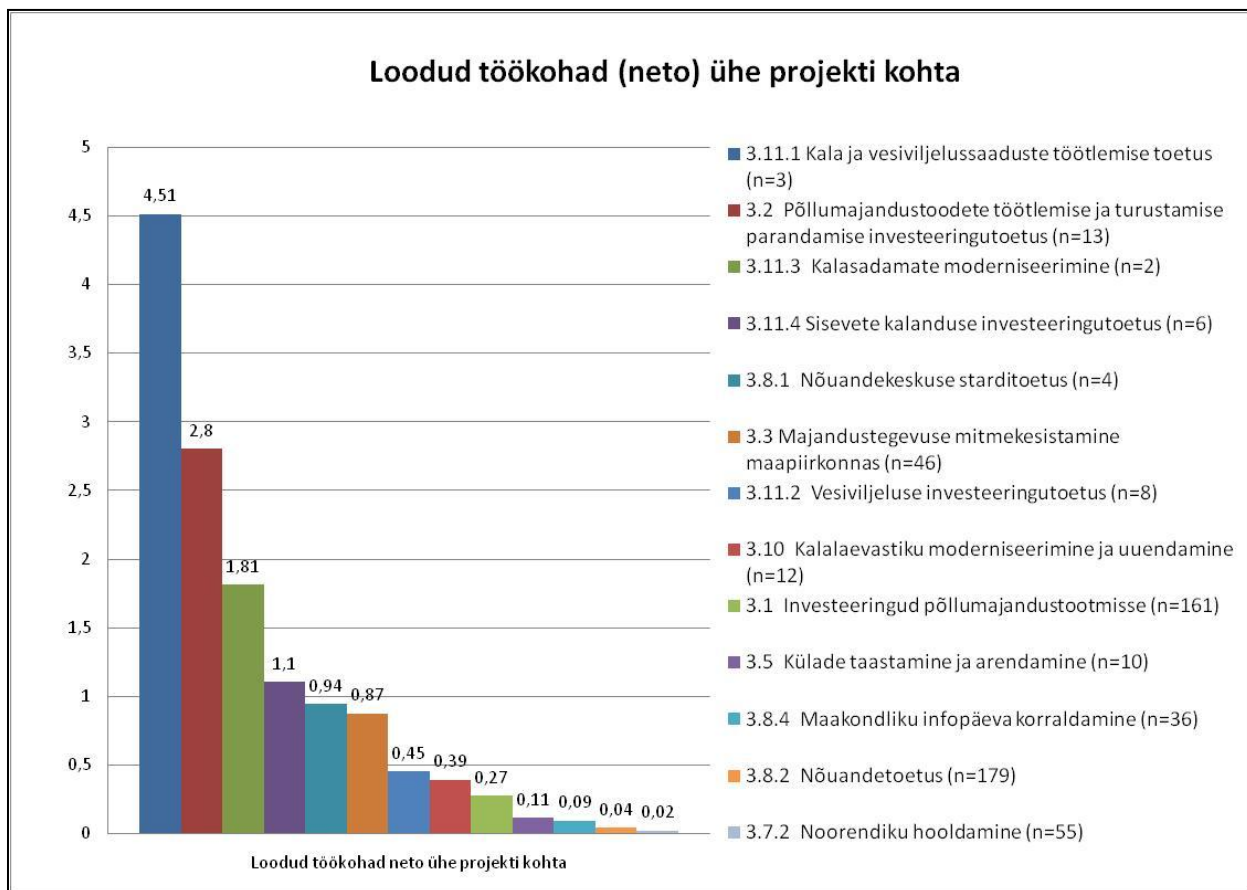
*Väärtus puudub

Alameetmete numbrid ja nimed:

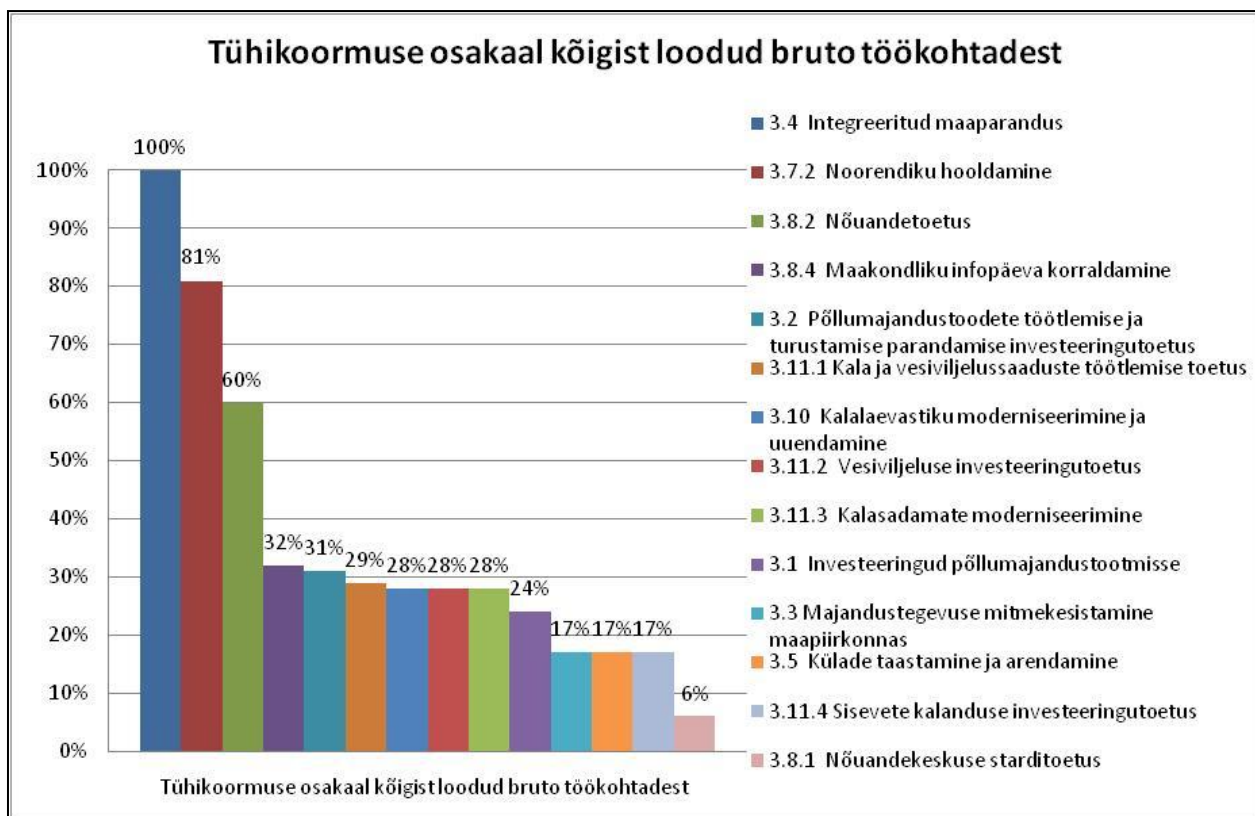
- 3.1 – „Investeeringud põllumajandustootmisse”;
- 3.2 – „Põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetus”;
- 3.3 – „Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas”;
- 3.4 – „Integreeritud maaparandus”;
- 3.5 – „Külade taastamine ja arendamine”;
- 3.7.1 – „Kahjustatud metsa taastamine”;
- 3.7.2 – „Noorendiku hooldamine”;
- 3.7.3 – „Metsahooldustehnika ja taimekaitsevahendite soetamine”;
- 3.7.4 – „Metsaühistu toetamine”;
- 3.7.5 – „Arendusprojektide elluviimine”;
- 3.8.1 – „Nõuandekeskuse starditoetus”;
- 3.8.2 – „Nõuandetoetus”;
- 3.8.3 – „Üleriigilise infopäeva korraldamine”;
- 3.8.4 – „Maakondliku infopäeva korraldamine”;
- 3.10 – „Kalalaevastiku moderniseerimine ja uuendamine”;
- 3.11.1 – „Kala ja vesiviljelussaaduste töötlemise toetus”;
- 3.11.2 – „Vesiviljeluse investeeringutoetus”;
- 3.11.3 – „Kalasadamate moderniseerimine”;
- 3.11.4 – „Sisevete kalanduse investeeringutoetus”;
- 3.12.2 – „Uute turgude leidmine”.

Vaadates loodud töökohti (neto) ühe projekti kohta (vt joonis 14) selgub, et kõige olulisem mõju antud näitajale on alameetmetes 3.11.1 – „Kala ja vesiviljelussaaduste töötlemise toetus” (ühe projekti kohta 4,51 töökohta), 3.2 – „Põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetus” (2,8 töökohta) ning 3.11.3 – „Kalasadamate moderniseerimine” (1,81 töökohta). Antud tulemus oli ootuspärane, kuna ülalmainitud meetmed olid otseselt suunatud investeeringute elluviimisele tootmistingimuste parandamiseks ning tootmismahdade suurendamiseks. Neid meetmeid, mille mõju töökohtade loomisele puudus, ei ole antud joonisel kajastatud (3.4 – „Integreeritud maaparandus”, 3.7.1 – „Kahjustatud metsa taastamine”, 3.7.3 – „Metsahooldustehnika ja taimekaitsevahendite soetamine”, 3.7.4 – „Metsaühistu toetamine”, 3.7.5 – „Arendusprojektide elluviimine”, 3.8.3 – „Üleriigilise infopäeva korraldamine”, 3.12.2 – „Uute turgude leidmine”).

Tühikoormuse osakaal kõigist märgitud loodud töökohtadest oli kõige suurem meetmel 3.4 – „Integreeritud maaparandus” (vt joonis 15), kus kõik märgitud töökohad olid tühikoormus (oleks loodud ka ilma toetuse abita). Tühikoormuse osakaal on märkimisväärselt suur ka alameetme 3.7.2 – „Noorendiku hooldamine” (81%) ning 3.11.3 – „Kalasadamate moderniseerimine puhul” (60%).

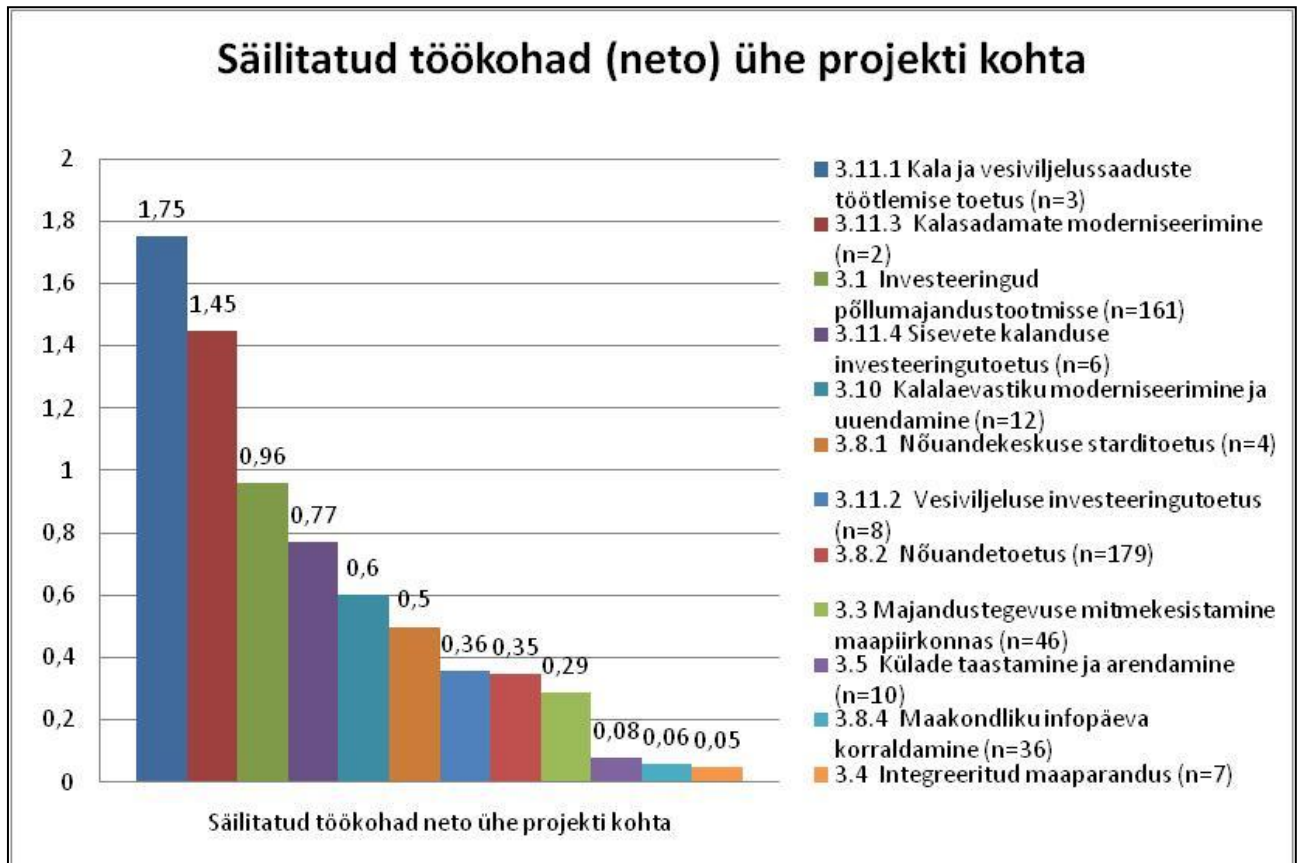

Joonis 14. Prioriteet 3 raames loodud töökohad neto ühe projekti kohta (alameetme nime järel sulgudes on toodud vastanud projektide arv)

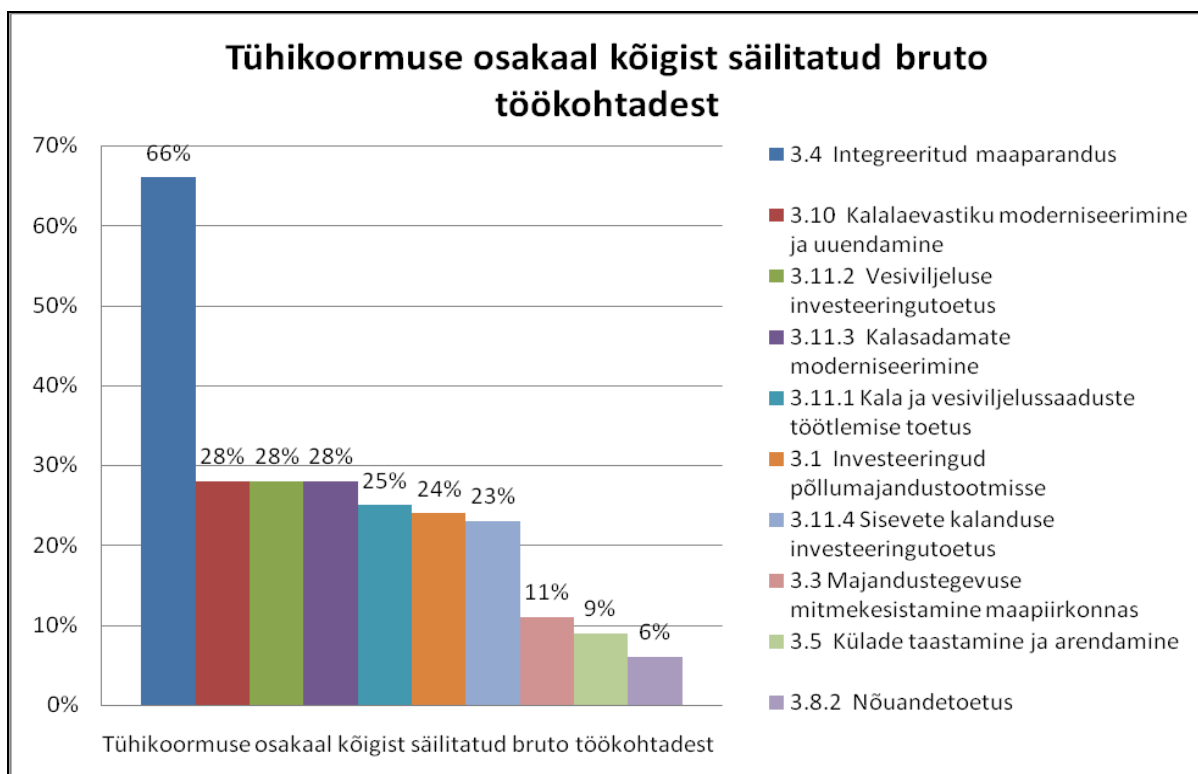
Joonis 15. Tühikoormuse osakaal kõigist loodud bruto töökohtadest prioriteet 3 raames

Vaadates säilitatud töökohtade (neto) arvu ühe elluviidud projekti kohta (vt joonis 16), selguvad sarnased tendentsid loodud töökohtadega - kõige rohkem töökohti ühe projekti raames on säilitatud alameetmetes 3.11.1 – „Kala ja vesiviljelussaaduste töötlemise toetus” (1,75 töökohta), 3.11.3 – „Kalasadamate moderniseerimine” (1,45 töökohta) ning 3.1 – „Investeeringud põllumajandustootmisse” (0,96 töökohta). Antud meetme oluline mõju töökohtade säilitamisele on ootuspärane, kuna tegemist on projektidega, mille puhul toetatakse otseselt investeeringuid tootmise mitmekesistamiseks ning laiendamiseks.

Joonis 16. Prioriteet 3 raames säilitatud töökohad neto ühe projekti kohta (alameetme nime järel sulgudes on toodud vastanud projektide arv)

Vaadates tühikoormuse osakaalu säilitatud töökohtadest (bruto) domineerib sarnaselt loodud töökohtadele meede 3.4 – „Integreeritud maaparandus” (vt joonis 17), mille puhul märgitud töökohtadest 66% oleks loodud ka ilma toetuse abita. Kõigi teiste (ala)meetmete raames oli tühikoormuse osakaal kõigist säilitatud töökohtadest oluliselt madalam. Tühikoormuse suur osakaal antud alameetme puhul on mõneti ootuspärane, kuna maaparandusega seotud tegevused on põllumajandusega tegelevale ettevõtjale suuresti möödapääsmatud ning seega oleksid ettevõtjad antud investeeringud teinud suure tõenäosusega ka ilma toetuse abita.

Joonis 17. Tühikoormuse osakaal kõigist säilitatud bruto töökohtades prioriteet 3 raames

Küsimustik sisaldas küsimusi ka struktuurifondide toetuse toel kaotatud töökohtade osas (nt seoses ettevõtte töö efektiivistumisega). Vaadates tabelit 19 selgub, et töökohti kaotati prioriteet 3 osas vaid kahe meetme puhul: 3.1 – „Investeeringud põllumajandustootmisse” ning 3.5 – „Külade taastamine ja arendamine”.

Tabel 19. Kaotatud töökohad prioriteet 3 raames

Meede		Projektide arv	Vastamise määr	Kaotatud töökohad neto		
				Kokku	sh naistele	Kaotatud naiste töökohtade osakaal kõigist loodud töökohtadest
3.1 Investeeringud põllumajandus-tootmisse	Valim	161	26%	44,56	21,66	49%
	Üldkogum	612		169,38	82,33	
3.5 Külade taastamine ja arendamine	Valim	70	27%	1,00	0,00	0%
	Üldkogum	255		3,64	0,00	
Prioriteet 3 raames kaotatud töökohad kokku				Kaotatud töökohad		
				Kokku	sh naistele	Kaotatud naiste töökohtade osakaal kõigist loodud töökohtadest
				173	82	48%

Ülekaalukalt kõige olulisem mõju töökohtade kaotamisele oli meetmel 3.1 – „Investeeringud põllumajandustootmisesse”. Antud tendents on igati ootuspärane, kuna meede oli otseselt suunatud investeeringute tegemisele tootmise efektiivsemaks muutmiseks ja kaasajastamiseks, mis omakorda võib aga vähendada tööjõu vajadust tootmisprotsessis.

Kokkuvõtteks võib öelda, et prioriteet 3 mõjuindikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ saavutusmäär 31.10.2008 seisuga on 1 591 loodud ja säilitatud töökohta neto, sh 42 % naistele (vt tabel 20).

Uuringu raames oli võimalik mõjuindikaatori saavutustase välja selgitada 2 316 projekti raames. Vastavalt rakendusüksuselt (PRIA) märtsi 2009 seisuga saadud andmetele on lõpetatud ja lõpetamata projektide summa antud prioriteedi vastavate meetmete raames kokku aga 3 776. Kui korrutada alameetmete kaupa antud näitaja vastava alameetme projektide koguarvuga ning seejärel saadud tulemused summeerida, saame prioriteedi **eeldatavaks lõplikuks saavutusmääraks kõigi projektide osas 2 172 loodud ja säilitatud töökohta**. Seega võib öelda, et juba praegu on indikaatori saavutusmäär ületatud ning lõplik saavutusmäär võib ületada planeeritud ligi kahekordselt. Naistele loodud töökohtade osakaal võib aga jääda RAK-s planeeritust madalamaks.

Tabel 20. Mõjuindikaatori saavutustase uuringu lähtekuupäeva seisuga prioriteet 3 raames

Prioriteet	Mõjuindikaator	Planeeritud saavutustase RAK-s (arv)	Tegelik saavutustase seisuga 31.10.2008	Eeldatav lõplik saavutustase*
3. prioriteet – Põllumajandus, kalandus ja maaelu	Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu	1170 sh 60% naistele	1591 sh 42% naistele	2 172 sh 42% naistele

*Tegemist on saavutustaseme prognoosiga, mis põhineb seisuga 31.10.2007 lõppenud projektide saavutustasemete üldistamisel kõigile programmiperioodi 2004-2006 projektidele.

3.3.2 Mõjuindikaator „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted“

Prioriteet	Mõjuindikaator	Mõõtühik	Planeeritud saavutustase RAK-s
3. prioriteet – Põllumajandus, kalandus ja maaelu	Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted	Arv	50

Prioriteet 3 „Põllumajandus, kalandus ja maaelu“ mõjuindikaatori „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted“ planeeritavaks saavutusmääraks oli vastavalt RAK-le 50 loodud ja tegutsevat uut ettevõtet.

Tabelis 21 on toodud prioriteet 3 raames loodud ning 18 kuud hiljem tegutsevad ettevõtted uuringu lähtekuupäeva 31.10.2008 seisuga. Kokku oli 30.04.2007 (ehk 18 kuud enne uuringu lähtehetke) seisuga lõppenud 72 projekti, kellest antud küsimustikule vastas 46. Prioriteedi vastamise määr oli 64%.

Tabel 21. Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem eksisteerivad ettevõtted prioriteet 3 raames

Meede	Üldkogum - lõppenud projektide arv seisuga 30.04.2007	Valim	Vastamise määr	Valimisse kuuluvate projektide seas loodud ettevõtted neto	Üldkogumisse kuuluvate projektide seas loodud ettevõtted neto seisuga 31.10.2008
3.3 Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas	72	46	64%	10,7	16,75
Prioriteet 3 kokku	72	46	64%	11	17

Küsimustikule vastas kokku 46 ettevõtet, kellest 15 vastas toodud tingimustele (ettevõtte edasine tegutsemine ei oleks olnud ilma toetuseta võimalik ning ettevõtte tegutses seisuga 31.10.2008) – tulemusest lahutati tühikoormus (4,3 ettevõtet) ning saadi valimisse kuuluvate projektide seas indikaatori saavutusmäär - kokku 11 ettevõtet (neto). Tühikoormuse osakaal kõigist loodud ettevõtetest oli seega 29%, mis on prioriteet 2 alameetmete vastavatest näitajatest oluliselt madalam. Teisendades kaalutud keskmise abil valimi saavutusmäära ühe projekti kohta uuringu üldkogumile saame indikaatori saavutusmääraks (**seisuga 31.10.2008**) **17 ettevõtet** (vt tabel 22).

Käesoleva uuringu raames oli võimalik indikaatori saavutusmäär välja selgitada kokku 72 projekti raames. Rakendusüksuse andmetel oli antud meetmes 2009. aasta märtsi seisuga lõppenud ning rakendamisel kokku 185 projekti. Korrutades uuringu tulemusel saadud meetme keskmise loodud ettevõtte arvu ühe projekti kohta (0,23) kõigi projektide arvuga programmiperioodil saame **eeldatavaks mõjuindikaatori saavutusmääraks kogu perioodi**

kohta 43 ettevõtet. Kuna mõjuindikaator võib olla pigem veidi üle- kui alahinnatud, sest liikvideeritud ettevõtete osas oli suure tõenäosusega vastamise määr tegutsevatest ettevõtetest madalam, siis võib eeldada, et RAK-is planeeritud mõjuindikaatori saavutustase (50 ettevõtet) võib kokkuvõttes jääda planeeritust madalamaks.

Tabel 22. Mõjuindikaatori saavutustase uuringu lähtekuupäeva seisuga prioriteet 3 raames

Prioriteet	Mõjuindikaator	Planeeritud saavutustase RAK-s (arv)	Tegelik saavutustase seisuga 31.10.2008	Eeldatav lõplik saavutustase*
3. prioriteet – Põllumajandus, kalandus ja maaelu	Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted	50	17	43

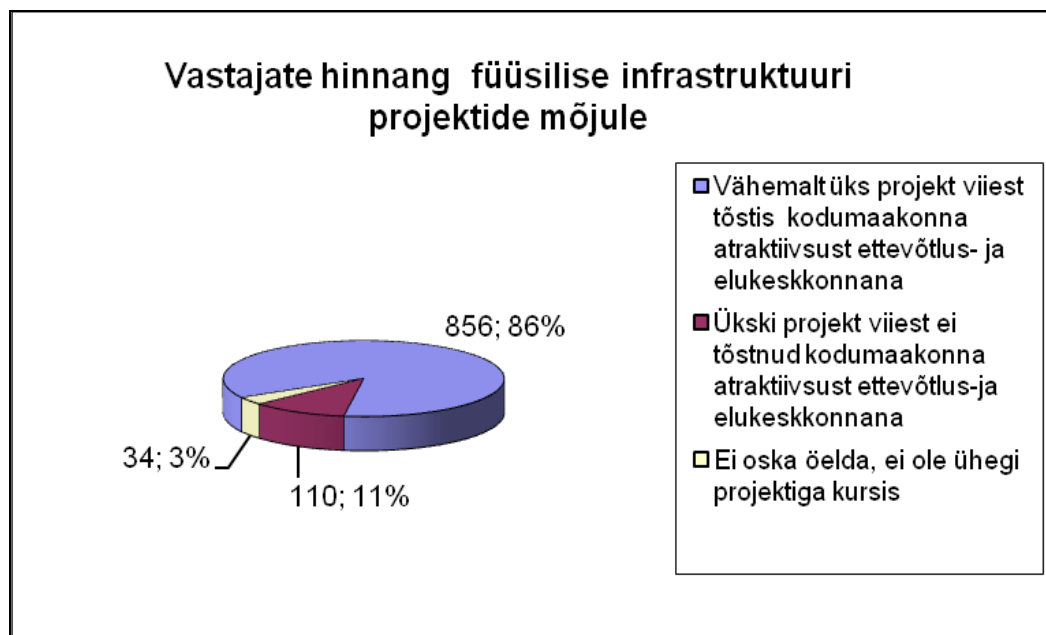
*Tegemist on saavutustaseme prognoosiga, mis põhineb seisuga 30.04.2007 lõppenud projektide saavutustasemete üldistamisel kõigile programmiperioodi 2004-2006 projektidele.

3.4 Prioriteet 4 „Infrastruktuur ja kohalik areng“ mõjuindikaatori saavutusmäär

Prioriteet	Mõjuindikaator	Mõõtühik	Saavutustase RAK-s
4. prioriteet – Infrastruktuur ja kohalik areng	Inimeste osakaal kõigi kasusaanute seas, kelle arvates toetatud füüsilise infrastruktuuri projektid on tõstnud nende kodukoha atraktiivsust ettevõtlus- ja elukeskkonnana	Protsent	65

Käesoleva mõjuindikaatori saavutusmäära hindamiseks viidi läbi Eesti elanikkonna (ehk kasusaanute) küsitlus. Telefoniküsitluse raames paluti vastajatel hinnata viie füüsilise infrastruktuuri projekti mõju nende kodumaakonna (ehk kodukoha) atraktiivsusele ettevõtlus- ja elukeskkonnana. Küsitluses käsitletud viis projekti iga maakonna osas valis välja ning edastas uuringu läbiviijale Tellija (Rahandusministeerium).

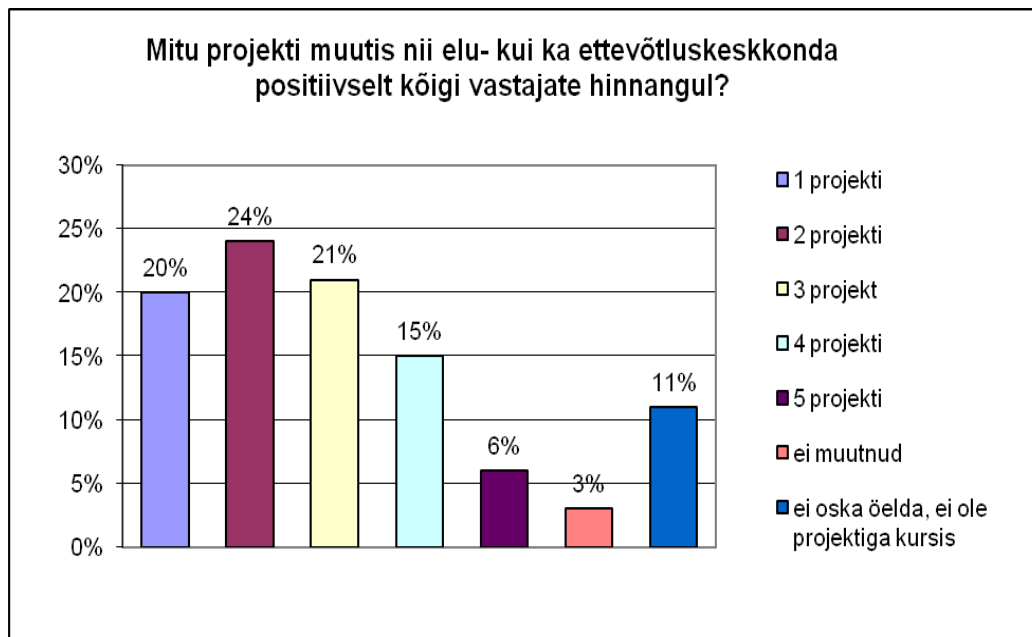
Küsitluse tulemusena selgus, et 86% vastanutest leidis, et vähemalt üks füüsilise infrastruktuuri projektidest on tõstnud nende kodukoha (ehk kodumaakonna) atraktiivsust nii ettevõtlus- kui elukeskkonnana (vt joonis 18).

Joonis 18. Vastajate hinnang füüsilise infrastruktuuri projektide mõjule nende kodukoha (kodumaakonna) atraktiivsusele ettevõtlus- ja elukeskkonnana prioriteet 4 raames (n=1000) Seega võib öelda, et mõjuindikaatori saavutusmäär oli RAK-is planeeritud tagasihoidlikult ning reaalne saavutustase on prognoositust 21% võrra kõrgem.

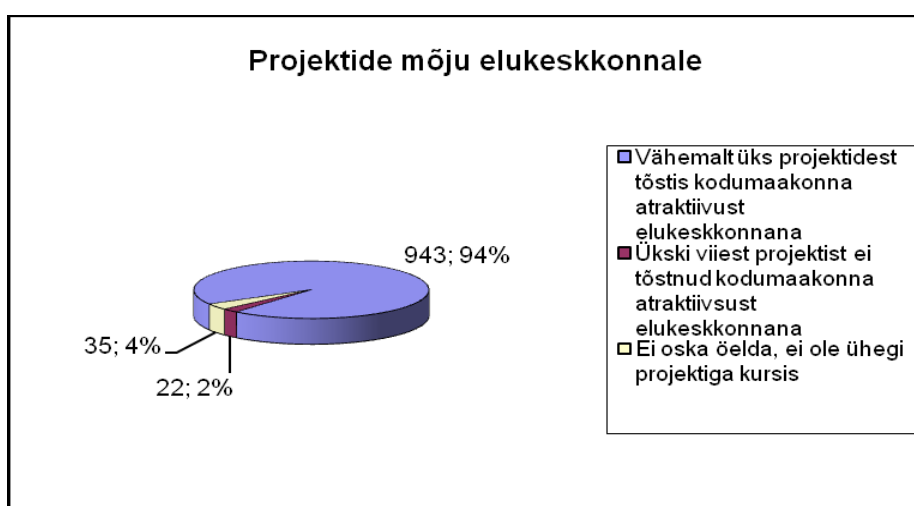
Vaadates vastajate hinnanguid ettevõtlus- ja elukeskkonna atraktiivsuse kasvule lähemalt (vt joonis 19) selgub, et 24% kõigist vastajatest leidis, et kaks projekti viiest tõstsid nende kodumaakonna atraktiivsust ettevõtlus- ja elukeskkonnana. 21% vastanutest leidis, et vastav

mõju on kolmel ning 20% ühel projektil. 21% kõigist vastanutest leidis, et neli või viis projekti on tõstnud nende kodumaakonna atraktiivsust ettevõtlus- ja elukeskkonnana.

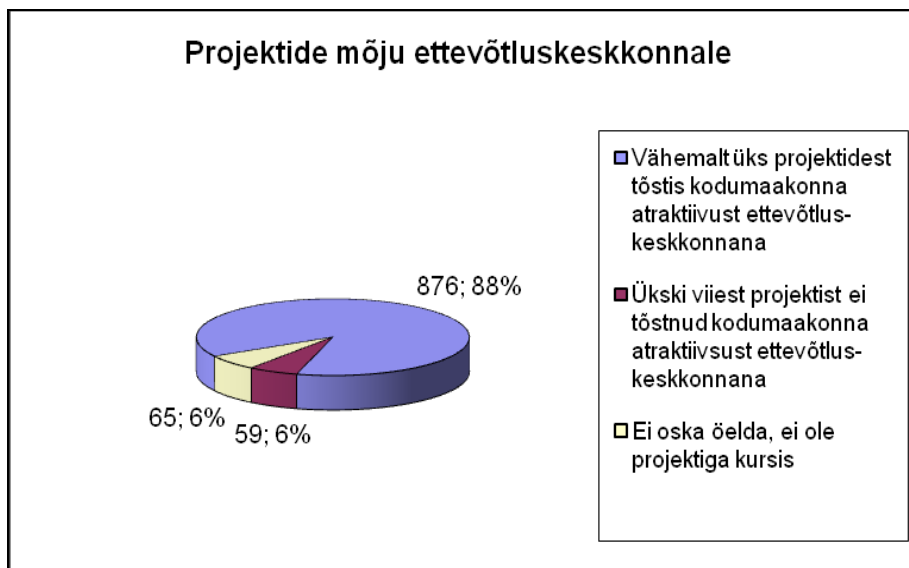

Joonis 19. Vastajate hinnang sellele mitu projekti viiest muutis nende kodumaakonna ettevõtlus- ja elukeskkonda positiivselt prioriteet 4 raames (n=1000)

Seejuures hinnang projektide mõjule elukeskkonnale oli mõnevõrra kõrgem kui ettevõtluskeskkonnale (vt joonised 20 ja 21). Kui 94% vastanutest leidis, et vähemalt üks projektidest tõstis nende kodukoha atraktiivsust elukeskkonnana, siis ettevõtluskeskkonna osas oli antud näitaja 88%. Antud tendents on ootuspärane, kuna inimesed, kes igapäevaselt ettevõtlusega ei tegele, ei tunnetata nii selgelt ka projektidega kaasnevaid mõjusid ettevõtluskeskkonnale. Elukeskkonnaga seotud muutusi tunnetavad inimesed igapäevaelus selgemini (nt kodutänaval renoveeritud tänavavalgustus või parandatud sõidutee).

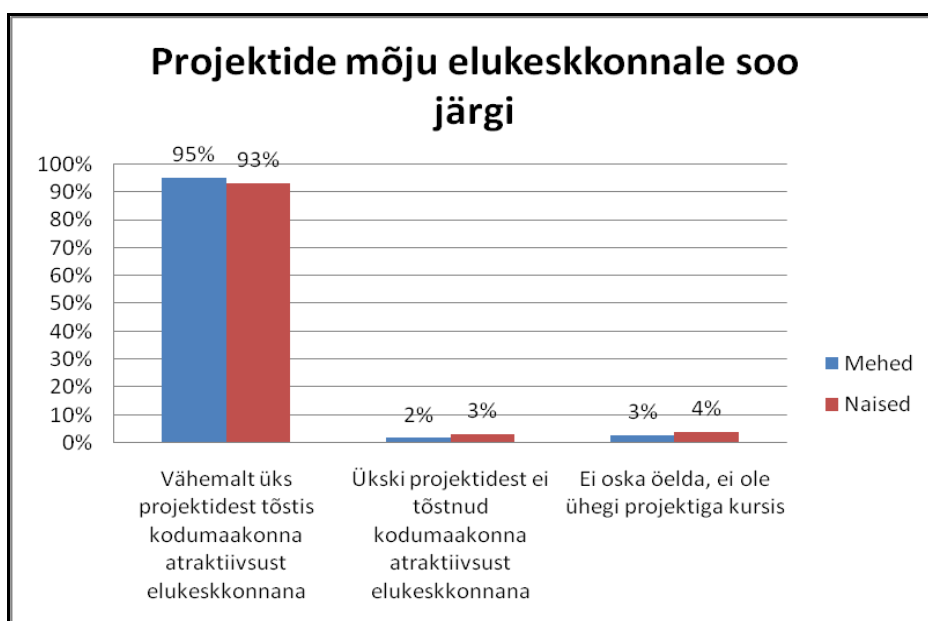

Joonis 20. Vastajate hinnang füüsilise infrastruktuuri projektide mõjule nende kodukoha (kodumaakonna) atraktiivsusele elukeskkonnana prioriteet 4 raames (n=1000)

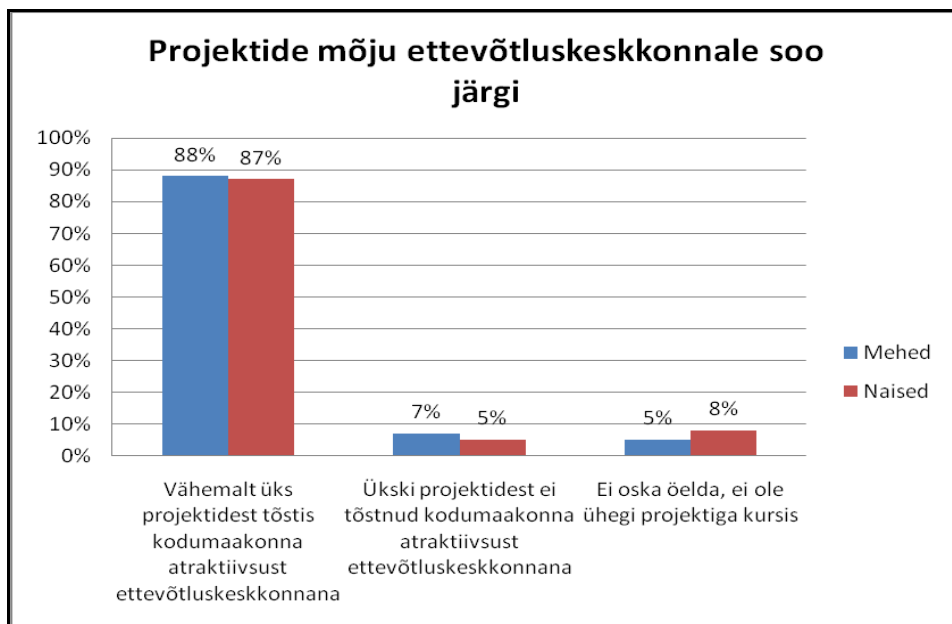

Joonis 21. Vastajate hinnang füüsilise infrastruktuuri projektide mõjule nende kodukoha (kodumaakonna) atraktiivsusele ettevõtluskeskkonnana prioriteet 4 raames (n=1000)

Võrreldes meeste ja naiste hinnanguid projektide rollile kodukoha elu- ja ettevõtluskeskkonna atraktiivsuse suurendamisel olulisi erinevusi välja ei tule (vt joonised 22 ja 23).

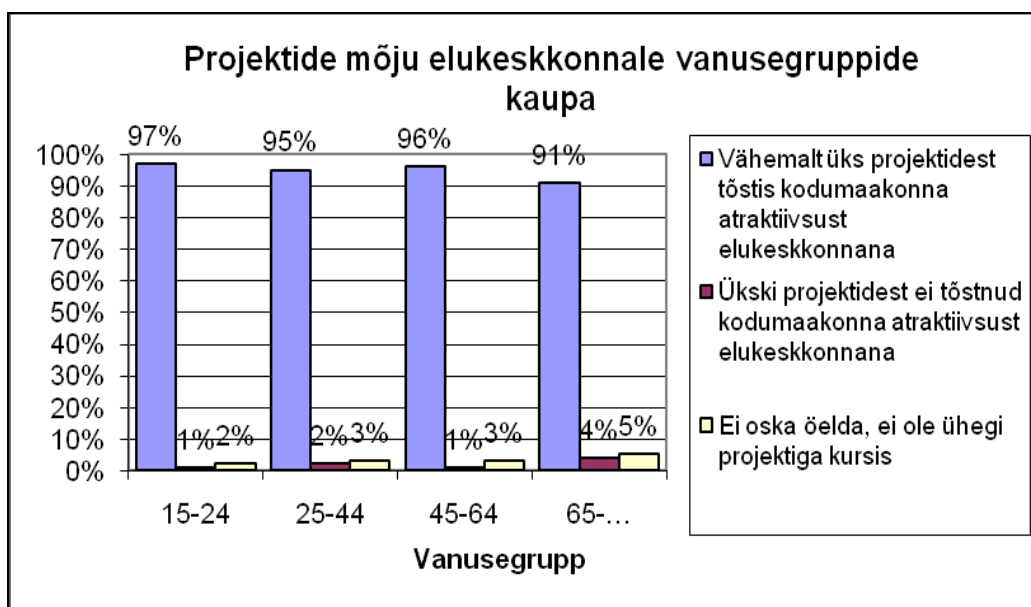

Joonis 22. Meeste ja naiste võrdlus hinnangutes projektide mõjule kodukoha elukeskkonna atraktiivsuse tõstmisel prioriteet 4 raames (n=1000)

Joonis 23. Meeste ja naiste võrdlus hinnangutes projektide mõjule kodukoha ettevõtluskeskkonna atraktiivsuse tõstmisel prioriteet 4 raames (n=1000)

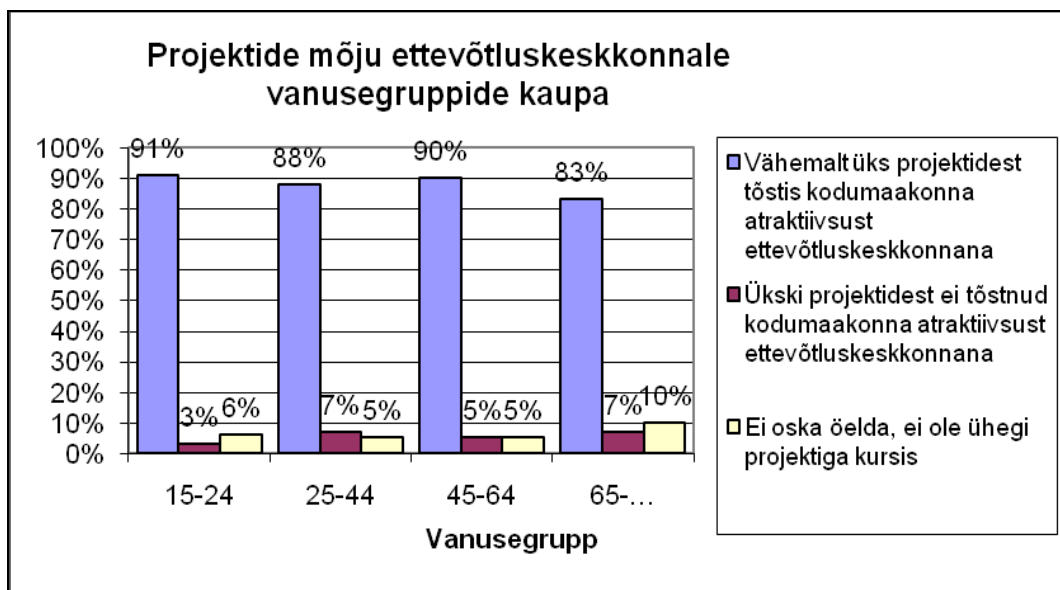
Vaadates hinnanguid elukeskkonna atraktiivsuse kasvule vanusegruppide kaupa (vt joonis 24) eristuvad kõige vanema vanusegrupi esindajad (65-aastased ja vanemad), kes olid noorematest vanusegruppidest mõnevõrra kriitilisemad. Kui kõige vanemas vanusegrupis oli nende inimeste osakaal, kes leidsid, et vähemalt üks projektidest suurendas kodukoha atraktiivsust elukeskkonnana, 91%, siis kõige nooremas vanusegrupis (15-24) oli vastav näitaja 97%. Keskmised vanusegrupid (24-44 ja 45-64) olid oma hinnangutes suhteliselt sarnased (95-96%). Antud tendents on aga eelkõige seostatav vanemate vanusegruppide mõnevõrra madalama teadlikkusega projektidest.

Joonis 24. Vastajate hinnangud projektide mõjule kodukoha atraktiivsuse kasvul elukeskkonnana prioriteet 4 raames (n=1000)

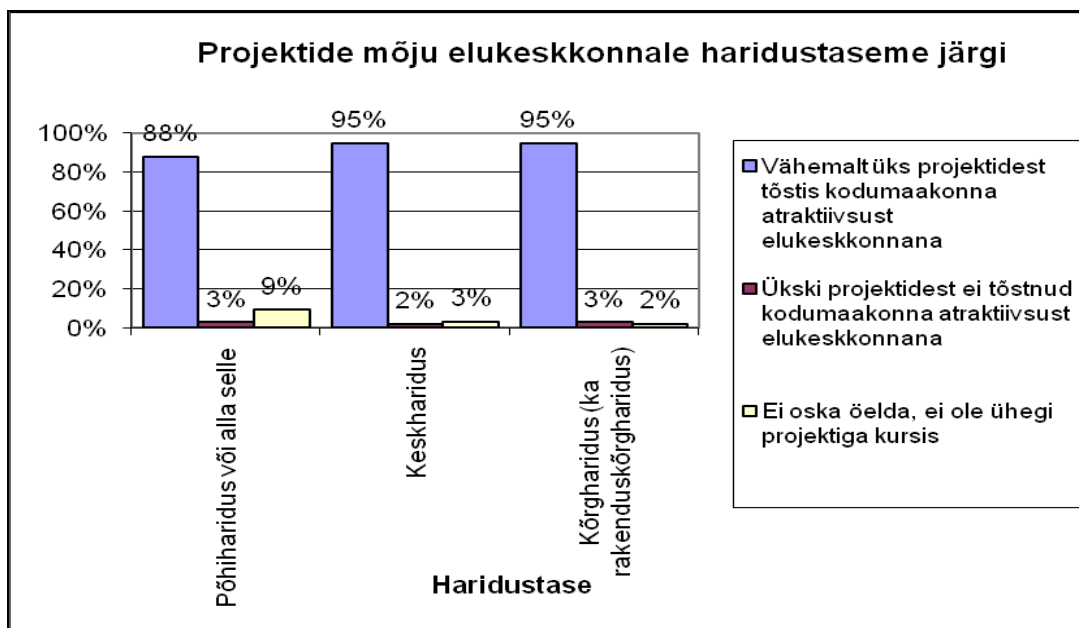
Vaadates hinnanguid ettevõtluskeskkonna atraktiivsuse kasvule vanusegruppide kaupa (vt joonis 25) tuleb sarnaselt elukeskkonnale välja, et kõige vanem vanusegrupp on noorematest mõnevõrra kriitilisem. Kui kõige vanemas vanusegrupis (65 ja vanemad) oli nende inimeste osakaal, kes leidsid, et vähemalt üks projektidest suurendas kodukoha atraktiivsust ettevõtluskeskkonnana 83%, siis kõige nooremas vanusegrupis (15-24) oli vastav näitaja 91%. Keskmised vanusegrupid olid oma hinnangutes taas suhteliselt sarnased (88% ja 90%).

Kõige vanema vanusegrupi puhul tuli välja ka madalam teadlikkus projektide mõjust ettevõtluskeskkonnale. Kui nooremate vanusegruppide puhul oli inimeste osakaal, kes ei osanud küsimusele vastata või ei olnud ühegi projektiga kursis 5-6%, siis kõige vanema vanusegrupi puhul oli vastav näitaja 10%.

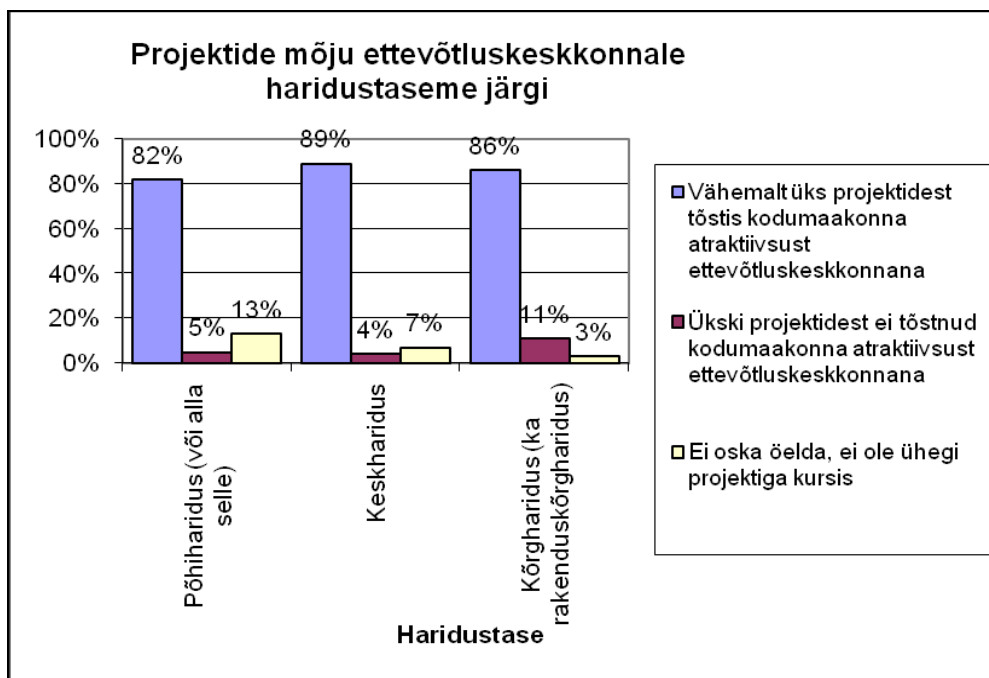
Joonis 25. Vastajate hinnangud projektide mõjule kodukoha atraktiivsuse kasvul ettevõtluskeskkonnana vanusegruppide kaupa (n=1000)

Analüüsid hinnanguid kodukoha elukeskkonna atraktiivsuse kasvule haridustasemetega kaupa (vt joonis 26) eristuvad põhiharidusega inimesed, kelle teadlikkus projektidest on teistest haridustasemetest madalam – 9% vastanutest ei olnud ühegi projektiga kursis. Kesk- ja kõrgharidusega inimeste puhul oli antud näitaja vastavalt 3 ja 2%.

Joonis 26. Hinnang projektide mõjule kodukoha atraktiivsuse suurendamisel elukeskkonnana haridustasemete kaupa prioriteet 4 raames (n=1000)

Hinnangutes ettevõtluskeskkonna atraktiivsuse paranemisele (vt joonis 27) eristuvad samuti põhiharidusega inimesed, kelle teadlikkus projektidest on mõnevõrra madalam – 13% vastanutest ei olnud projektidega kursis. Teistest kriitilisemad on aga kõrgharidusega inimesed, kus 11% vastanutest leidis, et ükski projektidest ei tõstnud nende kodukoha atraktiivsust ettevõtluskeskkonnana.

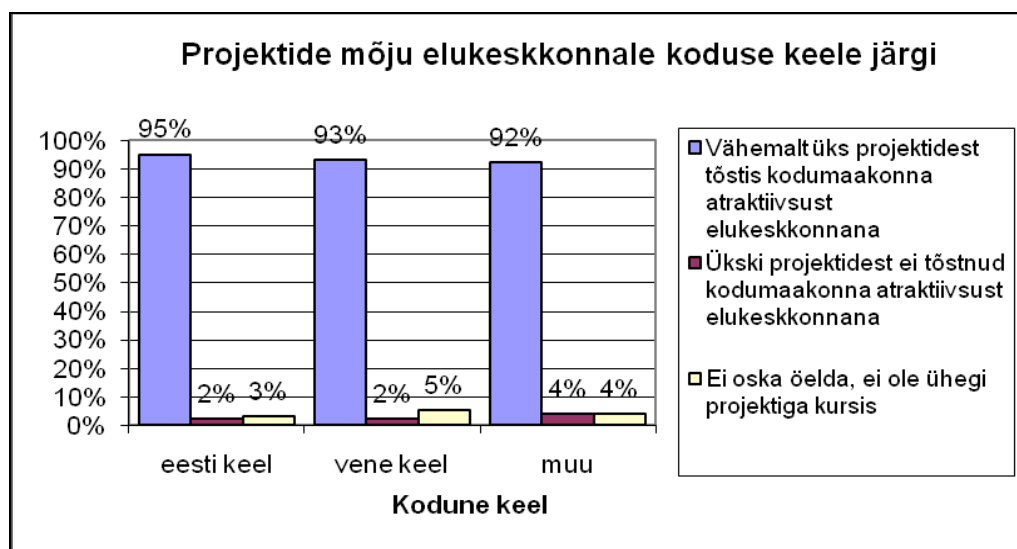

Joonis 27. Hinnang projektide mõjule kodukoha atraktiivsuse suurendamisel ettevõtluskeskkonnana haridustasemete kaupa prioriteet 4 raames (n=1000)

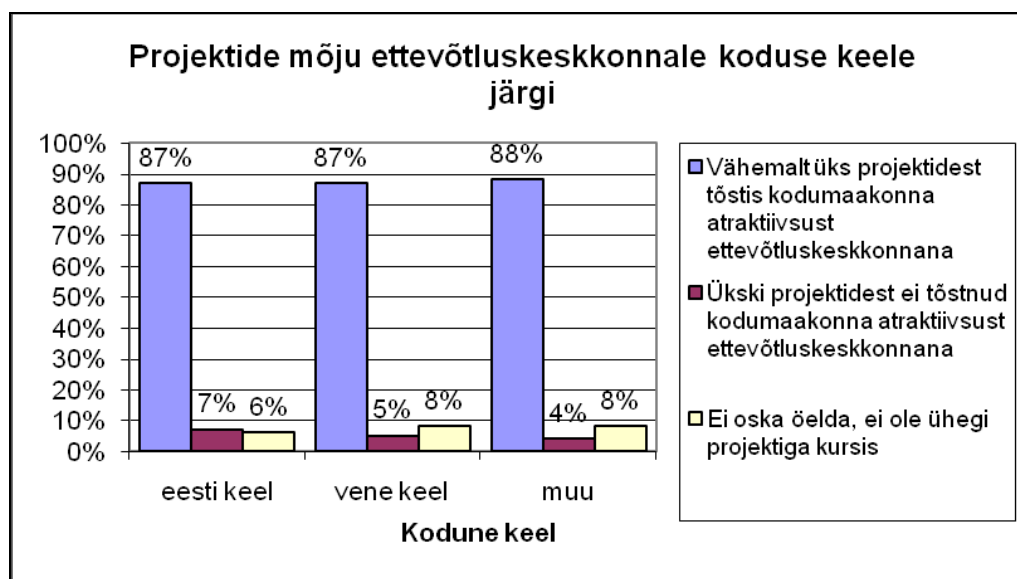
Analüüsid hinnanguid projektide mõjule kodukoha atraktiivsuse tõstmisel elukeskkonnana vastaja koduse keele järgi (vt joonis 28) ilmneb, et hinnangud on suhteliselt sarnased. Kui eesti

keele kõnelejatest 95% leiab, et vähemalt üks projektidest tõstis nende kodukoha atraktiivsust elukeskkonnana, siis muude keelte kõnelejate osas on antud näitaja 92-93%. Projektidest teadlikkuse tase on kõigi gruppide osas sarnased - 3-5% vastajatest ei osanud projektide mõju elukeskkonnale hinnata.

Ettevõtluskeskkonna puhul (vt joonis 29) olid hinnangud erineva koduse keelega gruppide puhul ühtlased. Kõigi keelegruppide puhul oli inimeste osakaal, kes leidsid, et vähemalt üks projektidest aitas kaasa nende kodukoha elukeskkonna atraktiivsuse kasvule 87-88%. Väike erinevus tekkis projektide mõjust teadlikkuse osas. Kui 6% eesti keele kõnelejatest ei osanud projektide mõju ettevõtluskeskkonnale hinnata, siis teist keelt kõnelejate puhul oli vastav osakaal 8%.

Joonis 28. Hinnang projektide mõjule kodukoha atraktiivsuse suurendamisel elukeskkonnana koduse keele järgi prioriteet 4 raames (n=1000)

Joonis 29. Hinnang projektide mõjule kodukoha atraktiivsuse suurendamisel ettevõtluskeskkonnana koduse keele järgi prioriteet 4 raames (n=1000)

Kokkuvõtteks võib öelda, tegelik mõjuindikaatori „Inimeste osakaal kõigi kasusaanute seas, kelle arvates toetatud füüsilise infrastruktuuri projektid on tõstnud nende kodukoha atraktiivust ettevõtlus- ja elukeskkonnana“ saavutusmäär oli planeeritust oluliselt kõrgem (vt tabel 23).

Kui RAK-is oli planeeritud saavutustase 65%, siis tegelik saavutustase on vastavalt uuringu tulemustele 21% võrra kõrgem – **86%**. Kuna uuringusse oli kaasatud Eesti keskmisest mõnevõrra rohkem vanemate vanusegruppide esindajaid (vt tabel 8) kes olid projektide mõju osas kriitilisemad kui nooremate vanusegruppide esindajad, siis võib eeldada, et saavutusmäär on pigem mõnevõrra ala- kui ülehinnatud.

Tabel 23. Mõjuindikaatori „Inimeste osakaal kõigi kasusaanute seas, kelle arvates toetatud füüsilise infrastruktuuri projektid on tõstnud nende kodukoha atraktiivust ettevõtlus- ja elukeskkonnana“ saavutustase uuringu lähtekuupäeva seisuga prioriteet 4 raames

Prioriteet	Mõjuindikaator	Planeeritud saavutustase RAK-s	Tegelik saavutustase
4. prioriteet – Infrastruktuur ja kohalik areng	Inimeste osakaal kõigi kasusaanute seas, kelle arvates toetatud füüsilise infrastruktuuri projektid on tõstnud nende kodukoha atraktiivust ettevõtlus- ja elukeskkonnana	65%	86%

3.5 Prioriteetide 1 - 4 mõjuindikaatorite saavutusmäärad kokkuvõtlikult

Tabelis 23 on toodud prioriteetide 1-4 mõjuindikaatorite saavutusmäärad kokkuvõtlikult. Saavutusmäärade analüüs sisaldub käesoleva uuringu alapeatükkides 3.1 - 3.4.

Tabel 23. Prioriteetide 1-4 mõjuindikaatorite saavutusmäärad

Prioriteet	Mõjuindikaator	Mõõtühik	Proгноos või saavutus-tase	Tegelik saavutus-tase seisuga 31.10.2008	Eeldatav lõplik saavutus-tase
1. prioriteet – Inimressursi arendamine	Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu	Arv	2 000	1 649	2 206*
2. prioriteet – Ettevõtluse konkurentsivõime	Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti	Arv	5 640 sh 50% naistele	2 871 sh 48% naistele	4 039* sh 48% naistele
	Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted	Arv	400	357	644**
3. prioriteet – Põllumajandus, kalandus ja maaelu	Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti	Arv	1 170 sh 60% naistele	1 591 sh 42% naistele	2 172* sh 42% naistele
	Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted	Arv	50	17	43**
4. prioriteet – Infrastruktuur ja kohalik areng	Inimeste osakaal kõigi kasusaanute seas, kelle arvates toetatud füüsilise infrastruktuuri projektid on tõstnud nende kodukoha atraktiivust ettevõtlus- ja elukeskkonnana	%	65	86	86

*Tegemist on saavutustaseme prognoosiga, mis põhineb seisuga 31.10.2007 lõppenud projektide saavutustasemete üldistamisel kõigile programmiperioodi 2004-2006 projektidele.

**Tegemist on saavutustaseme prognoosiga, mis põhineb seisuga 30.04.2007 lõppenud projektide saavutustasemete üldistamisel kõigile programmiperioodi 2004-2006 projektidele.

4. Ettevõtete enda hinnangud struktuuritoetuste mõjule prioriteetide 1-3 raames ning ettepanekud indikaatorite seadmiseks tulevikus

Uuringu käigus paluti prioriteetide 1-3 raames toetust saanud ettevõtetel hinnata toetuse kõige olulisemaid mõjusid ettevõtte arengule.

Toetust saanud ettevõtete esindajatel paluti välja tuua konkreetse projekti **olulisemad mõjud ettevõttele**. Küsitlus hõlmas 14 vastusevarianti sh vastusevarianti „Muu“, mille puhul paluti vastajatel oma vastust täpsustada. Kõigil vastajatel paluti välja tuua maksimaalselt kolm olulisimat mõju.

Vastusevariandid olid:

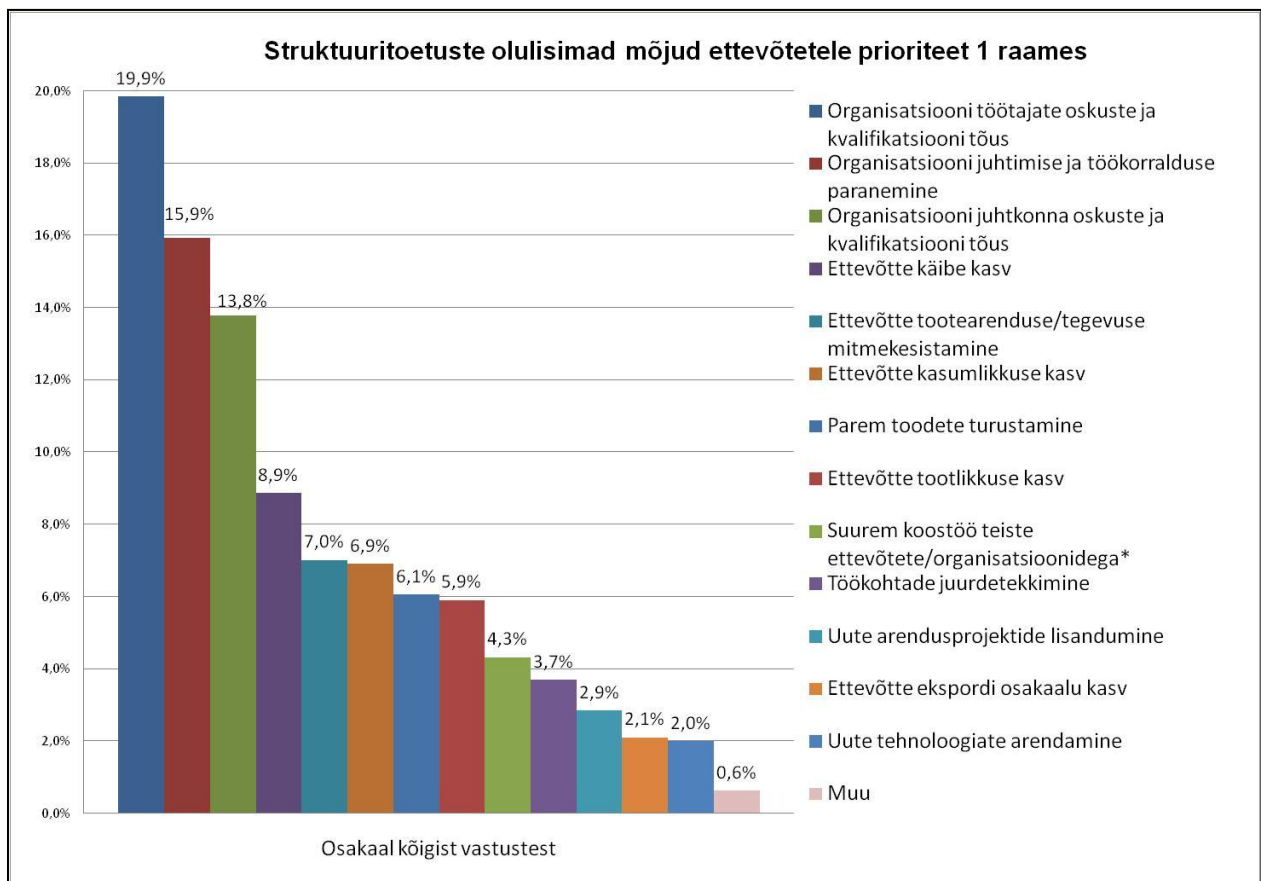
<p>A) Töökohtade juurdetekkimine
B) Ettevõtte käibe kasv
C) Ettevõtte ekspordi osakaalu kasv
D) Parem toote turustamine
E) Ettevõtte kasumlikkuse kasv
F) Ettevõtte tootearenduse/tegevuse mitmekesistamine
G) Ettevõtte tootlikkuse kasv
H) Suurem koostöö teiste ettevõtete/organisatsioonidega (sh avalik sektor, teadus- ja arendus- asutused)
I) Uute tehnoloogiate arendamine
J) Uute arendusprojektide lisandumine
K) Ettevõtte/organisatsiooni juhtimine ja töökorralduse paranemine
L) Ettevõtte/organisatsiooni juhtkonna oskuste ja kvalifikatsiooni tõus
M) Ettevõtte/organisatsiooni töötajate oskuste ja kvalifikatsiooni tõus
N) Muu (palun täpsustage)</p> |
|--|

Käesoleva küsimuse vastuste analüüsil on oluline eristada prioriteetide 1-3 eesmärgi.

- Prioriteet 1 hõlmas inimressursi arendamist ning selle üldeesmärgiks oli Eesti tööjõupotentsiaali suurendamine ja parem ära kasutamine (rahastamisallikaks ESF).
- Prioriteet 2 kattis valdkonnad, mis olid seotud ettevõtluse konkurentsivõime ja tööhõive suurendamisega (ERDF).
- Prioriteet 3 võttis enda alla põllumajanduse, kalanduse ja maaelu valdkonna. Peaesmärgiks oli maapiirkondade tasakaalustatud ja jätkusuutliku majandusliku ja sotsiaalse arengu tagamine (EAGGF ja FIG).

1. prioriteet

Esimese prioriteedi puhul oli küsitluses osalenud ettevõtteid/organisatsioone 674. Erinevaid vastuseid oli kokku märgitud 1 894 juhul. Vastusevarianti „Muu“ oli märgitud 22 juhul. Vastuste osakaalud on toodud joonisel 30.

*sh avalik sektor, teadus- ja arendusasutused

Joonis 30. Struktuuritoetuste olulisemad mõjud ettevõtetele prioriteet 1 raames (n=1 894)

Kuna tegemist on inimressursi arendamise prioriteediga, oli oodatult enim vastusevariante seotud nii:

- **töötajate kvalifikatsiooni tõusuga (19,9%);**
- **juhtkonna kvalifikatsiooni tõusuga (13,8%);**
- **organisatsiooni juhtimise ja töökorralduse paranemisega (15,9%).**

Ülejäänud vastusevariante toodi välja märgatavalt vähem. 1. prioriteedi puhul osutusid vastusevariandid väga sobivaiks, sest vastusevarianti „Muu“ kasutati vähe. Sarnaste uuringute läbiviimisel edaspidi on soovitatav küsimustikku sisse viia vastusevariant „Ettevõtte/organisatsiooni tegevuse seadusega paremasse vastavusse viimine“. Enamus täiendavaid vastuseid hõlmas just seda valdkonda.

Prioriteet 1 käsitles eelkõige **koolitusprojekte**. Seda tüüpi projektide puhul on üsna raske hinnata loodud ja säilitatud töökohtade arvu, sest otsesteks **kasusaajateks on pigem üksikindiviidid kui ettevõtted**. Inimesed, kes on läbinud ettevõtte poolt korraldatud koolituse, võivad saadud teadmisi rakendada mõnes teises ettevõttes, seega konkreetse ettevõtte või projekti puhul kasu ei pruugi avalduda, kuid kaudselt on mõju siiski olemas. **Adekvaatsemaks hindamiseks tuleb indikaatori saavutusmäära mõõta eraldiseisva uuringuga.**

Uuringusse tuleks **kaasata kõik koolitustel osalejad**, keda on aga kordi rohkem, kui ettevõtteid, kes projekte rakendasid. Kuigi koolitustoetuse programmi hindamisel on töökohtade loomisega seotud indikaator üldjuhul asjakohane, ei pruugi see enam tänases

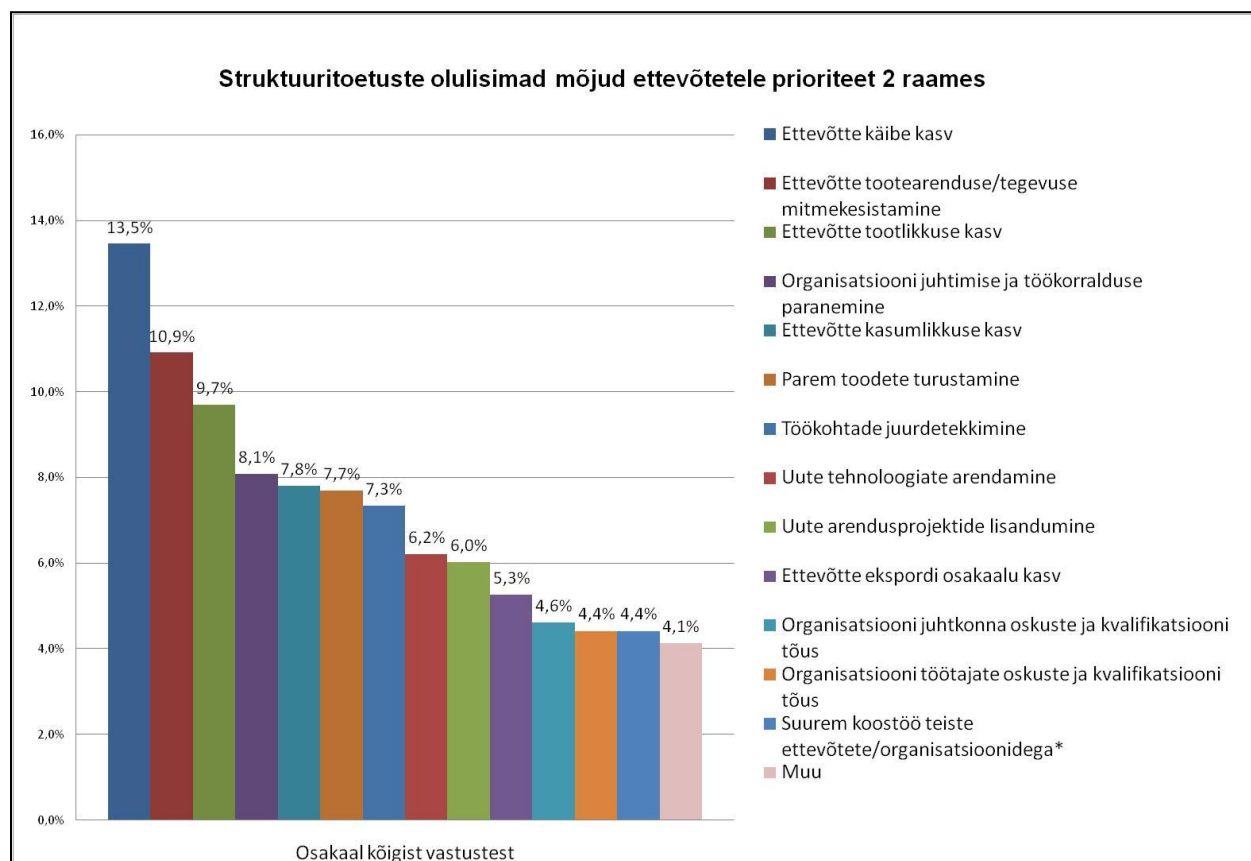
majandussituatsioonis nii suurt rolli mängida. Pole otstarbekas mõõta üksnes loodud ja säilitatud töökohtade arvu, kuna projektide mõjud võivad avalduda hoopis teisel kujul (enamasti konkurentsivõime kasvuna, see aga on seotud tootlikkuse mitte töökohtade arvuga). Seega tulevikus võiks **prioriteet 1** puhul kasutada lisaks töökohtadele ka alternatiivseid indikaatoreid.

Näiteks:

- lisandväärtuse kasv 18 kuud pärast projekti lõppu;
- käibe kasv 18 kuud pärast projekti lõppu;
- ekspordi kasv 18 kuud pärast projekti lõppu.

2. prioriteet

Teise prioriteedi puhul oli küsitluses osalenud ettevõtteid/ organisatsioone 425. Erinevaid vastuseid oli kokku märgitud 1 063 juhul, sh need, kes valisid vastusevariandi „Muu“ (märgitud 44 juhul). Vastuste osakaalud on toodud joonisel 31.

*(sh avalik sektor, teadus- ja arendusasutused)

Joonis 31. Struktuuritoetuste olulisemad mõjud ettevõtetele prioriteet 2 raames (n=1 063)

Teise prioriteedi puhul on tegemist ettevõtluse konkurentsivõime arendamisega. Antud valdkonnas **jagunesid vastused ühtlaselt**. Ainuke vastusevariant, mis teistest sagedamini valitumaks osutus, oli „**Ettevõtte käibe kasv**“ (13,5%). Konkurentsivõime seisukohalt oleks olnud eeldatav pigem tootearenduse ja turustamisega seotud vastusevariantide sagedasem esinemine. **Töökohtade juurdetekkimist** toodi antud prioriteedi puhul välja teiste

prioriteetidega võrreldes rohkem (7,3% projektidest). Küsimustikku oleks järgmisel korral mõttekas lisada vastusevariandid „Ettevõtte/ organisatsiooni tegevuse alustamine“ ja „Töötingimuste parandamine“. Nende lisamisega oleks seekord saanud oluliselt vähendada nende vastajate hulka, kes valisid variandi „Muu“.

Ettevõtluse konkurentsivõime prioriteedi üldeesmärgiks on ettevõtluse konkurentsivõime ja tööhõive suurendamine. Prioriteedi puhul hinnatakse kahte indikaatorit: üheks on loodud ja säilitatud töökohtade arv (12 kuud peale projekti lõppu) ja teiseks loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevate uute ettevõtete arv. Nagu prioriteet 1 puhul järeldasime, **ei pruugi ettevõtte konkurentsivõime kasv olla mõõdetav töökohtade arvuga.** Kui ettevõtted kasutasid toetust selleks, et tõsta oma efektiivsust ja vähendasid sellest tulenevalt töötajate arvu, siis võib RAKi indikaatorite järgi hinnata seda projekti ebaedukaks. Kuid reaalsuses võis olla tegemist projektiga, mis osutub vägagi edukaks ja jätkusuutlikuks pidades eelkõige silmas tänapäevast turusituatsiooni. Hetkel on riiklikul tasemel võetud eemärgiks viia Eesti kõrge lisandväärtusega kaupade tootjate ja teenuste osutajate hulka. Seega peaks seda silmas pidama ka uute mõjuindikaatorite koostamisel. **Uute indikaatorite koostamisel tuleks aluseks võtta: ettevõtte tootlikkuse kasv, ekspordi kasv, innovaatiliste lahenduste loomine ja ellurakendamine.**

Alternatiivseteks indikaatoriteks võiks olla samad indikaatorid, mis esimese prioriteedi puhul ning lisaks järgmised indikaatorid:

- investeringute kasv;
- investeringud teadus- ja arendustegevusse;
- koostöö kasv ettevõtjate ja teadusasutuste vahel.

3. prioriteet

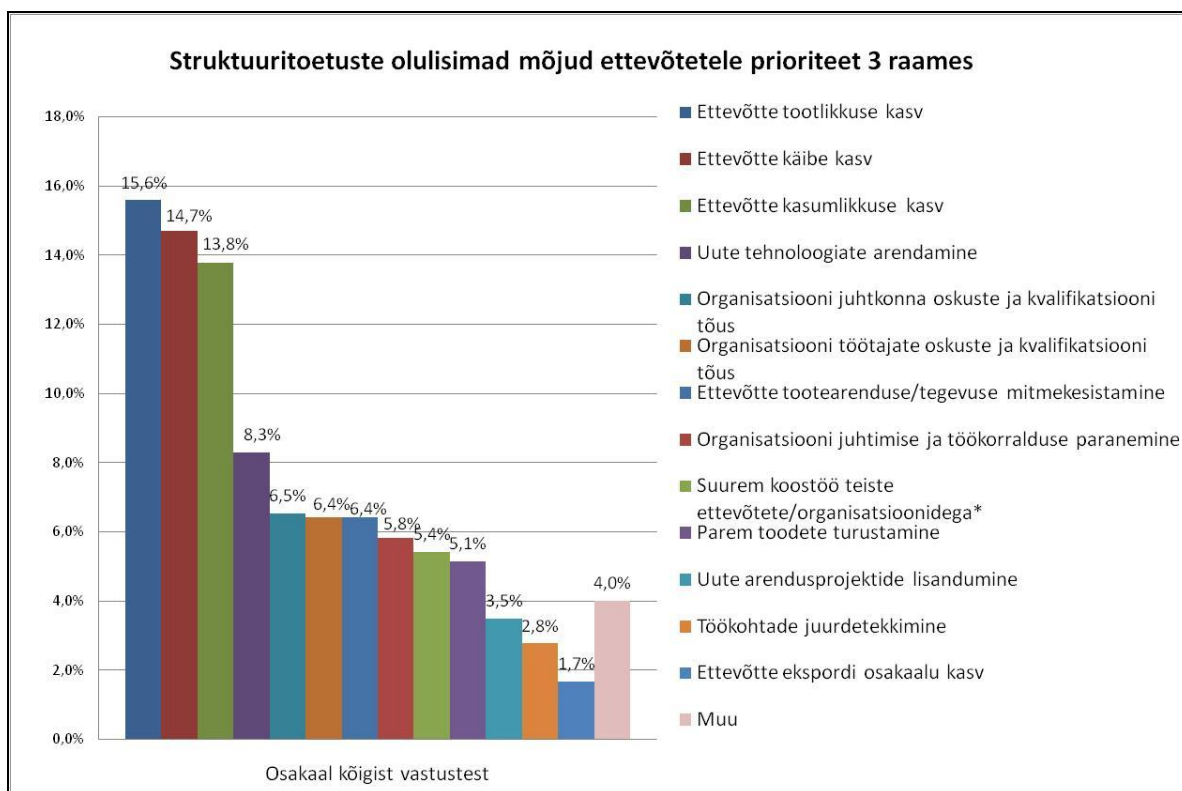
Kolmanda prioriteedi puhul oli küsitluses osalenud ettevõtteid/organisatsioone kokku 657. Erinevaid vastuseid oli kokku märgitud 1 810 juhul, sh need, kes valisid vastusevariandi „Muu“ (märgitud 74 juhul). Vastuste osakaalud on toodud joonisel 32.

Kolmanda prioriteedi puhul on tegemist põllumajanduse, kalanduse ja maaelu arendamisega. Antud juhul osutusid ülekaalukalt valituimaks variandid, mis olid seotud:

- **ettevõtete/organisatsioonide tootlikkuse kasvuga (15,6%);**
- **käibe kasvuga (14,7%);**
- **kasumlikkuse kasvuga (13,8%).**

Küsitlusele oleks sobinud ka vastusevariandid „Töötingimuste parandamine“ ning „Keskkonnasõbraliku tootmise arendamine“, sest need olid suurima sagedusega „Muud“ vastused.

Antud prioriteedi üldeesmärgiks on maapiirkondade tasakaalustatud ja jätkusuutliku majandusliku ja sotsiaalse arengu tagamine. Kui vaadata ettevõtjate hinnanguid, siis on töökohtade juurdetekkimine indikaatori muude mõjude kõrval marginaalne (2,8%). **Kaaluda tuleks loodud ja säilitatud töökohtade indikaatori asendamist lisandväärtuse kasvu ja käibe kasvu indikaatoritega.** Seda põhjusel, et tootlikkus ühe töötaja kohta on viimase 15 aasta jooksul oluliselt muutunud.

*(sh avalik sektor, teadus- ja arendusasutused)

Joonis 32. Struktuuritoetuste olulisemad mõjud ettevõtetele prioriteet 3 raames (n=1 810)

5. Projekti käigus tekkinud kitsaskohad ning ettepanekud sarnaste uuringute läbiviimiseks tulevikus

Käesoleva projekti elluviimine kulges ilma suuremate tõrgeteta. Infovahetus Tellijaga oli sujuv ning efektiivne. Samuti oli projekti elluviimise ajakava planeeritud realistlikult, mistõttu ei tekkinud projekti jooksul vajadust ajakava muutmiseks. Samas saab siiski välja tuua mõned ettepanekud, millega võiks järgnevate uuringute läbiviimisel arvestada.

- **Algandmete korrektsus**

Käesoleva uuringu raames tekkis EAS-i projektide osas olukord, kus Tellija poolt edastatud uuringu andmebaasi sattusid ka nende projektide kontaktid, kelle puhul eeltaotlus oli küll heaks kiidetud, kuid reaalselt toetust (põhitaotluse raames) projektid ei olnud saanud. Uuringu läbiviijale kaasnes täiendav koormus seoses küsimustiku saanutele olukorra seletamise ning antud projektide eemaldamisega valimist.

Ettepanek: Enne toetuse saajate andmebaasi edastamist tuleks edaspidi veenduda, et andmed on korrektsed ning kõik toodud projektid reaalselt rahastuse saanud.

- **Projektide ühtne numeratsioon**

Hetkel kajastab SFOS-i andmebaas iga projekti osas kahte numbrit – projekti ID ja EAS/ PRIA ID. Uuringu läbiviijal tekkis täiendav koormus seoses andmete ühitamisega, kuna kohati teadsid projektide rakendajad ühte kord teist numbrit ning seega tuli andmete ühitamiseks lisada vastuste andmebaasi vastava projekti osas täiendav ID, mis arvestades uuringu mahtu nõudis päris olulist ajaressurssi.

Ettepanek: Võimalusel tuleks edaspidi kõikide meetmete/prioriteetide osas läbivalt kasutada ühtset numeratsiooni (nt projekti ID), mida teaksid ka kõikide projektide rakendajad.

- **Kontaktid toetuse saajatega**

Uuringu käigus toodi mitmete projektide puhul küsimustikule vastamisest keeldumise põhjusena välja olukorda, kus projekti rakendaja oli juba korduvalt erinevate hindamiste/uuringute raames küsimustikele vastanud.

Ettepanek: Võimalusel tuleks koordineerida hindamisprojektide raames kasutatavat meetodikat nii, et vaadeldavate projektide kattumisel oleks võimalik tulemusi kasutada erinevate hindamisprojektide raames.

6. Kokkuvõte

Käesoleva uuringu eesmärgiks on dokumendis “Eesti riiklik arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks – ühtne programmdokument 2004–2006” toodud mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamine prioriteetide 1- 4 raames.

Antud dokumendi puhul on tegemist uuringu lõpparuandega, mis sisaldab ülevaadet uuringu käigus läbiviidud tegevustest, kasutatud metoodikast, väljaselgitatud saavutusmääradest ning ettevõtete enda hinnangutest struktuuritoetuse olulisematele mõjudele. Dokumendi **peamiseks eesmärgiks on anda ülevaade mõjuindikaatorite senistest saavutusmääradest ning nende väljaselgitamiseks kasutatud metoodikast.**

Uuringu tellijaks on Rahandusministeerium ning läbiviijaks InterAct Projektid & Koolitus OÜ.

Mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamiseks kasutatud metoodika

Käesoleva uuringu läbiviimisel on hindamise järjepidevuse tagamiseks prioriteetide 1-3 mõjuindikaatorite saavutusmäärade väljaselgitamisel lähtunud Poliituuringute Keskus Praxis poolt väljatöötatud RAK mõjuindikaatorite saavutusmäärade mõõtmise metoodikast. Kohati on metoodikat siiski kohandatud vastavalt käesoleva uuringu tingimustele (eelkõige oluliselt suurematele valimimahtudele).

Uuringu lähtekuupäevaks on kokkuleppel Tellijaga paika pandud **31.10.2008**, seega lähtuvad kõik ajalised määrangud antud kuupäevast (nt indikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ puhul kaasatakse uuringusse ainult need projektid, mis on lõppenud 31.10.2007 ehk 12 kuud enne uuringu lähtekuupäeva või varem).

Mõjuindikaatorite väljaselgitamisel prioriteetide 1-3 puhul kasutati **puhasmõju hindamist**, mida arvestati järgneva valemi järgi:

$$\text{Puhasmõju} = \text{kogumõju} - \text{tühikoormus}$$

sh:

- **kogumõju** (*gross impact*) – loodud väljundid kokku (kõik prioriteedi raames loodud töökohad);
- **tühikoormus** (*deadweight*) – need väljundid, mis oleks loodud ka ilma struktuuritoetuseta (nt nende projektide raames loodud töökohad, kus kasusaajad oleksid projekti ellu viinud täismahus ka ilma struktuuritoetuseta – st töökohad oleks loodud ka ilma toetuseta) ;
- **puhasmõju** (*net impact*) – need väljundid, mis oleks jäänud ilma struktuuritoetuseta loomata (nt nende projektide raames loodud töökohad, kus kasusaajad ei oleks ilma struktuuritoetuseta projekti ellu viinud – st töökohti ei oleks ilma struktuuritoetuseta loodud).

Indikaatorite saavutustasemete (puhasmõju) leidmisel lähtuti **kasusaajate hinnangutest** projekti mõjudele (nt projekti raames loodud ja säilitatud töökohtade arvule). Meetmete 1.1 ja 1.3 puhul, kus kasusaajateks ei olnud projekti rakendajad, lähtuti projekti elluvijate hinnangutest.

Prioriteet 1 ja 2 puhul kasutati hinnangute väljaselgitamiseks **veebiküsitlust**, kusjuures küsimustik saadeti kõigile üldkogumisse kuuluvatele projektidele. Prioriteet 3 puhul kasutati **postiküsitlust** ning küsimustik saadeti esinduslikule osale üldkogumist. Prioriteet 4 raames võeti eelduseks, et füüsilise infrastruktuuri projektide kasusaajateks on terve Eesti elanikkond ning viidi läbi elanikkonna küsitlus **telefoniintervjuude** vormis.

Väljaselgitatud RAK mõjuindikaatorite saavutusmäärad

Käesoleva uuringu raames oli võimalik mõjuindikaatorid välja selgitada uuringu lähtekuupäeva (31.10.2008) seisuga nende projektide osas, mis olid lõppenud vastavas ajaraamistikus (nt indikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu“ puhul 12 kuud enne projekti lähtekuupäeva, ehk 31.10.2007).

Järgnevalt on toodud ülevaade uuringu raames väljaselgitatud mõjuindikaatorite saavutusmääradest prioriteetide kaupa.

Prioriteet 1 – Inimressursi arendamine

Prioriteet	Mõjuindikaator	Planeeritud saavutustase RAK-s (arv)	Tegelik saavutustase seisuga 31.10.2008	Eeldatav lõplik saavutustase*
1. prioriteet – Inimressursi arendamine	Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu	2 000	1 649	2 206

*Tegemist on saavutustaseme prognoosiga, mis põhineb seisuga 31.10.2007 lõppenud projektide saavutustasemete üldistamisel kõigile programmiperioodi 2004-2006 projektidele.

Prioriteet 1 mõjuindikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ planeeritud saavutustase RAK-is oli 2000 töökohta. Vastavalt uuringu tulemustele on saavutusmäär 31.10.2008 seisuga 1 649 loodud ja säilitatud töökohta neto.

Uuringu raames oli võimalik mõjuindikaatori saavutustase välja selgitada 2 006 projekti raames. Vastavalt rakendusüksuselt EAS ning struktuurifondide kodulehelt (www.struktuurifondid.ee) märtsi 2009 seisuga saadud andmetele on lõpetatud ja lõpetamata projektide summa antud prioriteedi raames kokku 2 518. Kui korrutada alameetmete kaupa antud näitaja vastava alameetme projektide koguarvuga ning seejärel saadud tulemused summeerida, saame prioriteedi **eeldatavaks lõplikuks saavutusmääraks 2 206 loodud ja säilitatud töökohta**. Seega võib suhteliselt kindlalt öelda, et mõjuindikaatori planeeritud **saavutustase saavutatakse** ning võimalik, et ületatakse oluliselt.

Prioriteet 2 – Ettevõtluse konkurentsivõime

Prioriteet	Mõjuindikaator	Planeeritud saavutustase RAK-s (arv)	Tegelik saavutustase seisuga 31.10.2008	Eeldatav lõplik saavutustase*
2. prioriteet- Ettevõtluse konkurentsivõime	Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu	5 640 sh 50% naistele	2 871 sh 48% naistele	4 039 sh 48% naistele

*Tegemist on saavutustaseme prognoosiga, mis põhineb seisuga 31.10.2007 lõppenud projektide saavutustasemete üldistamisel kõigile programmiperioodi 2004-2006 projektidele.

Prioriteet 2 mõjuindikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ saavutusmäär seisuga 31.10.2008 on **2 871 loodud ja säilitatud töökohta neto**, sh 48 % naistele. RAK-is planeeritud saavutustase oli aga 5 640 töökohta, sh 50% naistele.

Uuringu raames oli võimalik mõjuindikaatori saavutustase välja selgitada 1 743 projekti raames. Vastavalt rakendusüksusel (EAS) märtsi 2009 seisuga saadud andmetele on lõpetatud ja lõpetamata projektide summa antud prioriteedi raames kokku 2 641. Kui korrutada alameetmete kaupa antud näitaja vastava alameetme projektide koguarvuga ning seejärel saadud tulemused summeerida, saame prioriteedi **eeldatavaks lõplikuks saavutusmääraks kõigi projektide osas 4039 loodud ja säilitatud töökohta**. Tegemist on lihtsustatud tulemusega, kuid võime siiski järeldada, et seatud saavutusmäär (5 640 loodud ja säilitatud töökohta) **täitmine võib kujuneda problemaatiliseks**. Naiste osakaalu - 50% - saavutamine kõigist loodud ja säilitatud töökohtadest on aga realistlik.

Prioriteet	Mõjuindikaator	Planeeritud saavutustase RAK-s (arv)	Tegelik saavutustase seisuga 31.10.2008	Eeldatav lõplik saavutustase*
2. prioriteet- Ettevõtluse konkurentsivõime	Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted	400	357	644

*Tegemist on saavutustaseme prognoosiga, mis põhineb seisuga 30.04.2007 lõppenud projektide saavutustasemete üldistamisel kõigile programmiperioodi 2004-2006 projektidele.

Mõjuindikaatori saavutusmäär oli uuringu raames võimalik välja selgitada järgnevate (ala)meetmete osas: 2.1.3 – „Starditoetus”, 2.1.4 – „Nõustamistoetus”, 2.2.5 – „Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetus”, 2.3.61 – „T&A eeluuring”, 2.3.62 – „T&A rakendusuuring”, 2.4.131 – „Turismi turundustoetus” ning 2.4.132 – „Turismi tootearendustoetus”. Saavutusmäär hindamisel lähtuti ettevõtete enda hinnangutest sellele, kas toetus mängis olulist rolli nende ettevõtte käivitamisel.

Mõjuindikaatori „Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted“ saavutusmäär seisuga 31.10.2008 oli vastavalt uuringu tulemustele **357 ettevõtet**. Siiski tuleb väljaselgitatud mõjuindikaatori saavutusmäär suhtuda mõningase ettevaatusega, kuna

likvideeritud ettevõtete vastamise määr võis tegutsevatest ettevõtetest olla mõnevõrra madalam. Seega võib saavutusmäär olla pigem veidi üle- kui alahinnatud.

Käesoleva uuringu raames oli saavutustaset vastavates alameetmetes võimalik mõõta (olid sobivas ajaraamistikus) kokku 1 366 projekti puhul. Rakendusüksuse (EAS) andmetel oli 2009. aasta märtsi seisuga vastavates alameetmetes kokku 2 378 projekti (lõppenud ja lõpetamata projektide summa, ei sisalda katkestatud projekte). Kui korrutada alameetmete kaupa uuringu raames saadud keskmine ettevõtete arv ühe projekti kohta (neto) antud alameetme projektide koguarvuga programmiperioodil 2004-2006 ning tulemused summeerida, võime prognoosida, et prioriteet 2 **lõplik saavutusmäär antud mõjuindikaatori osas on eeldatavalt 644 ettevõtet**. Tegemist on lihtsustatud üldistusega, kuid võib siiski eeldada, et RAK-s määratletud indikaatori **saavutusmäär ületatakse**.

Prioriteet 3 - Põllumajandus, kalandus ja maaelu

Prioriteet	Mõjuindikaator	Planeeritud saavutustase RAK-s (arv)	Tegelik saavutustase seisuga 31.10.2008	Eeldatav lõplik saavutustase*
3. prioriteet – Põllumajandus, kalandus ja maaelu	Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu	1 170 sh 60% naistele	1 591 sh 42% naistele	2 172 sh 42% naistele

*Tegemist on saavutustaseme prognoosiga, mis põhineb seisuga 31.10.2007 lõppenud projektide saavutustasemete üldistamisel kõigile programmiperioodi 2004-2006 projektidele.

Prioriteet 3 mõjuindikaatori „Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud peale projekti lõppu“ saavutusmäär 31.10.2008 seisuga on **1 591 loodud ja säilitatud töökohta neto, sh 42% naistele**. Uuringu raames oli võimalik mõjuindikaatori saavutustase välja selgitada 2 316 projekti raames. Vastavalt rakendusüksuselt (PRIA) märtsi 2009 seisuga saadud andmetele on lõpetatud ja lõpetamata projektide summa antud prioriteedi vastavate meetmete raames kokku aga 3 776. Kui korrutada alameetmete kaupa antud näitaja vastava alameetme projektide koguarvuga ning seejärel saadud tulemused summeerida, saame prioriteedi **eeldatavaks lõplikuks saavutusmääraks kõigi projektide osas 2 172 loodud ja säilitatud töökohta**. Seega võime öelda, et juba praegu on indikaatori saavutusmäär ületatud ning **lõplik saavutusmäär võib ületada planeeritud ligi kahekordselt**. Naistele loodud töökohtade osakaal võib aga jääda RAK-s planeeritust (60%) madalamaks.

Prioriteet	Mõjuindikaator	Planeeritud saavutustase RAK-s (arv)	Tegelik saavutustase seisuga 31.10.2008	Eeldatav lõplik saavutustase*
3. prioriteet – Põllumajandus, kalandus ja maaelu	Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted	50	17	43

*Tegemist on saavutustaseme prognoosiga, mis põhineb seisuga 30.04.2007 lõppenud projektide saavutustasemete üldistamisel kõigile programmiperioodi 2004-2006 projektidele.

Prioriteet 3 puhul ei olnud sisuliselt ühegi meetme osas võimalik struktuurifondide **toetuse tulemusena tekkinud uute ettevõtete arvu** mõõta, kuna vastavalt tingimustele saavad toetusi taotleda ikkagi juba eksisteerivad ja positiivsete majandusnäitajatega ettevõtted. Vastavalt pilootuuringus toodule on antud prioriteedi osas võimalik hinnanguid anda ainult sellele – **kas toetus on aidanud ettevõttel püsima jääda**. Seejuures lähtuti ettevõtete enda hinnangutest küsimusele - kas ettevõtte edasine tegutsemine oleks olnud võimalik ka ilma struktuuritoetuse abita.

Seetõttu oli otstarbekas antud indikaatori saavutusmäära hinnata ainult meetme: 3.3 „Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas“ puhul. Mõjuindikaatori saavutusmäär meetme 3.3 osas on seisuga 31.10.2008 on vastavalt uuringu tulemustele **17 ettevõtet**.

Käesoleva uuringu raames oli võimalik indikaatori saavutusmäär välja selgitada kokku 72 projekti raames. Rakendusüksuse andmetel oli antud meetmes 2009. aasta märtsi seisuga lõppenud ning rakendamisel kokku 185 projekti. Korrutades uuringu tulemusel saadud ühe projekti keskmise näitaja (0,23 loodud ja säilitatud töökohta) kõigi projektide arvuga programmiperioodil, saame **eeldatavaks mõjuindikaatori saavutusmääraks kogu perioodi kohta 43 ettevõtet**. Seega võib eeldada, et RAK-is planeeritud mõjuindikaatori saavutustase (50 ettevõtet) **saavutatakse täpselt või jääb planeeritust pisut madalamaks**.

Prioriteet 4 - Infrastruktuur ja kohalik areng

Prioriteet	Mõjuindikaator	Planeeritud saavutustase RAK-s	Tegelik saavutustase
4. prioriteet – Infrastruktuur ja kohalik areng	Inimeste osakaal kõigi kasusaanute seas, kelle arvates toetatud füüsilise infrastruktuuri projektid on tõstnud nende kodukoha atraktiivust ettevõtlus- ja elukeskkonnana	65%	86%

Mõjuindikaatori „Inimeste osakaal kõigi kasusaanute seas, kelle arvates toetatud füüsilise infrastruktuuri projektid on tõstnud nende kodukoha atraktiivust ettevõtlus- ja elukeskkonnana“ saavutustaseme väljaselgitamiseks viidi läbi Eesti elanikkonna küsitlus. Selle raames küsiti inimeste hinnanguid iga maakonna viie olulisema füüsilise infrastruktuuri projekti mõju osas nende kodukoha atraktiivsusele ettevõtlus- ja elukeskkonnana. Uuringusse kaasatud projektid valis välja ning edastas uuringu läbiviijale Tellija (Rahandusministeerium).

Mõjuindikaatori saavutusmäär oli vastavalt uuringu tulemustele planeeritust oluliselt kõrgem. Kui RAK-is oli planeeritud saavutustase 65%, siis tegelik saavutustase on vastavalt uuringu tulemustele 21% võrra kõrgem – **86%**. Kuna uuringusse oli kaasatud Eesti keskmisest mõnevõrra rohkem vanemate vanusegruppide esindajaid, kes olid projektide mõjude suhtes kriitilisemad kui nooremate vanusegruppide esindajad, siis võib eeldada, et saavutusmäär on pigem mõnevõrra ala- kui ülehinnatud ning seega **võib tegelik saavutustase olla isegi kõrgem**.

Ettevõtete enda hinnangud struktuuritoetuste olulisematele mõjudele ning üldised ettepanekud indikaatorite seadmiseks tulevikus

Uuringu raames paluti prioriteetide 1-3 raames toetust saanud ettevõtetel hinnata toetuse kõige olulisemaid mõjusid ettevõtte arengule.

Prioriteet 1 puhul oli oodatult enim vastusevariante seotud nii **töötajate kui juhtkonna kvalifikatsiooni tõusuga** (vastavalt 19,9% ning 13,8% kõigist vastustest) ning **organisatsiooni juhtimise ja töökorralduse paranemisega** (15,9%). Töökohtade juurdetekkimist toodi olulise mõjuna välja vaid 3,7% puhul projektidest, mis näitab, et antud prioriteedi puhul ei ole otstarbekas mõõta üksnes loodud ja säilitatud töökohtade arvu, kuna projektide mõjud võivad avalduda hoopis teisel kujul (enamasti konkurentsivõime kasvuna, see aga on seotud tootlikkuse, mitte töökohtade arvuga). **Seega tulevikus võiks prioriteet 1 puhul kasutada lisaks töökohtadele ka alternatiivseid indikaatoreid (nt lisandväärtuse, käibe ja ekspordi kasv).**

Prioriteet 2 osas jagunesid vastused ühtlaselt. Ainuke vastusevariant, mis teistest sagedamini valitumaks osutus, oli „**Ettevõtte käibe kasv**“ (13,5%). Konkurentsivõime seisukohalt oleks olnud eeldatav pigem tootearenduse ja turustamisega seotud vastusevariantide sage esinemine. Töökohtade juurdetekkimist toodi antud prioriteedi puhul välja teiste prioriteetidega võrreldes rohkem (7,3% projektidest). Hetkel on riiklikul tasemel võetud eemärgiks viia Eesti kõrge lisandväärtusega kaupade tootjate ja teenuste osutajate hulka. Seega peaks seda silmas pidama ka uute mõjuindikaatorite koostamisel. **Uute indikaatorite loomisel tuleks aluseks võtta ettevõtte tootlikkuse kasv, ekspordi kasv, innovaatiliste lahenduste loomine ja ellurakendamine.**

Prioriteet 3 puhul on tegemist põllumajanduse, kalanduse ja maaelu arendamisega. Antud juhul osutusid ülekaalukalt valituimaks variandid, mis olid seotud **ettevõtete/organisatsioonide tootlikkuse** (15,6%), **käibe** (14,7%) ja **kasumlikkuse** (13,8%) kasvuga. Antud prioriteedi üldeesmärgiks on maapiirkondade tasakaalustatud ja jätkusuutliku majandusliku ja sotsiaalse arengu tagamine. Kui vaadata ettevõtjate hinnanguid, siis on töökohtade juurdetekkimine indikaatori muude mõjude kõrval marginaalne (2,8%). **Kaaluda tuleks loodud ja säilitatud töökohtade indikaatori asendamist lisandväärtuse kasvu ja käibe kasvu indikaatoritega.** Seda põhjusel, et tootlikkus ühe töötaja kohta on viimase 15 aasta jooksul oluliselt muutunud.

7. Summary

The aim of the survey 'Determining and analysing the final achievement rates of the impact indicators of the NDP 2004-2006' is to determine the achievement rates set out in the document 'Estonian National Development Plan for the Implementation of EU Structural Funds SPD 2004-2006' within the priorities 1-4.

This document is the final report of the survey and includes an overview of the activities carried out during the survey, methods used, achievement rates found out, and the assessment of the major impacts of structural assistance by enterprises. **The main objective of the document is to give an overview of the current achievement rates of the impact indicators as well as the methods used for determining these rates.**

The survey was ordered by the Ministry of Financial Affairs and carried out by InterAct Projektid & Koolitus OÜ.

Methodology used for determining the achievement rates of impact indicators

In order to ensure consistency of determining the achievement rates of impact indicators of priorities 1-3, the evaluation within the framework of the present survey is based on the measurement methodology developed by the Centre for Political Research Praxis (Poliituringute Keskus Praxis) for determining the achievement rate of NDP impact indicators. In some places, the methodology has been adjusted in accordance with the conditions of the present survey (first of all, with regard to considerably bigger sample volumes).

The initial date of the survey is, as agreed with the Customer, **31 October 2008**; therefore, all time determinations are based on this date (e.g. indicator 'Created and maintained work places (net) 12 months after the end of the project' means that the survey only includes projects that have been terminated on 31 October 2007 (12 months before the initial date of the survey or earlier).

In order to find out the impact indicators for priorities 1-3, **net impact evaluation** was used based on the following formula:

$$\text{Net impact} = \text{gross impact} - \text{deadweight}$$

where:

- **gross impact** – total created outputs (all workplaces created within the framework of the priority);
- **deadweight** – outputs that would have been created also without the structural assistance (e.g. workplaces created within projects where the beneficiaries would have implemented the project fully even without the structural assistance – i.e. workplaces would have been created without the assistance);
- **net impact** – outputs that would have been not created without the structural assistance (e.g. workplaces created within the framework of projects where the beneficiaries would have not implemented the project without the structural

assistance – e.g. workplaces would not have been created without the structural assistances).

In order to find out the achievement rates of indicators (net impact), **beneficiaries' assessment** of project impacts (e.g. number of workplaces created and maintained within the framework of the project) served as a basis. With regard to measures 1.1 and 1.3 where beneficiaries were not implementers of the project, the assessments of implementers served as a basis.

For priorities 1 ja 2, a **web survey** was used in order to find out the assessments, whereby the questionnaire was sent to all projects belonging to the general body. For priority 3, **mail questionnaire** was used and the questionnaire was sent to a representative part of the general body. For priority 4, the precondition was that the beneficiaries of physical infrastructure are all inhabitants of Estonia, and the inhabitants' survey was carried out in form of **phone interviews**.

Achievement rates of determined NDP impact indicators

Within the framework of the present survey, impact indicators were determined as of the initial date of the survey (31 October 2008) for the projects that had been finished within the relevant time limit (e.g. with regard to the indicator 'Created and maintained workplaces (net) 12 months after the end of the project' 12 months before the project initial date, i.e. 31 October 2007).

Following, an overview of achievement rates of impact indicators determined within the framework of the survey by priorities is presented.

Priority 1 – Human Resource Development

Priority	Impact indicator	Planned achievement rate in NDP (number)	Actual achievement rate as of 31 October 2008	Expected final achievement rate*
Priority 1 – Human Resource Development	Created and maintained workplaces (net) 12 months after the end of the project	2,000	1,649	2,206

**It is a forecast of the achievement level based on the generalisation of the achievement levels of projects ended by 31 October 2007 to all projects in the program period 2004-2006.*

The planned achievement level of the **impact indicator of priority 1** 'Created and maintained workplaces (net) 12 months after the end of the project' in NDP was 2,000 workplaces. According to the results of the survey, the achievement rate as of 31 October 2008 is 1,649 created and maintained workplaces net.

It was possible to determine the achievement level of the impact indicator for 2,006 projects within the survey. Based on the information received from the relevant final beneficiary EAS and the webpage of Structural Funds (www.strukturifondid.ee) as of March 2009, the total amount of finished and unfinished projects within the priority is 2,518. After multiplying this indicator by submeasures with the total amount of projects of the relevant submeasure and summarizing the results, the final expected achievement rate of the priority is 2,206 created and maintained workplaces. Thus, we can be quite

sure that the planned achievement rate of the impact indicator will be achieved and possibly considerably exceeded.

Priority 2 – Competitiveness of Enterprises

Priority	Impact indicator	Planned achievement rate in NDP (number)	Actual achievement rate as of 31 October 2008	Expected final achievement rate*
Priority 2 – Competitiveness of Enterprises	Created and maintained workplaces (net) 12 months after the end of the project	5,640, including 50% for women	2,871, including 48% for women	4,039, including 48% for women

*It is a forecast of the achievement level based on the generalisation of the achievement levels of projects ended by 31 October 2007 to all projects in the program period 2004-2006.

The achievement rate of the Priority 2 impact indicator 'Created and maintained workplaces (net) 12 months after the end of the project' as of 31 October 2008 is **2,871 created and maintained work places net**, including 48% for women. The achievement rate planned in NDP was 5,640 workplaces, including 50% for women.

It was possible to determine the achievement level of the impact indicator for 1,743 projects within the survey. Based on the information received from the relevant final beneficiary (EAS) as of March 2009, the total amount of finished and unfinished projects within the priority is 2,641. After multiplying this indicator by submeasures with the total amount of projects of the relevant submeasure and summarizing the results, the final expected achievement rate of the priority is for all projects 4,039 created and maintained workplaces. It is a simplified result, but we can still conclude that the fulfilment of the set achievement rate (5,640 created and maintained work places) may become problematic. Achieving a 50% rate of women among all created and maintained workplaces is realistic.

Priority	Impact indicator	Planned achievement rate in NDP (number)	Actual achievement rate as of 31 October 2008	Expected final achievement rate*
Priority 2 – Competitiveness of Enterprises	New enterprises created with the assistance of Structural Funds and operating after 18 months	400	357	644

*It is a forecast of the achievement level based on the generalisation of the achievement levels of projects ended by 30 April 2007 to all projects in the program period 2004-2006.

Within the survey, the achievement rate of impact indicators was possible to be determined for the following (sub)measures: 2.1.3 – 'Starting Assistance', 2.1.4 – 'Consultation Assistance', 2.2.5 – 'Business Infrastructure Development Assistance', 2.3.61 – 'R&D preliminary survey', 2.3.62 – 'R&D implementation survey', 2.4.131 – 'Tourism Marketing Assistance' and 2.4.132 – 'Tourism Product Development Assistance'. The evaluation of the achievement rate was based on enterprises' own

assessment of whether the assistance played an important role in starting their enterprise.

The achievement rate of the impact indicator 'New enterprises created with the assistance of Structural Funds and operating after 18 months' as of 31 October 2008 was **357 enterprises**, based on the results of the survey.

The achievement level in relevant submeasures of the present survey was possible to be measured (suitable time frame) for 1,366 projects. Based on the information of the final beneficiary (EAS) as of March 2009, a total of 2,378 projects (total of finished and ongoing projects, does not include cancelled projects) were in the relevant submeasures. When multiplying by submeasures the average number of enterprises achieved within the framework of the survey (net) with the total number of projects of the relevant submeasure within the programming period 2004-2006 and summarize the results, we can forecast that the **final expected achievement rate of the impact indicator is 644 enterprises**. It is a simplified generalisation, but it can be expected that the **achievement rate** set out in the NDP **will be exceeded**.

Priority 3 – Agriculture, Fisheries and Rural Development

Priority	Impact indicator	Planned achievement rate in NDP (number)	Actual achievement rate as of 31 October 2008	<i>Expected final achievement rate*</i>
3. Priority 3 – Agriculture, Fisheries and Rural Development	Created and maintained workplaces (net) 12 months after the end of the project	1,170, including 60% for women	1,591, including 42% for women	<i>2,172, including 42% for women</i>

**It is a forecast of the achievement level based on the generalisation of the achievement levels of projects ended by 31 October 2007 to all projects in the program period 2004-2006.*

The achievement rate of the Priority 3 impact indicator 'Created and maintained workplaces (net) 12 months after the end of the project' as of 31 October 2008 is 1,591 created and maintained work places net, including 42% for women. It was possible to determine the achievement level of the impact indicator for 2,316 projects within the survey. Based on the information received from the relevant final beneficiary (PRIA) as of March 2009, the total amount of finished and unfinished projects within the relevant measures of the priority is 3,776. After multiplying this indicator by submeasures with the total amount of projects of the relevant submeasure and summarizing the results, the final expected achievement rate of the priority is for all projects 2,172 created and maintained workplaces. Thus, we can say that the achievement rate of the indicator is already exceeded and the final achievement rate can exceed the planned rate by double. The rate of workplaces created for women can remain lower than planned in NDP (60%).

Priority	Impact indicator	Planned achievement rate in NDP (number)	Actual achievement rate as of 31 October 2008	Expected final achievement rate*
3. Priority 3 – Agriculture, Fisheries and Rural Development	New enterprises created with the assistance of Structural Funds and operating after 18 months	50	17	43

**It is a forecast of the achievement level based on the generalisation of the achievement levels of projects ended by 30 April 2007 to all projects in the program period 2004-2006.*

With regard to priority 3, the number of **new enterprises created as a result of assistance** was not possible to measure for none of the measures as according to conditions, assistance can be applied for by existing enterprises that have positive economic indicators. According to the pilot survey, this priority can be evaluated only on the basis of **whether the assistance has helped the enterprise to survive**. Thereby, the enterprises' own assessment of the question – would the further operation of the enterprise have been possible without the structural assistance - served as a basis.

Therefore, it was practical to evaluate the achievement rate of this indicator only with regard to measure 3.3 „Diversification of Economic Activities in Rural Areas“. The achievement rate of the impact indicator for measure 3.3 was **17 enterprises** as of 31 October 2008, according to the results of the survey.

It was possible to determine the achievement level of the indicator for a total of 72 projects within the present survey. Based on the information of the final beneficiary, a total of 185 projects were finished and ongoing under this measure as of March 2009. By multiplying the average indicator of a project based on the results of the survey (0.23 created and maintained workplaces) with the number of all projects during the programming period, the **expected achievement rate of the impact indicator for the whole period is 43 enterprises**. Thus, it can be expected that the achievement rate of the impact indicator planned in NDP (50 enterprises) **will be achieved exactly or remains a little lower**.

Priority 4 – Infrastructure and Local Development

Priority	Impact indicator	Planned achievement rate in NDP	Actual achievement level
Priority 4 – Infrastructure and Local Development	Rate of persons among all beneficiaries in whose opinion the projects of physical infrastructure have made their home place a more attractive business and living environment	65%	86%

In order to find out the achievement level of the impact indicator 'Rate of persons among all beneficiaries in whose opinion the projects of physical infrastructure have made their home place a more attractive business and living environment', a poll was carried out among the inhabitants of Estonia. Within the poll, people's assessment of the impact of the five most important physical infrastructure project to the attractiveness of their home place as a business and living environment was asked in each county. The projects involved in the poll were selected and submitted to the conductor of the poll by the Customer (Ministry of Financial Affairs).

According to the poll, the achievement rate of the impact indicator was considerably higher than planned. When the planned achievement rate in NDP was 65%, then the actual achievement rate is by 21% higher, according to the poll – **86%**. As the poll included representatives that were somewhat older than the Estonian average and more critical towards the impact of projects than representatives of younger age groups, it can be assumed that the achievement rate is rather somewhat under- than overestimated and thus, the **actual achievement rate** may be even **higher**.

Enterprises' own assessment of most important impacts of structural assistance and general suggestions for setting indicators in the future

Within the survey, the enterprises that received assistance within priorities 1-3 were asked to evaluate the most important impacts of the assistance to the development of the enterprise.

For **Priority 1**, as expected, most response variants were related to the **increase in both employees' and managers' qualification** (respectively 19.9% and 13.8% of all responses) and to the **improvement in the management and work organisation of organisations** (15.9%). Increase in workplaces was highlighted as an important impact only in 3.7% of projects, which shows that for this priority, measuring only the number of created and maintained workplaces is not practical, as project impacts may appear in another form (mostly as an increase in competitiveness, which is related to increase in productivity, rather than the number of workplaces). **Thus, with regard to priority 1, alternative indicators (e.g. increase in added value, turnover and export) could be used in addition to workplaces in the future.**

For **Priority 2**, the responses were divided evenly. The only response variant that was selected more often than the others, was '**Increase in enterprise's turnover**' (13.5%). From the point of view of competitiveness, response variants related to product development and marketing could have been expected. Increase in the number of workplaces was highlighted with regard to this priority more often than with regard to other priorities. At present, the aim of the government is to bring Estonia among countries that produce and provide products and services with a high added value. Thus, this should be considered when preparing new impact indicators. **When preparing new indicators, the increase in productivity of enterprises, increase in export, creation and implementation of innovative solutions should serve as a basis.**

Priority 3 includes agriculture, fisheries and rural development. In this case, most often the variants were chosen that were related to **productivity of enterprises/organisations** (15.6%), **turnover** (14.7%) and **profitability** (13.8%). The general aim of this priority is ensuring a balanced and sustainable economic and social development. With regard to assessments of

entrepreneurs, the indicator of new workplaces is marginal (2.8%) compared to other impacts. **Replacing the indicator of created and maintained workplaces with the indicator of increase in added value and turnover should be taken into consideration.** The reason for this is that the productivity per employee has considerably changed within the last 15 years.